

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Imigrace rusky mluvících do ČR a jejich integrace

Diplomová práce

Autor: Bc. Jana Růžková

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Nevěděl, Ph.D.

Brno 2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Imigrace ruský mluvících do ČR a jejich integrace** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 20. 12. 2014

Podpis

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu diplomové práce Mgr. Lukášovi Nevědělovi, Ph.D. za odborné vedení práce a za podporu a trpělivost při jejím vytváření.

Ráda bych poděkovala také své rodině, která mě při zpracování této práce podpořila, a bez jejíž pomoci by nebylo možné práci dokončit.

ABSTRAKT

Jana Růžková: *Imigrace rusky mluvících do ČR a jejich integrace*. Diplomová práce. Brno 2014

Cílem této práce je ověření komplexní náročnosti imigrační politiky ČR a vnímání její obtížnosti rusky mluvícími přistěhovalci a dále zjištění vnímání českého obyvatelstva vůči těmto cizincům. V teoretické části jsou definovány a blíže vysvětleny pojmy vztahující se k migraci, migrační politice, integraci a začleňování cizinců do struktur majoritní společnosti ČR.

Vlastní práce je zaměřena jak na kvantitativní výzkum imigrace obyvatel z bývalého Sovětského svazu ze zdrojů Českého statistického úřadu, tak na vlastní výzkum opírající se o dotazníkové šetření mezi rusky mluvícími a českými obyvateli vnímajícími imigrační politiku. V závěru jsou potvrzeny či vyvráceny hypotézy a je provedeno stanovení výsledků.

Klíčová slova: Imigrace, migrační politika, integrace, multikulturalismus

ABSTRACT

Jana Růžková: *Immigration of Russian speakers to the Czech Republic and their integration*. Diploma Thesis. Brno 2014

The aim of this paper is to verify the comprehensive demands of an immigration policy for the Czech Republic, the perception of associated difficulties faced by Russian-speaking immigrants, and the perception of the Czech population towards these foreigners. The aspects involved are theoretically defined and clarified by examining migration, migration policy, integration, and the inclusion of foreigners into the structures of the social majority in the Czech Republic.

The practical portion of the thesis is focused on both the quantitative research of immigration of people from the former Soviet Union based on Czech Statistical Office data along with additional research based on a survey comprised of Russian-speaking people and Czech residents' sentiment towards immigration policy. In conclusion, the hypotheses are confirmed or disproven by evaluation of the research and examination conducted.

Keywords: Immigration, migration policy, integration, multiculturalism

Seznam zkratek

CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
MV	Ministerstvo vnitra
NNO	Nestátní neziskové organizace
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
PPP	Parita kupní síly
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
ÚP	Úřad práce
USD	Americký dolar

Obsah

1	Úvod	9
2	Cíl a metodika práce	11
3	Literární rešerše	13
3.1	Vymezení základních pojmů	13
3.1.1	Migrace	13
3.1.2	Imigrant a imigrační politika	15
3.1.3	Integrace a integrační politiky	16
3.1.4	Pluralismus.....	17
3.1.5	Multikulturalismus.....	17
3.2	Motivy migrace	18
3.2.1	Ekonomické aspekty migrace	18
3.2.2	Sociologické aspekty migrace	19
3.3	Česká republika a vývoj migrace.....	20
3.3.1	Česká veřejnost a migranti	20
3.3.2	Bariéry integrace.....	21
3.4	Sociálně-ekonomické a politické charakteristiky analyzovaných států.....	22
3.4.1	Rozdělení imigrantů dle státního občanství	22
3.4.2	Sociálně-ekonomická a politická charakteristika Ruska	24
3.4.3	Sociálně-ekonomická a politická charakteristika Ukrajiny	25
3.4.4	Motivy k emigraci z Ruska.....	26
3.4.5	Motivy k emigraci z Ukrajiny.....	26
3.4.6	Rozdíly mezi imigranty z Ruska a Ukrajiny.....	27
3.5	Současná imigrační politika, její přístupy a legislativa ČR v oblasti migrace a přistěhovalectví.....	28
3.5.1	Migrační a azylová politika ČR	28
3.5.2	Vízová politika ČR a Schengenu	29
3.5.3	Politika imigrační.....	30
3.5.4	Politika integrační	30
3.5.5	Zákon o státním občanství ČR a jeho získání	31
3.5.6	Trvalý pobyt	32
3.5.7	Legislativní úprava vstupu cizinců na trh práce v ČR.....	33
3.5.7.1	Postup při zaměstnávání cizinců z mimoevropských zemí.....	34
3.5.7.2	Lhůty pro vyřízení žádosti	35

4	Vlastní práce	37
4.1	Zhodnocení vývoje migrace rusky mluvícího obyvatelstva na základě dostupných sekundárních dat oficiálních vládních zdrojů ČR	37
4.1.1	Vývoj imigrace ze států bývalého SSSR, Ukrajiny a Ruska	37
4.1.2	Zaměstnávání.....	41
4.2	Evaluace problematiky spojené s přistěhovalectvím a vlivu imigrační politiky na její vnímání migranty i obyvatelstvem ČR prostřednictvím analýzy primárních dat získaných dotazníkovým šetřením	44
4.2.1	Vyhodnocení dotazníku pro české respondenty	44
4.2.1.1	Složení respondentů	45
4.2.1.2	Otázky zjišťující postoj české veřejnosti k rusky mluvícím imigrantům	48
4.2.1.3	Otázky zjišťující povědomí české veřejnosti o rusky mluvících imigrantech	55
4.2.1.4	Otázky zjišťující povědomí české veřejnosti o imigrační a integrační politice ČR a legislativě s nimi spojené	58
4.2.2	Vyhodnocení dotazníku pro rusky mluvící imigranty	62
4.2.2.1	Složení respondentů	63
4.2.2.2	Vyhodnocení meritorních otázek	67
4.2.3	Vyhodnocení dotazníkového šetření	84
4.2.3.1	Vyhodnocení hypotézy I.	84
4.2.3.2	Vyhodnocení hypotézy II.	85
4.2.3.3	Vyhodnocení hypotézy III.	89
5	Závěr	91
6	Doporučení.....	93
7	Seznam obrázků, tabulek a grafů	95
8	Literatura	99
	Přílohy	108

1 Úvod

Migrace se poslední dobou stává velice aktuálním a diskutovaným pojmem. Spolu s migračními proudy by mělo řádně docházet k integraci cizinců do jimi vybraných cílových zemí. Realita je mnohdy bohužel jiná a jen správně nastavenou imigrační politikou se dá předcházet problémům, které mnohdy imigraci provázejí. Měla by být zvolena taková imigrační politika, která by uvážlivě přijímala cizince, přičemž ono uvážení spočívá ve výběru imigrantů, kteří jsou nám kulturně a politicky blízcí.

Česká republika se postupem času ze země zdrojové stala zemí cílovou pro spoustu přistěhovalců. V současné době v médiích probíhají vášnivé diskuze na téma, zda otevřít hranice ČR pro nové imigranty, jak velké počty těchto lidí přijmout a jak docílit jejich včlenění do majoritní společnosti. Není žádným tajemstvím, že Ukrajinci patří k nejpočetnější skupině cizinců u nás a je na ně nahlíženo jako na „plevel“.

Každý má na migraci různý názor. Někteří ji považují za přínosnou, jiní za nutné zlo. Záleží na úhlu pohledu a primárně také na tom, jaké národnosti jsou cizinci, kteří k nám migrují. Obecně imigrace obyvatel „z východu“ je českou většinou nahlížena negativně. Přítomnost rusky mluvících imigrantů v České republice je z hlediska české majoritní společnosti vnímána sporně, mnohdy se záští. Tento stav je dán především okupací vojsk Varšavské smlouvy po roce 1968.

Cílem této diplomové práce je nalézt odpovědi na mnoho aktuálních otázek, a pochopit tak lépe realitu spojenou s touto problematikou. V práci je věnována pozornost například otázkám, zda je české obyvatelstvo obeznámeno s aktuální imigrační politikou a jestli je ochotno akceptovat cizince na svém území. Další důležitou otázkou je vnímání imigrační politiky a případné byrokratické zátěže obyvateli ze třetích zemí při vyřizování příslušných dokumentů pro pobyt na území ČR, získání zaměstnání a také občanství. Pod termínem rusky mluvící jsou zařazeni obyvatelé nejen z geografických hranic současného Ruska, ale také ti, kteří pocházejí se zemí bývalého Sovětského svazu a mluví rusky. Jedná se tudíž o prolínání kulturní i etnické identity.

Za nejobtížnější část diplomové práce považuji samotné dotazníkové šetření. Prvním problémem pro mne byla neznalost ruského jazyka, kde jsem si musela nechat dotazník přeložit. Dále vyvstala otázka nalezení rusky mluvících respondentů. K tomu jsem využila několik konferencí na půdě Mendelovy univerzity, kde jsem dotazníky nechala posluchači vyplnit. Dále jsem navštívila i konferenci v Hradci Králové, které se zúčastnili obyvatelé z bývalého Sovětského svazu. Na obou konferencích jsem získala cenné kontakty na pracovníky, kteří přicházeli s obyvateli třetích zemí do styku a pomohli mi s rozšířením dotazníku i mezi jejich rodiny a známé. Pro následné zpracování a vyhodnocení dotazníku jsem opět využila možnosti překladu ruského jazyka. Zdlouhavá návratnost byla poslední obtížností, se kterou jsem se musela vypořádat.

2 Cíl a metodika práce

Cíl práce

Cílem práce je ověření komplexní náročnosti imigrační politiky ČR a vnímání její obtížnosti rusky mluvícími migranty včetně zjištění percepce českého obyvatelstva vůči těmto cizincům. Hlavní cíl práce byl dekomponován do následujících dílčích úkolů:

1. Vymezení základních pojmů, jejichž pochopení vyžaduje hlubší poznání a práci s problematikou migrace.
2. Historický vývoj migrace rusky mluvících v ČR, její příčiny a následky.
3. Současná imigrační politika, její přístupy a legislativa ČR v oblasti migrace a přistěhovalectví.
4. Zhodnocení vývoje migrace rusky mluvícího obyvatelstva na základě dostupných sekundárních dat oficiálních vládních zdrojů ČR.
5. Evaluace problematiky spojené s přistěhovalectvím a vlivu imigrační politiky na její vnímání migranty i obyvatelstvem ČR prostřednictvím analýzy primárních dat získaných dotazníkovým šetřením.

Metodika práce

Při zpracování práce byl využit holistický přístup, v rámci něhož je aplikována široká základna vědních disciplín. Jednou z metod je hermeneutika, která spočívá ve vyhledávání, shromažďování, třídění a zpracovávání dat a informací. K tomuto účelu posloužily knižní domácí a zahraniční literární zdroje, jakožto i příslušné zákony a normy.

V rámci kvantitativní analýzy sekundárních dat, jež byla využita pro zhodnocení vývoje migrace rusky mluvícího obyvatelstva, byly hlavním zdrojem zejména údaje z databázi Českého statistického úřadu.

Za účelem evaluace problematiky spojené s přistěhovalectvím a vlivu imigrační politiky na její vnímání migranty i obyvatelstvem ČR byla aplikována metoda dotazníkového šetření.

Sběr primárních dat byl proveden prostřednictvím dotazníků umístěných na webových stránkách. Dotazníkového zjišťování se zúčastnilo více než 300 respondentů jak z ČR, tak ze zemí bývalého Svazu sovětských socialistických republik (SSSR). Dotazníky byly shromažďovány v období od 12. listopadu 2013 do 23. března 2014. Nejvíce dotazníků bylo vyplněno na území Karlových Varů, Prahy, Brna a Hradce Králové.

Volba vzorku respondentů se uskutečnila se záměrem získat co nejširší okruh informací z různých vrstev imigrantů. Z toho důvodu se zájem soustředil na ruské spolky a organizace, kamarády a známé a také na přijímací a pobytová střediska, kde se tito obyvatelé koncentrují. Při sběru informací bylo užito metody „snowball“, kdy samotný respondent předal dotazník členům své komunity..

Stanovení hypotéz

V souvislosti se získanými teoretickými poznatky ve zkoumané oblasti byly stanoveny následující hypotézy jako pokusné odpovědi na otázky vyplývající z dílčích cílů a hlavního cíle diplomové práce.

Hypotéza I.

Občané ČR nemají povědomí o aktuální imigrační politice ČR.

Hypotéza II.

U občanů ČR panují předsudky vůči přistěhovalcům z jiných zemí.

Hypotéza III.

Žadatelé o získání občanství v ČR často čelí nadměrné byrokratické zátěži při vyřizování základních dokumentů spojených se získáním trvalého pobytu/občanství.

3 Literární rešerše

Právo na migraci je základním lidským právem. Svobodný pohyb spolu s volnou výměnou zboží, hodnot a myšlenek je vnímán jako nezbytný předpoklad hospodářského, vědeckého a kulturního rozvoje lidstva. Proto ve světě roste počet smluv, jejichž cílem je hájit lidská práva migrantů, kteří se snadno stávají obětmi vykořisťování, zneužívání, pašování nebo obchodu s lidmi.

Kvůli obsáhlosti daného tématu a limitu možného rozsahu práce je nutné upozornit, že nelze popsat veškerá problémová hlediska.

3.1 Vymezení základních pojmů

S problematikou migrace se pojí řada pojmů, z nichž ty nejdůležitější budou v textu vysvětleny.

3.1.1 Migrace

Migrace je v dnešní době velmi rozšířeným fenoménem. Její historie je stará jako lidstvo samo. Lidé se přemísťují odpradáвна, a to z různých důvodů. Patří k nim vidina lepšího životy, snaha nalézt lépe placenou práci. V těchto případech se jedná o migraci, kterou nazýváme **dobrovolná**. Lidé se stěhují, protože chtějí, vyplývá to z jejich vlastní iniciativy. Pokud ale opouštějí domovy z důvodů, které nemohou ovlivnit, migrace se stává **nedobrovolnou**.

Dle Ministerstva vnitra lze migraci definovat jako „časově více či méně ohraničený proces přesunu lidí mezi prostory určenými státními hranicemi.“ [50] Z tohoto úhlu pohledu dělíme migraci na vnitřní a mezinárodní. **Vnitřní migrace** je definována jako „změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, zpravidla obce“. Definice **mezinárodní migrace** zní „ změna obvyklého pobytu za hranice státu. OSN stanovuje limitní hranici jednoho roku pobytu za hranicemi daného státu. Zatímco vnitřní migrace je z hlediska statistiky podchycena v Hlášení o stěhování, je sledování mezinárodní migrace značně problematické.“ [9], [30]

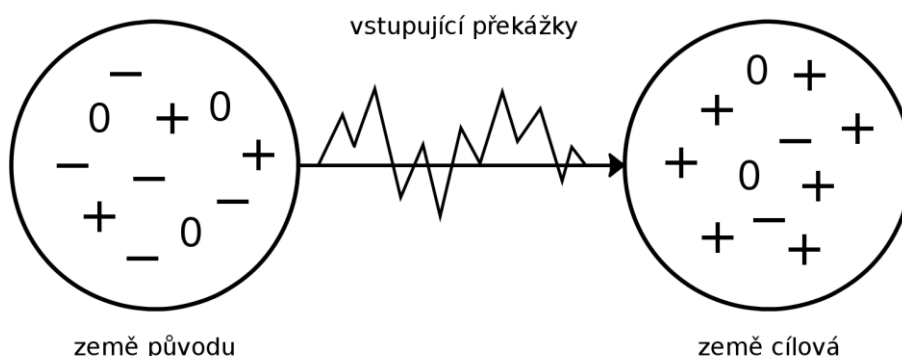
Dle směru migrace je rozlišována **emigrace** a **imigrace**. Prvním zmíněným je pohyb směrem z populace ven, druhým je pohyb směrem do populace. [6] Imigrace může nabývat podob legálního či nelegálního přistěhování, utečenectví nebo žádosti o azyl.

„Jednotlivé trendy světové mezinárodní migrace jsou ovlivňovány specifickými vlivy, které jsou obecně označovány jako "push" a "pull" faktory“. S tímto dělením souvisí výše zmiňované dělení migrace na dobrovolnou a nedobrovolnou. Mezi faktory, které lákají k migraci (pull faktory), můžeme zařadit například politickou stabilitu, ekonomickou prosperitu, vysokou kvalitu života a příznivé životní prostředí. Push faktory souvisejí se snahou vyhnout se pronásledování, válečným, náboženským a národnostním střetům, dále například přírodním či jiným katastrofám a situacím, které znamenají ohrožení života, svobody a živobytí jednotlivce. [9], [30]

To, že migrace má své zákony, ukázal Lee (1966) v rámci **teorie migrace**. Na obrázku č. 1 jsou znázorněny faktory, které vedou k rozhodnutí jednotlivce migrovat. Znaménko „+“ značí kladné stránky, které jednotlivce udržují doma, znaménko „-“ představuje záporné stránky, které jej ze země vyhánějí. Znaménko „0“ označuje stránky indiferentní, vůči nimž jsou lidé nevyhranění. K odhodlání se stěhovat dochází za určitých intervenujících překážek (např. imigrační zákony, náklady na přepravu, vzdálenost mezi oběma zeměmi). Lee poukazuje, že k migračnímu pohybu dochází teprve za předpokladu, když faktory, které migranta z původního prostoru vytlačují a které ho přitahují do prostoru cílového, dosáhnou určité intenzity, a dále tvrdí, že k rozhodnutí migrovat není důležitá situace v zemi původu a zemi určení, nýbrž vnímání samotného migranta. [7]

Obrázek č. 1 – Rozhodující faktory při procesu migrace

Rozhodující faktory při procesu migrace

Zdroj: Vlastní zpracování dle [7]

3.1.2 Imigrant a imigrační politika

Imigrant je osoba přicházející do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru, obvykle delšího než jeden rok. Jejich hlavním motivem je vidina lepšího živobytí. **Imigrační politika** ukazuje, jakým způsobem přijímající země cizince vnímá a do jakého rozsahu a za jakých podmínek je připravena cizince akceptovat. [7]

Pro imigranty je rozhodující model vládní politiky, který vůči nim zaujímá. Drbohlav (2001) rozděluje **imigrační politiku** dle jejích cílů do tří vzorových typů: [33]

- 1) *Diskriminační typ* – předpokládající návrat cizinců po určitém čase nazpět do původní země.
- 2) *Asimilační typ* – toužící po bezprostředním splynutí imigranta s hostitelskou společností.
- 3) *Multikulturní typ* – předpokládající získání plných práv pro imigranty.

Žádná z těchto politik není k nalezení ve své ryzí podobě ani v jedné zemi.

3.1.3 Integrace a integrační politiky

Ruku v ruce s imigrací jde otázka **integrace cizinců**. Integrace znamená scelení, sjednocení, spojení částí celku nebo také začlenění. V případě společenské integrace migrujících jedinců nebo skupin uvažujeme o procesu včleňování do již existujícího společenského celku, který má vytvořenou strukturu, vykazuje určitou míru koherence a chování jeho členů se řídí stanovenými pravidly. [8] Otázka integrace a integrovanosti do společenských dějů se týká stejně tak majoritního obyvatelstva jako cizinců. [60]

Integrace představuje *nástroj podpory kladných efektů migrace a zároveň prostředek prevence účinků záporných, jež se projevují jak ve vztahu k přistěhovalcům a jejich životním podmínkám, tak ve vztahu k ekonomickému a sociálnímu rozvoji přijímající společnosti.*

Integrační politiky tvoří soubor opatření, která směřují k podpoře procesu sociální integrace přistěhovalců, tzn. k jejich „*začlenění a přijetí do klíčových institucí, vztahů a pozic hostitelské společnosti.*“ [8] Mezi recipročně se doplňující a prolínající dimenze, jež proces integrace přistěhovalců zahrnuje, patří: [13]

- *Sociální* – obsahující sféru bydlení, stálého usídlení, délku pobytu, místo a kvalitu bydlení, zdravotní péči a sjednocování rodin.
- *Ekonomická* – vztahující se k trhu práce a přístupu na něj, ekonomického postavení a dosažení určitého stupně životní úrovně a taktéž spotřeby statků.
- *Kulturní* – zahrnující získání klíčových pravomocí hostitelské společnosti při respektování původních pravomocí a týkající se jazykových schopností, dovednosti komunikovat, přístupu k informacím, dále vzdělávání a udržování tradic, náboženství a etnicity.
- *Politická* – tvořená volebním právem, právem participace na společenských a politických diskurzech, přístupem k veřejným službám, účastí na rozhodování a formou veřejného sebevyjádření.

Uvedené integrační dimenze jsou v jednotlivých zemích uskutečňovány v různé časové následnosti, s odlišným úspěchem a úsilím a vytvářejí možnost pro

akceptaci imigranta ve formálních i neformálních strukturách místních společností jako plnohodnotná osobnost. [60] Aby se cizinci mohli dobře začlenit, je potřeba zodpovědnosti hned několika aktérů: migrantů samotných, země původu a země cílové, veřejnosti, soukromého sektoru a v neposlední řadě komunity migrantů. [39] Lze se však setkat také s obecným názorem, že k integraci imigranta postačí jeho „naturalizace“, tzn. přidělení státního občanství. [10]

Zda bude integrace cizinců úspěšná, závisí také na kvalitních informacích, které mají cizinci k dispozici ještě před odjezdem do hostitelské země. [39]

Dalšími důležitými pojmy, které s migrací souvisí, jsou pluralismus a multikulturalismus.

3.1.4 Pluralismus

Giovanni Sartori (2005) považuje pluralismus za fundamentální a nezbytný prvek společností především v západním pojetí. Pluralitní společnost je společností obsahující množství sdružení, zájmových spolků a organizací s dobrovolným členstvím, které zároveň není výlučné - členství v jednom sdružení nevylučuje členství v jiném. Dalším důležitým předpokladem pluralitní společnosti je vzájemná tolerance skupin a také přesvědčení, že rozmanitost jako taková je prospěšná, zatímco vyhrocený souboj o pozice mezi protichůdnými směry a myšlenkovými proudy polarizující společnost je škodlivý. [10]

3.1.5 Multikulturalismus

Multikulturalismus lze chápat jako „*politiku, která podporuje etnické a kulturní odlišnosti.*“ [10] Jeho cílem je politicky unifikovat všechny občany bez ohledu na jejich původ, rasu či přesvědčení tak, aby si tyto odlišnosti zachovali. [12]

Dle Janického (2007) se některá společenství se cítí lépe, žijí-li její příslušníci vedle sebe spolu s ostatními členy téhož společenství na daném území. Připadají si tak více „doma“. Samotná přítomnost lidí z vnějšku je vnímána jako rušivá a nebezpečná pro identitu komunity a to bez ohledu na dopad na používání jazyka a dodržování zvyků daného teritoria. [5]

3.2 Motivy migrace

Castles (1998) rozdělil důvody k migraci do následujících skupin:[3]

- *ekonomické* – vyšší mzdová úroveň a lepší kvalifikace, kvalitnější vzdělání, touha po zajištění lepší životní úrovně v cílové zemi;
- *sociální, demografické* – spojené s rostoucím významem práv a touhou jednotlivců, např.: získání dobrého společenského postavení, dosažení osobních cílů člověka aj.;
- *politické, vojenské* – režimy neumožňující základní lidské svobody, nesouhlas s politickou situací v mateřské zemi (např. diktatura, totalismus), pronásledování, války, apod.;
- *environmentální* – nespokojenost se životním prostředím, ekologické a přírodní katastrofy, znečištěné prostředí, výkyvy teplot, plynulé či náhlé zvýšení nadmořské hladiny, nedostatek množství pitné vody.

S ohledem na zaměření diplomové práce byly vybrány dvě nejrelevantnější hlediska migrace, a to ekonomická a sociální.

3.2.1 Ekonomické aspekty migrace

Ekonomické důvody patří mezi silné příčiny migrace. Smith (2001) říká, že pokud jsou náklady na stěhování malé (státy jsou zeměpisně blízko, nepatrné kulturní a jazykové rozdíly), proud migrantů je zpravidla větší a migrují i lidé s nižší kvalifikací. Naopak jsou-li země původu se zemí cílovou notně vzdáleny, migrační tok bývá obvykle nižší a stěhují se spíše lidé s vyšší kvalifikací. [7]

Názory na imigranty a jejich ekonomický vliv na domácí obyvatelstvo se rozcházejí. Prvním názorem je to, že ekonomicky může domácí obyvatelstvo z těchto cizinců profitovat (například tím, že pracují za nižší mzdu a vytvářejí nové statky). Druhým názorem je to, že imigranti degradují trh práce (dumpingové ceny, ochota pracovat za nižší mzdy v porovnání s majoritní populací). [7] Negativním jevem je to, že imigranti, kteří zde zůstanou po svých studiích, či žadatelé o azyl, nesmějí podle zákonodárství spousty zemí pracovat, a tudíž využívají sociální

stát. [14]. Jelikož většinou mívají i větší počet dětí než domácí obyvatelstvo, získávají podstatně vyšší dávky. [7]

Migranti přicházejí dle Borjase (1990) do cílové země převážně z důvodu existence rozvinutého a štědrého státu. Jestliže totiž při hledání práce neuspějí, doufají, že se o ně přijímající stát postará. [2]

3.2.2 Sociální aspekty migrace

Z hlediska sociálních dopadů migrace vyvstává otázka, zda a jak se po příchodu imigranta do cílové země proměňuje jeho životní styl, zvyky a kulturní standardy chování. Touha jedince někam patřit, vytvořit svou vlastní identitu směřuje k přirozené preferenci jedněch a lhostejnosti či odmítání druhých. Tento rys má v sobě člověk zakódován již od pradávna a vede k rozlišování na „my“ a „oni“. Tento koncept se pojí s xenofobií a strachem ze všeho neznámého, přičemž „oni“ jsou ti, kteří jsou od nás odlišní a mohou pro nás představovat hrozbu. [18]

Na zařazení imigranta do hostitelské společnosti se podílejí v podstatě tři faktory. Prvním je skutečnost, jak se dostanou do cílové země, druhým je síla etnické komunity a posledním, třetím faktorem je postoj majoritní společnosti vyjadřovaný veřejným míněním, s nímž mohou souviset i předsudky.

Hollifield (2000) tvrdí, že v dnešní době postindustriální společnosti hraje velmi významnou roli důraz kladený na vzdělání a lidský kapitál. Pokud totiž nekvalifikovaní migranti nenajdou práci, jsou spolu s chudobou a případně etnickou příslušností odsouzeni k diskriminaci. Děti těchto nekvalifikovaných cizinců nenaleznou potřebné vzdělání a takto se bludný kruh jen roztáčí a uzavírá. Přesto migrační proud neustává, jelikož v cílové zemi jsou i nadále lepší podmínky než v zemi původu. Dává to ovšem prostor pro vznik etnických gangů a deviantního chování. [4]

3.3 Česká republika a vývoj migrace

Česká republika je v současné době řazena mezi nejvýznamnější země střední a východní Evropy. Mezi události, které měly vliv na vývoj migrace do naší země a zvýšily její přitažlivost, patří Sametová revoluce v roce 1989 a tedy uvolnění režimu, vznik samostatné České republiky v roce 1993, vstup do Evropské unie v roce 2004 a v neposlední řadě vstup do schengenského prostoru¹ v roce 2007, kdy došlo ke zrušení hraničních kontrol se sousedními státy. [34]

Česká republika se na přelomu 20. a 21. století stala cílovou zemí pro cizince migrující za prací a obchodem pro dlouhodobé či trvalé usazení. [49] Mezi lety 1990 až 2006 počet cizinců vzrostl desetkrát. ČR se tedy řadí k zemím s nejrychlejším růstem migrace. [32]

V současné době je cizincem v ČR každý pětadvacátý člověk. Ačkoli se toto číslo na první pohled může zdát vysoké, v porovnání se zeměmi Evropské unie, kde se v průměru zdržuje 7 % cizinců, u nás jsou to pouhá 4,1 %. [31]

3.3.1 Česká veřejnost a migranti

V České republice existuje stále homogenní populace. ČR se postupně proměnila z tranzitní země na zemi cílovou a atraktivní pro imigranty převážně z východu. Mezi důvody, proč putují právě sem, lze zařadit kupříkladu přísnější imigrační zákony v sousedních západních zemích, příznivou geografickou polohu a postupný ekonomický rozvoj naší země. Všichni obyvatelé ČR si budou muset zvyknout na to, že v průběhu 21. století se cizinci stanou běžnou součástí našeho života.²

Z výzkumu CVVM³ vyplynulo, že každý druhý Čech pokládá počet cizinců žijících v naší zemi za příliš velký. Dlouhodobý pobyt by těmto lidem tolerovala

¹ Jedná se o území většiny států Evropy, kde mohou osoby svobodně překračovat hranice smluvních států kdekoli v tomto území, aniž by procházeli kontrolou na hraničních přechodech.

² Problémem je dle socioložky Šiklové to, že se Češi ještě nenaučili cizince přijímat. „Češi vychází s cizinci na svém území špatně, protože je to pro ně nové. Skoro po půl století u nás žádní cizinci nebyli. Nikdo k nám neemigroval, protože to nebylo možné a také pro to, že k nám nikdo moc nechtěl. Naopak se emigrovalo od nás.“ (Deník, 2014)

³ Centra pro výzkum veřejného mínění

pouhá desetina majoritní populace a čtyři z pěti Čechů by s ním souhlasili jen za určitých okolností. [23]

V roce 2001 byl proveden výzkum⁴ týkající se mimo jiné postojů českého obyvatelstva vůči cizincům. Na jeho základě bylo shledáno, že:

- Pro českou populaci je imigrace spojována s náklady (ekonomickými, sociálními, kulturními) a minimálními výnosy
- Češi jsou xenofobní a k imigraci cizinců se nepřiklánějí
- V ČR převládá pocit, že cizinců je v naší zemi příliš mnoho. [7]

České obyvatelstvo požaduje asimilaci imigrantů a koncept multikulturalismu odmítá. [7] Strach, který čeští obyvatelé vůči cizincům vnímají, se pojí s mnohými předsudky. Hlavním z nich je ztráta pracovních příležitostí a to především v období poklesu ekonomiky, kdy jsou migranti bráni jako ti, kteří „lidem berou práci“, nebo kvůli kterým jsou redukovány mzdy. [39] Další předsudek se pojí se strachem z eventuálních náboženských, národnostních, etnických či sociálních problémů. [61] Všeobecné předsudky se pojí se strachem z rostoucí kriminality, nemocí a snížení životní úrovně.

Ačkoli Čechy provázejí tyto obavy, ve styku s imigranty se neprojevují otevřenými střety nebo nepřátelstvím. Majoritní populace se navenek chová k těmto lidem zdrženlivě, což se může jevit jako tolerance či akceptování. [8]

3.3.2 Bariéry integrace

Většinová populace je ovlivněna způsobem medializace cizinců a také nízkou informovaností o jejich životě. Na základě toho vyvstávají **bariéry integrace**, a to na obou stranách, jak je znázorněno v tabulce č. 1.

⁴ Výzkum byl součástí projektu pojmenovaného The Acceptance of Population-related Policies.

Tabulka č. 1 – Bariéry integrace

Ze strany hostitelské společnosti	Ze strany imigrantů
Předsudky	Jazyková bariéra (přístup k jazykovému vzdělávání) převážně v otázkách integrace na pracovní trh
Stigmatizace	Nízká informovanost (fyzické i institucionální prostředí)
Lhostejnost	Lhostejnost – nízká snaha o začlenění, o zvládnutí jazyka atd.
Obavy např. ze snížení životní úrovně, zvýšení kriminality, ztráty zaměstnání	
Byrokracie a administrativní bariéry (náročnost úředních procedur, postoje úředníků, příliš pomalý postup)	
Legislativní bariéry	

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [8]

Při přetrvávání bariér je výsledkem vzájemná uzavřenost. [8]

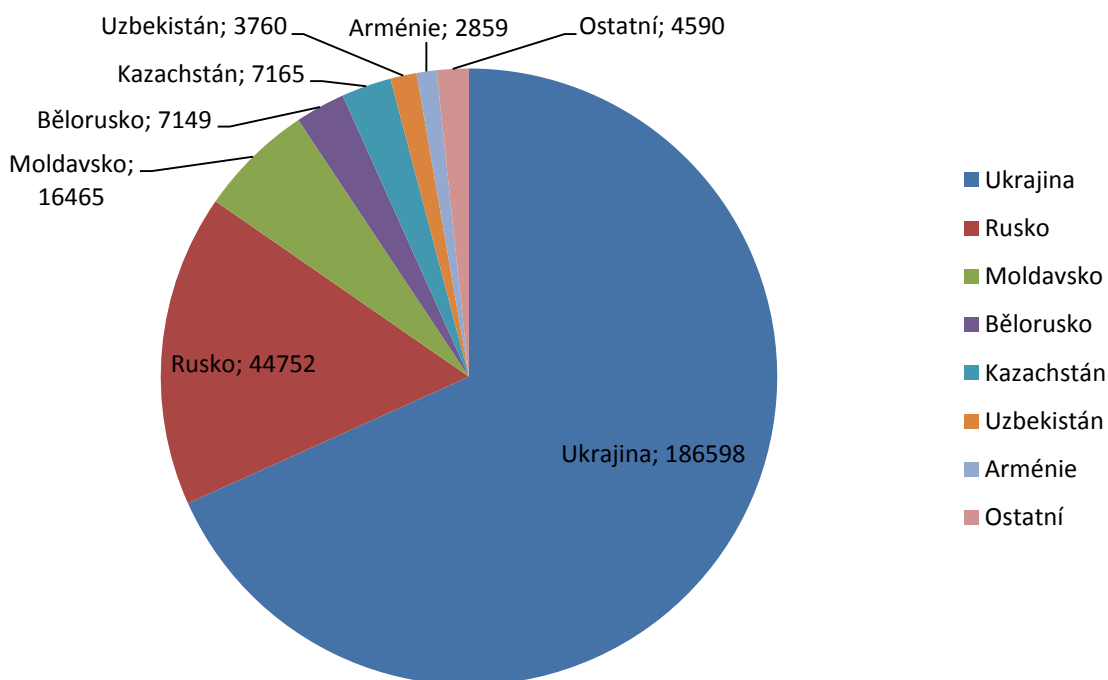
3.4 Sociálně-ekonomické a politické charakteristiky analyzovaných států

V této kapitole budou rozebrány sociálně-ekonomické a politické charakteristiky dvou států vybraných na základě posouzení relevantního počtu migrantů ze zemí bývalého SSSR.

3.4.1 Rozdělení imigrantů dle státního občanství

Diplomová práce se zabývá imigrací rusky mluvících do ČR. Na základě údajů Českého statistického úřadu mapujících migraci do České republiky za posledních 20 let lze odvodit, které ruskojazyčné státy se podílejí nejvíce na imigraci. Zastoupení jednotlivých států bývalého SSSR lze vidět v grafu č. 1. Kritériem pro zařazení imigrantů je státní občanství.

Graf č. 1 – Celkový počet imigrantů ze států bývalého SSSR do ČR za období 1992 - 2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [25]

Naprostou dominantní je zastoupení imigrantů z Ukrajiny, kteří tvoří 68,27 % všech imigrantů ze států bývalého SSSR za sledované období. Obyvatelé Ukrajiny uvádějí jako svůj mateřský jazyk v 50 % ukrajinštinu, zatímco ruštinu v 29 % případů. Dalších 20 % Ukrajinců považuje za mateřské jazyky oba. [58] Je tedy možné říci, že polovina obyvatel Ukrajiny považuje ruštinu za svůj mateřský jazyk. Dá se předpokládat, že zastoupení obyvatelstva, které na Ukrajině ruštině nejen rozumí, ale je schopné ji více či méně aktivně používat, je ještě mnohem vyšší.

Druhé nejvyšší zastoupení mezi imigranty ze států bývalého SSSR mají občané Ruska, jež se podílejí na imigraci z 16,37 %.

Imigranti z Moldavska představují 6,02 %, nicméně ruštinu považuje za svůj mateřský jazyk pouze 4,9 % obyvatel, jako běžně užívanou ji uvádí 5,9 %. [59]

Z dalších zemí bývalého SSSR s významným zastoupením rusky mluvících obyvatel lze uvést především Bělorusko, kde má ruština (stejně jako běloruština) postavení státního jazyka. [16]

Ruštinu navíc uvádí 70,1 % obyvatel Běloruska jako svůj první jazyk. [35] Občané Běloruska však tvoří již pouze 2,62 % imigrantů za sledované období.

Ostatní státy bývalého SSSR jsou díky mizivému podílu na imigraci s ohledem na zaměření práce nezajímavé. Z výše uvedených zemí se bude práce nadále zabývat pouze Ukrajinou a Ruskem.

3.4.2 Sociálně-ekonomická a politická charakteristika Ruska

Rusko, oficiálně Ruská federace, je rozlohou největším státem světa. Jedná se o hlavní následnický stát Sovětského svazu, který se rozpadl v roce 1991. Ruská federace prošla významnými změnami od státem plánované ekonomiky k tržnímu systému. Privatizace a otevření kapitálového trhu nevedly k tvorbě blahobytu, nýbrž k rozkrádání majetku a koncentraci bohatství v rukou úředníků. [19] Oligarchové, kteří díky privatizaci získali miliardový majetek, jej vyvedli do zahraničí. Koncem roku 1992 klesla hodnota rublu na 4 % hodnoty roku 1991 a téměř 80 % obyvatelstva se ocitlo pod hranicí chudoby. S restrukturalizací hospodářství tak vyvstal další problém, a to vznik vrstvy extrémně bohatých a extrémně chudých obyvatel.

HDP na hlavu v PPP činí 18 100 USD, což Rusko řadí na 77. místo ve světě. [19] Míra nezaměstnanosti v roce 2014 činila 5,1 %. [60]

Země se po rozpadu potýkala se spoustou problémů, mezi něž lze zařadit hlubokou hospodářskou a sociální krizi, brain drain vědců do zahraničí, taktéž i prosazování organizovaného zločinu a hospodářské kriminality a porušování lidských práv. Ruský politický systém a dodržování lidských práv jsou dlouhodobě předmětem kritiky vlád a mezinárodních organizací na podporu demokracie. [28], [31], [38] Human Rights Watch upozorňuje na omezování shromažďovacího práva a svobody projevu, falšování voleb a sílící represi. [17] Co se týče stupně demokracie, Ruská federace se mezi lety 2011-2012 umístila na 95. místě ze 115 sledovaných zemí.⁵[29]

⁵ ČR na 25. místě (CIA WorldFactbook, 2014)

3.4.3 Sociálně-ekonomická a politická charakteristika Ukrajiny

Ukrajina je jednou z patnácti zemí bývalého Sovětského svazu. Přestože je druhým největším státem v Evropě, je řazena k těm nejchudším. I přesto, že se Ukrajině dostalo nezávislosti, demokracie a prosperita zůstala v nedohlednu jako důsledek státní kontroly a šíření korupce oddalující úsilí o ekonomické reformy, privatizaci a občanské svobody. [20] Tyto všechny události vedly ke kolapsu ekonomiky. Po prezidentských volbách na konci roku 2004 propukla na Ukrajině neozbrojená Oranžová revoluce jako projev nesouhlasu se zmanipulovanými volbami a vítězstvím proruského premiéra Janukovyče. Výsledky voleb byly anulovány a v druhém kole voleb vyhrál proevropský kandidát Juščenko. V předčasných volbách po politické krizi v r. 2007 byla za premiérku zvolena Tymošenková. Její vláda však skončila při další politické krizi v roce 2008. [15]

V roce 2010 vyhrál prezidentské volby se 48 % hlasů opět Viktor Janukovyč. Byť byl znám jako proruský kandidát, přiblížil Ukrajinu k Evropě, protože v polovině r. 2013 se již schylovalo k podepsání asociační dohody Ukrajiny s Evropskou Unií. Tím by Ukrajina směřovala k budoucímu členství v EU a díky svým dobrým vztahům s Ruskem by se mohla stát určitým spojovacím článkem mezi Východem a Západem. Vše ale ukončilo nečekané rozhodnutí prezidenta Janukovyče nepodepsat připravenou, ale prý zatím nevýhodnou asociační dohodu s EU. [40] Demonstrace a protesty vedly k ozbrojeným střetům a prezident Janukovyč v únoru 2014 uprchl ze země.

V březnu 2014 ozbrojení proruští demonstranti za účasti ruské armády obsadili Krym a v nezákonném referendu bylo rozhodnuto o nezávislosti Krymu. Většina zemí OSN toto rozhodnutí neuznala. [24]

S ukazatelem HDP 7 400 USD na hlavu v PPP v roce 2013 patřilo této zemi 139. místo na světě. ⁶[20] Míra nezaměstnanosti v roce 2014 činila 7,5 %. Zatímco firmy se potýkají s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků, mnoho absolventů vysokých škol nedokáže najít práci nebo skončí v nezaměstnanosti, protože nevyužijí své schopnosti v důsledku nesouladu kvalifikace s požadavky trhu práce. [63]

⁶ ČR má 26 300 USD v roce 2013, pořadí ve světě 56 (CIA WorldFactbook, 2014)

3.4.4 Motivy k emigraci z Ruska

V historii převažovala nucená migrace, které vévodily „push“ faktory, poslední vlna ruské migrace je převážně dobrovolná, kde převažují „pull“ faktory stojící za rozhodnutím migranta opustit svou zemi původu. Vzhledem k rozsahu práce bude blíže analyzována situace po rozpadu SSSR. Mezi nejvýznamnější důvody patří **ekonomické**. Podnětem pro emigraci se stala ekonomická nestabilita v Rusku v 90. letech, kdy se uskutečnily reformy a především vzdělanější lidé ztratili možnost svého uplatnění či se chtěli angažovat ve stabilnější zemi. Dalším důvodem je **bezpečnost**, kdy se obyvatelé kvůli ztrátě nacionální tolerancie a zvýšené kriminalitě po rozpadu SSSR báli o svůj život. Významným motivačním prvkem pro mladé Rusy je možnost získání bezplatného **vzdělání** v ČR. Zhruba dvě třetiny studentů se po dokončení studií nehodlá vrátit do mateřské země. Chtějí buď zůstat natrvalo v ČR, případně migrovat dál na Západ. Studia na českých vysokých školách znamenají také legální odklad vojenské služby ve zdrojové zemi. [36] Posledním zmíněným důvodem emigrace je **vytvoření alternativního života** týkající se především bohatších Rusů žijících v Rusku, avšak vlastnících v ČR nemovitosti. Využívají tak sociálního komfortu a ČR se v tomto případě stává jejich „náhradním letišťem“, tzv. pojistkou. [11]

3.4.5 Motivy k emigraci z Ukrajiny

Kořeny ukrajinské migrace do ČR sahají až do 16. století. Po rozpadu SSSR byli Ukrajinci ovlivněni nově proběhlými politickými, ekonomickými a sociálními změnami. Ty odstartovaly vlnu hromadné emigrace do ČR z důvodů zmíněných v kapitole 3.3.1 Česká veřejnost a migranti. V první polovině 90. let minulého století mohli Ukrajinci v ČR prakticky neomezeně pobývat, avšak s rokem 2000 vstoupil v platnost zákon o zavedení víz pro tyto obyvatele. [13]

Ukrajinci si ČR vybírají za cílovou destinaci z hlediska její geografické blízkosti a relativně malým kulturním a jazykovým bariérám a také z toho důvodu, že se jedná o levnější destinaci. Mezi důvody migrace lze zařadit **ekonomické**, tzn. pobyt za účelem získání zaměstnání. Hovoří se o tzv. cirkulační migraci, kdy

pracovní migrant nemá tendence usadit se natrvalo v cílové zemi, ale pouze vydělat finance a zasílat domů remitence, jimiž se snaží zvýšit životní úroveň svých blízkých v mateřské zemi. Po ukončení zaměstnání a návratu na Ukrajinu ovšem opět naráží na ekonomický problém z důvodu nezaměstnanosti a jeho pracovní výlet se opakuje. Opětovné vycestování za výdělkem může vyústit ve vybudování silnějších vazeb v ČR a následnému přesunu migrantovy rodiny do této země. Tyto důvody se nazývají **rodinné**. Dochází k trvalému odchodu, někdy doprovázeném přerušením kontaktu s mateřskou zemí. Nemalou měrou na emigraci z Ukrajiny se podílí i **hledání sociální jistoty**, kdy se v ČR nabízí pro Ukrajince jistota práce, byť podřadné. Lidé zde také hledají **lépe fungující instituce, zlepšení kvality života a zlepšení standardu zdravotní péče**. [27] Důležitým aspektem pro preferování pobytu v ČR je i pomoc příbuzných, přátel či krajanů, kteří již v ČR žijí a usnadní tak novému migrantu primární vstup. [13]

3.4.6 Rozdíly mezi imigranty z Ruska a Ukrajiny

V tabulce č. 2 jsou přehledně a stručně znázorněny rozdíly mezi ukrajinskými a ruskými migranty. [11]

Tabulka č. 2 – Porovnání rozdílů mezi ukrajinskými a ruskými imigranty

Migranti	z Ukrajiny	z Ruska
Motivy k migraci	Špatná socio-ekonomická situace ve zdrojové zemi a velmi nízký životní standard	Politická nestabilita, vysoká kriminalita, „klid“ ekonomicky zabezpečeného života v anonymitě a bezstarostnosti
Kdo migruje	Ženatí muži bez rodiny	Celá rodina
Práce	Nalézají uplatnění v podřadnějších profesích, nikoli podle svého vzdělání	Působí převážně v podnikatelské sféře
Ubytování	Bydlí v ubytovnách většinou v okrajových částech měst	Tvoří komunity bydlící v centrech větších měst
Sociální začlenění	Tvoří malé nezávislé komunity v rámci vlastního etnika	Vytvářejí vlastní „město ve městě“ převážně pro ruskou klientelu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [11]

3.5 Současná imigrační politika, její přístupy a legislativa ČR v oblasti migrace a přistěhovalectví

V této kapitole budou rozebrány aktuální politické přístupy k migraci zakotvené v současných legislativních parametrech České republiky.

3.5.1 Migrační a azylová politika ČR

V této kapitole bude blíže analyzována migrační politika a její dvě dílčí složky, politika imigrační a integrační. Aktivní migrační politika doprovázená integračními snahami je jevem, bez něhož se v budoucnu neobejde žádná vyspělá země. Výjimkou není ani ČR, která zareagovala na nárůst imigračních toků po roce 1990 nejprve aplikováním imigrační politiky a teprve po 20 letech ji doplnila snahou o růst integračních opatření. [8]

Členství v EU znamená, že národní migrační politika je ve značné míře řešena ve shodě s partnerskými zeměmi a s využitím instrumentů evropského práva. [49]

Pod pojmem česká migrační politika chápeme soubor cílů a nástrojů k prosazování státní moci na poli migrace, které slouží zejména k regulaci pobytu cizinců a vstupu/výstupu na/z území státu. [43]

Stěžejním zákonem je **zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců** (zákon o pobytu cizinců). [43] Podle tohoto zákona má problematiku migrační politiky ve své gesci Ministerstvo vnitra (MV) ČR, a to na legislativní, koncepční, analytické i realizační úrovni. V rámci ministerstva je za tuto oblast odpovědný odbor azylové a migrační politiky. Pobyt cizinců na území ČR upravuje také **zákon o azylu č. 325/1999 Sb.**, kterým se řídí žadatelé o udělení azylu. Základními dokumenty, které jsou pro institut azylu ČR dodnes závazné, jsou Úmluva o právním postavení uprchlíků přijatá OSN v roce 1951 a Listina základních práv a svobod. [56], [57]

Prioritou vnitrostátních aktivit v oblasti migrace je v souladu se Zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců⁷ přijímat účinná opatření, která budou napomáhat řízené legální migraci a zároveň minimalizovat migraci nelegální.⁸

⁷ Základní koncepční materiál v oblasti migrace přijatý vládou ČR v roce 2003, který v šesti základních bodech vymezuje směr migrační politiky ČR.

Projekt Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků z roku 2003⁹ ¹⁰ či projekt Zelených karet z roku 2009 lze zařadit mezi aktivity podporující řízenou legální migraci. Akční plán boje s nelegální migrací je základním dokumentem při potírání nelegální migrace.

Zákon o pobytu cizinců na území České republiky svěřil část kompetencí v této oblasti Policii ČR (PČR). Podle tohoto zákona má MV postavení správního orgánu, který je nadřízený Ředitelství služby cizinecké policie. [56]

3.5.2 Vízová politika ČR a Schengenu

Jednotná vízová politika členských států schengenského prostoru¹¹ reprezentuje jeden ze základních pilířů systému ochrany hranic států EU/Schengenu. Cílem je umožnit vstup občanům ze třetích zemí, kteří splňují podmínky pro vstup a pobyt na území EU/Schengenu, a zabránit vstupu těm, kteří by ohrozili bezpečnost a veřejný pořádek. **Společná vízová politika** modifikuje především oblast krátkodobého pobytu, tzn. pobytu občana třetí země na území Schengenu, který v součtu nepřesáhne tři měsíce během půlroku od prvního vstupu na toto území.

ČR vyžaduje **krátkodobá**¹² víza pro státní příslušníky třetích zemí v případě, že vykonávají výdělečnou činnost na jejím území. Tato legislativa byla zavedena v roce 2000, kdy vstoupil v platnost zákon o pobytu cizinců a byly vypovězeny bilaterální smlouvy o bezvízovém styku s Ukrajinou, Běloruskem a Ruskem. [43] Občané třetích zemí podléhající vízové povinnosti (příloha I nařízení Rady (ES) č. 539/2001) rovněž potřebují pro vstup na území schengenského prostoru

⁸ Nelegální migrace je neoprávněný vstup na území státu či jeho neoprávněné opuštění, stejně tak neoprávněný pobyt na území nebo pobyt v rozporu s účelem, pro který bylo vydáno pobytové oprávnění.

⁹ Ukončen v roce 2010.

¹⁰ Více zde: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/pilotni-projekt-aktivni-vyber-kvalifikovanych-zahranicnich-pracovniku-startuje> (Migrace online, 2013), cit. 2014-11-17

¹¹ Rakousko, Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Německo, Maďarsko, Island, Itálie, Lotyšsko, Litva, Lucembursko, Malta, Nizozemsko Polsko, Portugalsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko.

¹² v součtu max. 3 měsíce během půlroku od prvního vstupu

krátkodobé vízum, které je opravňuje ke krátkodobému pobytu. **Dlouhodobé**¹³ národní vízum nebo povolení k pobytu jsou povinni si vyřídit státní příslušníci všech třetí zemí, a to dle zákona o pobytu cizinců.¹⁴[50], [52]

3.5.3 Politika imigrační

Jedná se o opatření zaměřená na regulaci a kontrolu přijetí a vstupu/výstupu na/z území. [43]

Vzhledem ke členství České republiky v EU je evropským právem garantovaný volný pohyb cizinců¹⁵ v rámci EU a tyto pohyby prakticky nelze regulovat. **Česká imigrační politika** se tedy primárně vztahuje na cizince mimo EU a pravidla jejich vstupu a pobytu. [37]

Základním legislativním prostředkem, který limituje usazení migrantů v naší republice, je návaznost jejich pobytu na výdělečnou činnost. Cizinec fakticky nemůže střídat zaměstnavatele, neboť by mu hrozilo zrušení či neprodloužení povolení k pobytu. Dalšími limitujícími faktory s podobnými následky jsou administrativní náročnost procesu prodloužení povolení k pobytu často spojená s kritizovanou nefunkčností orgánů cizinecké správy a poměrně přísné požadavky na finanční zajištění cizinců. [43]

3.5.4 Politika integrační

Integrační politika zahrnuje opatření orientovaná na možnosti usazení cizinců, jejich včlenění do majoritní společnosti a do sociálně-ekonomického a občanského systému. [43]

Koncepce integrace cizinců byla přijata usnesením vlády č. 1266 z prosince 2000 a vycházela ze Zásad koncepce integrace cizinců¹⁶ na území ČR přijatých

¹³ Pro pobyt nad tři měsíce v ČR/Schengenu

¹⁴ Podrobnější informace naleznete zde: <http://infocizinci.cz/viza/viza-pro-cizince/> (Infocizinci, 2014), cit. 2014-11-18

¹⁵ Cizincem je každá fyzická osoba, která není občanem České republiky.

¹⁶ Jde o sadu 15 zásad, kterými ČR deklaruje svůj aktivní přístup v oblasti integrace cizinců.

usnesením vlády č. 689 z července 1999. Tato Koncepce byla aktualizována usnesením vlády č. 126 v únoru 2006.

Do Koncepce integrace cizinců je zapojena řada resortů, jako jsou různá ministerstva a další partneři, mezi něž lze zahrnout nestátní neziskové organizace (NNO), organizace cizinců, akademickou sféru, regionální správu a lokální správu. Koncepce tak reaguje na skutečnost, že integrace cizinců je komplexní problematikou, která se dotýká mnoha oblastí.

Zprávy o realizaci Koncepce integrace cizinců jsou od roku 2011 zveřejňovány jako součást „Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR“. Každoročně jsou předkládány k projednání vládě ČR.

Koncepce je primárně určena pro občany třetích zemí pobývajících legálně na území ČR, kteří nejsou žadateli o mezinárodní ochranu ani jejími poživateli, ve výjimečných krizových případech také pro občany EU. [55]

Koncepce definuje **čtyři prioritní pravidla pro úspěšné začlenění cizinců** do české společnosti, kterými jsou: [55]

- znalost českého jazyka;
- ekonomická soběstačnost;
- dobrá orientace cizince ve společnosti – informovanost cizinců;
- podpora vzájemných vztahů mezi cizinci a majoritní společností.

3.5.5 Zákon o státním občanství ČR a jeho získání

Prvního ledna 2014 nabyl účinnosti **zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství** a o změně některých zákonů (dále zákon o státním občanství ČR). Modifikuje způsoby nabývání a pozbývání státního občanství České republiky.

Zákon o státním občanství České republiky výslovně stanoví, že na udělení státního občanství České republiky není právní nárok a dále že jej lze udělit, pokud je žadatel integrován do společnosti v České republice, zvláště jedná-li se o integraci z hlediska rodinného, pracovního nebo sociálního. Nově již nebudou osoby žádající o udělení českého státního občanství prokazovat pozbytí svého dosavadního státního občanství. Výslovně je vymezeno, že státní občanství ČR nelze udělit žadateli, který ohrožuje bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní

celistvost, demokratické základy, životy, zdraví nebo majetkové hodnoty. Lhůta pro vyřízení žádosti o udělení státního občanství se prodlužuje z 90 dnů na 180 dnů ode dne, kdy byla žádost Ministerstvu vnitra doručena. [51]

Podle § 14 tohoto zákona je pro udělení státního občanství ČR nezbytné prokázání znalosti českého jazyka (čl. 4), kdy uchazeči o české občanství jsou povinni skládat zkoušky z českého jazyka.¹⁷ Test¹⁸ je nastavený na úroveň znalostí a dovedností pro základní školy. Dále je důležité složení testu pro prokázání základní znalosti ústavního systému České republiky, jakožto i základní orientace v kulturně-společenských, zeměpisných a historických reáliích České republiky (čl. 5). Dosud museli cizinci absolvovat jen pohovor s úředníkem. Žadatel musí také prokázat, že na území České republiky v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti výrazně a bez vážných důvodů nezatěžoval systém státní sociální podpory nebo systém pomoci v hmotné nouzi (čl. 8). [54] Nová úprava umožňuje jednodušší nabytí státního občanství formou prohlášení takzvaným migrantům druhé generace, tzn. těm, kteří v Česku žijí více než 10 let nebo se tu narodili a současně jim není více než 21 let. [21] Kompletní zákonné podmínky jsou uvedeny v příloze č. 1.

Spolu s nabytím účinností nového zákona o státním občanství nabyla účinnosti také změna zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.¹⁹[51]

3.5.6 Trvalý pobyt

Povolení k trvalému pobytu může získat jak občan Evropské unie, tak i občan třetího státu.

¹⁷ Poplatek za zkoušku z českého jazyka činí 3 300 Kč, za zkoušku z reálií 1 600 Kč.

¹⁸ Test z českého jazyka se skládá z písemné a ústní části, která se dále dělí na čtení a poslech s porozuměním, psaní a nakonec ústní pohovor.

¹⁹ **Správní poplatky** za udělení státního občanství České republiky **zletilé fyzické osobě** činí 2 000 Kč (v určitých případech lze snížit až na 500 Kč), **nezletilé fyzické osobě** 500 Kč (v určitých případech lze snížit až na 100 Kč), **azylantovi** činí 500 Kč (v určitých případech lze snížit až na 100 Kč).

Povolení získávají nejčastěji cizinci za účelem společného soužití s českým státním příslušníkem. Dále se může jednat o pobyt po skončení řízení o udělení mezinárodní ochrany, pobyt z humanitárních důvodů, popř. pobyt v zájmu ČR. Svolení k trvalému pobytu lze získat také po 5 letech nepřetržitého dlouhodobého pobytu na území ČR nebo trvalého pobytu pro cizince narozeného na území ČR.

Občan třetího státu podává žádost o trvalý pobyt na ministerstvu vnitra ČR. K žádosti je nutné předložit:

- cestovní doklad;
- doklad, který potvrzuje splnění podmínky 5 let nepřetržitého přechodného pobytu;
- 2 fotografie;
- doklad o zajištění ubytování;
- doklad o zajištění prostředků k pobytu;
- doklad o zkoušce z českého jazyka;
- výpis z evidence Rejstříku trestů.

O povolení k trvalému pobytu na území ČR rozhoduje Ministerstvo vnitra ČR. Všechny uvedené dokumenty, kromě cestovního dokladu, se vyhotovují v českém jazyce nebo jsou do češtiny úředně přeloženy. [44]

3.5.7 Legislativní úprava vstupu cizinců na trh práce v ČR

Co se týče podmínek zaměstnávání cizinců v ČR, oblast je upravena zákoníkem práce, zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání a zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Podle posledního zmíněného zákona mohou být cizinci zaměstnáni na našem území za předpokladu, že disponují povolením k zaměstnání, jsou-li nezbytná, a povolením k pobytu, nebo obdrželi modrou či zaměstnaneckou kartu. [46], [48], [53]

Držitel **modré karty** má umožněn dlouhodobý pobyt za účelem výkonu zaměstnání, jež vyžaduje vysokou kvalifikaci a nepotřebuje zvlášť pracovní povolení. Za vysokou kvalifikaci se považuje řádně ukončené vysokoškolské

vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání, které trvalo alespoň 3 roky. Platnost modré karty závisí na délce příslušné smlouvy, maximálně však 2 roky. [22]

Zaměstnanecká karta má podobu plastové karty s biometrickými prvky. Jedná se o nový druh povolení vydávaný od července 2014 k dlouhodobému pobytu i zaměstnání v jednom a je určena pro občany z mimoevropských zemí. [47] Z hlediska odborné způsobilosti je zaměstnanecká karta určena pro všechny druhy zaměstnání bez ohledu na stupeň požadované odborné způsobilosti.

Výhodou karty je, že kromě pracovního povolení tyto karty nahradí i dlouhodobé vízum k pobytu (nad 90 dnů) za účelem zaměstnání.

Spolu s touto novinkou se očekává zjednodušení procesu jejich vyřizování ve srovnání s předchozí legislativou, podle níž cizinec musel podat zvlášť žádost o povolení k zaměstnání na úřad práce ČR a zvlášť o povolení k pobytu na Ministerstvo vnitra ČR. Řízení o vydání zaměstnanecké karty je vedeno MV. [42]

3.5.7.1 Postup při zaměstnávání cizinců z mimoevropských zemí

Co se týče postupu při zaměstnávání cizinců ze třetích zemí, zaměstnavatel musí nejdříve oznámit volné pracovní místo krajské pobočce Úřadu práce (ÚP), v jejímž územním obvodu má být zaměstnání vykonáváno, a to včetně základní charakteristiky pracovního místa.

Cizinec může zaměstnaneckou kartu dostat jen na místo, které je se souhlasem zaměstnavatele v databázi ministerstva práce a které se do 30 dnů od oznámení nepodaří obsadit uchazečem z ČR nebo z členských zemí EU. [22]

Zájemci o tuto kartu mohou požádat na české ambasádě buď ve své rodné zemi, nebo i v ČR, pokud zde již pobývají. K žádosti musí doložit mimo jiné pracovní smlouvu či dohodu.

Podmínkou vydání zaměstnanecké karty je prokázání odborné způsobilosti pro výkon požadované profese. To zahrnuje předložení dokladu o požadovaném

vzdělání, přičemž Ministerstvo vnitra bude mít možnost požadovat v odůvodněných případech nostrifikaci.²⁰

3.5.7.2 Lhůty pro vyřízení žádosti

Nově se zkrátila lhůta pro vydání zaměstnanecké karty na 60denní lhůtu z dosavadní 90denní lhůty na vydání víza a 30denní lhůty na vydání pracovního povolení. Při zvláště komplikovaných případech může být tato lhůta prodloužena na 90 dnů oproti dosavadním 120 dnům na vydání víza. Jestliže MV vydání zaměstnanecké karty schválí, cizinec obdrží vízum, které ho bude zmocňovat ke vstupu do ČR za účelem výkonu práce.

Zaměstnaneckou kartu si cizinec může vyzvednout v ČR až poskytnutí svých biometrických údajů, a to nejpozději do tří dnů po příjezdu do ČR. Tato podmínka zvyšuje administrativní zátěž pro cizince.

Zaměstnanecká karta je nejčastěji vydávána na dobu trvání pracovního vztahu, nejdéle však na 2 roky, s možností opakovaného prodloužení platnosti. [42]

Dalším ze zákonů, kterým jsou cizinci povinni se řídit, je **zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání**. Na jeho základě mají cizinci právo podnikat na našem území jako zahraniční fyzické osoby, zakládat právnické osoby nebo zřizovat organizační složky svého podniku v zahraničí. Stejně právní postavení ve sféře živnostenského podnikání jako občané ČR mají cizinci s trvalým pobytem, azylanti a občané EU/Evropského hospodářského prostoru (EHP). Dle novely tohoto zákona občanům třetích zemí postačí k vydání živnostenského oprávnění pouze povolení k dlouhodobému pobytu bez ohledu na jeho účel. Díky tomu, že při udělování tohoto oprávnění není zkoumána situace na trhu práce, mnoho občanů

²⁰ Jedná se o prokázání skutečnosti, že zahraniční vzdělání bylo uznáno příslušným orgánem ČR. Nostrifikace by tak měla být vyžadována převážně v případech, kdy vzdělání bylo získáno na zcela neznámých institucích, o kterých není ani možné dohledat informace z veřejně dostupných zdrojů. Povinnost nostrifikace by tak nemusela být striktně vyžadována, jak tomu bylo doposud.

třetích zemí se raději vyhne povinnosti získat od ÚP pracovní povolení právě prostřednictvím získání živnostenského oprávnění. [1]

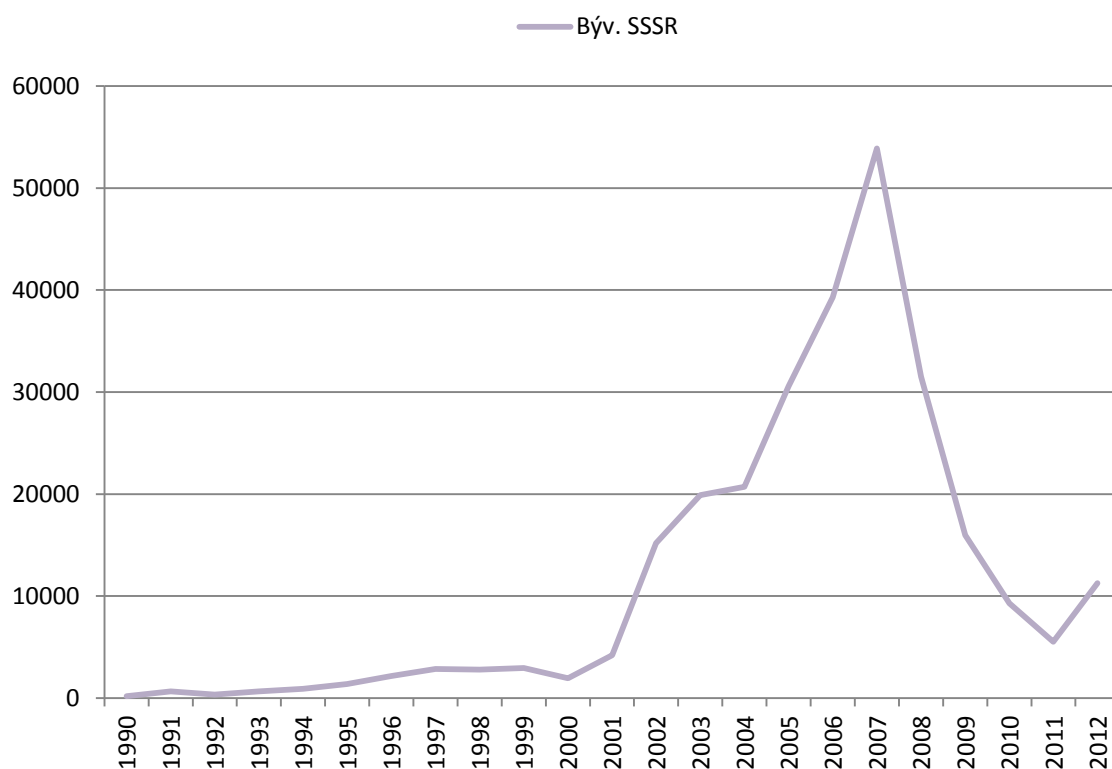
4 Vlastní práce

4.1 Zhodnocení vývoje migrace ruský mluvícího obyvatelstva na základě dostupných sekundárních dat oficiálních vládních zdrojů ČR

V této kapitole bude zhodnocen migrační proud ruský mluvících s využitím údajů z oficiálních zdrojů, jejichž data byla následně zpracována a analyzována. Je nutné zdůraznit, že evidence osob přistěhovalých do ČR zachycuje pouze imigraci legální.

4.1.1 Vývoj imigrace ze států bývalého SSSR, Ukrajiny a Ruska

Graf č. 2 – Vývoj imigrace ze států bývalého SSSR do ČR za období 1990 - 2012

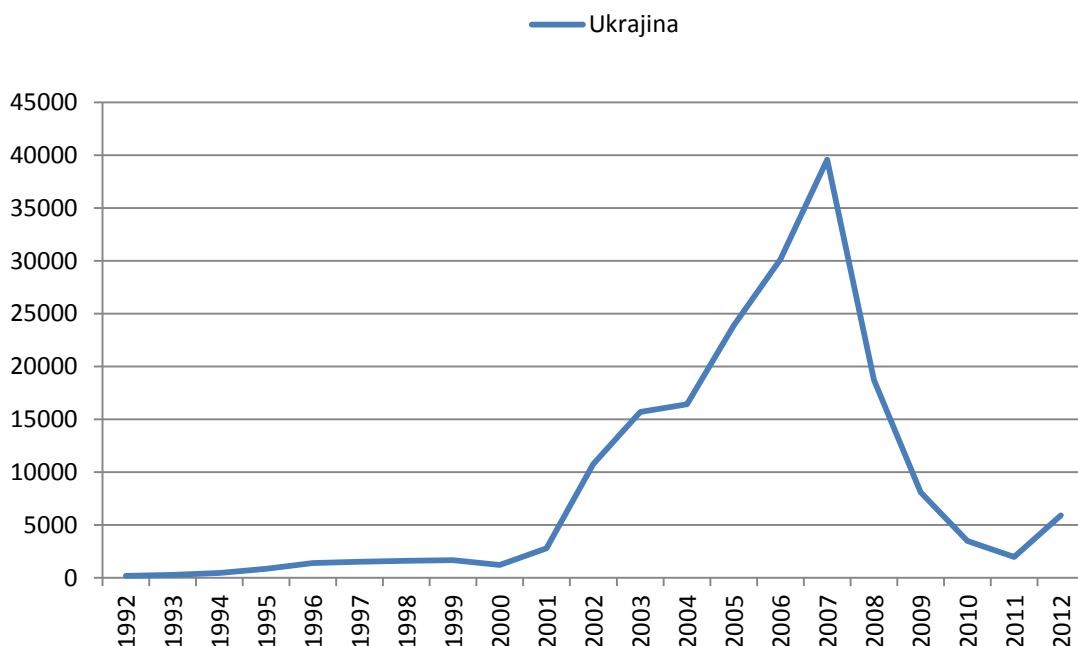
Zdroj: Vlastní zpracování na základě [26]

Graf č. 2 znázorňuje počty imigrantů za jednotlivé roky ze všech zemí bývalého Sovětského svazu mezi lety 1990 až 2012. Od výchozího sledovaného roku 1990, kdy došlo k otevření hranic do ČR (evidováno 175 imigrantů ze SSSR), imigrace kontinuálně stoupala. Po celou dobu 90. let. MV označovalo tento migrační režim za příliš liberální, zmatený a hlavně ohrožující bezpečnost ČR. V roce 2000 se

tomuto resortu konečně podařilo migrační tok omezit přijetím cizineckého zákona a souvisejícím zavedením vízové povinnosti pro občany některých postsovětských států. Spolu s tímto zákonem došlo také ke zpřísnění procesu získávání pracovních povolení. To zapříčinilo meziroční pokles imigrace z bývalého SSSR v roce 2000 téměř o 1 000 imigrantů (z 2 937 na 1 955). Ke zvýšení počtu evidovaných imigrantů došlo opět od roku 2001, a to z důvodu, že migrace začala být sledována jiným způsobem. Ten zohledňoval mezinárodní standardy a vystihoval lépe dynamiku mezinárodních pohybů, do nichž začaly být zařazovány i přechodné migrace cizinců. Tatáž situace nastala rokem 2004 (vstup ČR do EU), kdy začaly být brány v potaz další kategorie cizinců. Z těchto důvodů lze z grafu vyčíst skokovou změnu v letech 2000 a 2004, kdy došlo téměř k pětinasobnému nárůstu. Především ekonomický růst ČR a přebytek pracovních pozic převážně pro nekvalifikované zaměstnance zapříčinil poměrně vysoké meziroční přírůstky zejména ekonomicky motivované migrace, která dosáhla svého vrcholu v roce 2007, kdy celkový počet přistěhovalých cizinců ze SSSR dosáhl necelých 54 tisíc. Počínaje rokem 2008 došlo k výraznému omezení počtu příchozích cizinců a po mnoha letech byl zaznamenán poměrně výrazný meziroční pokles (o více než 20 tisíc cizinců). To bylo zapříčiněno ekonomickou krizí, která vyústila ve změny v oblasti migrace. Ty se projevily poklesem počtu nabízených pracovních pozic pro cizince, jakožto i opatření s úmyslem omezit jejich vstup do ČR, potažmo zaměstnávání. V roce 2009 se zpřísnilo zacházení s cizinci například usnesením vlády č. 171, které zavedlo program tzv. Dobrovolných návratů a zahrnovalo pohružku násilných deportací. Cizinecká policie rovněž zavedla přísnější represivní aktivity vůči cizincům. To vše přispělo k pokračování několikaletého trendu poklesu počtu imigrantů z bývalého SSSR, který trval až do roku 2011 včetně, kdy se počet imigrantů téměř vyrovnal jejich počtu v roce 2001. V roce 2012 však byl již opět zaznamenán nárůst.

Graf č. 3 zobrazuje vývoj Ukrajinců migrujících do České republiky v jednotlivých letech.

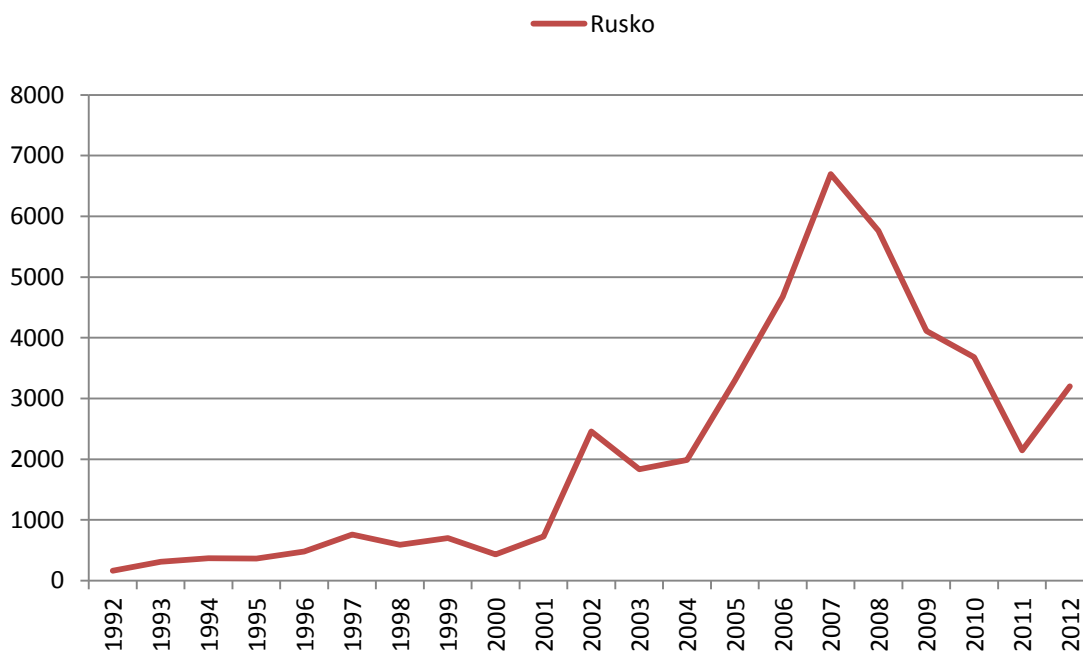
Graf č. 3 – Vývoj imigrace z Ukrajiny do ČR za období 1992 – 2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [26]

V posuzovaném období 1992 – 2012 počet ukrajinských imigrantů až na výjimku v roce 2000 (novela cizineckého zákona, viz výše) rok od roku rostl. V roce 1992 se k nám přistěhovalo 172 Ukrajinců, v roce 1999 to již bylo 1 676 a v roce 2007 dokonce 39 572 Ukrajinců. Výrazná změna (pokles o více než polovinu cizinců v porovnání s předchozím rokem) nastala až po roce 2008 s nástupem ekonomické krize. Tehdy se výrazně snížila poptávka po pracovní síle, přičemž snadno propustitelní cizinci, jež jsou často obsazováni na marginální, tedy nejistá pracovní místa, přišli o práci jako první, a v důsledku toho museli z ČR odcestovat. V roce 2009 došlo k razantnímu snížení počtu vydávaných dlouhodobých víz a zvýšení počtu kontrol imigrantů cizineckou policií. V absolutních číslech se jednalo o 18 731 cizinců v roce 2008 a 8 084 cizinců v roce 2009. Od tohoto roku počet nově příchozích Ukrajinců do ČR klesal a v roce 2011 dosáhl hodnoty téměř srovnatelné s rokem 1999. Až od roku 2012 začal počet cizinců opět stoupat.

Graf č. 4 – Vývoj imigrace z Ruska do ČR za období 1992 – 2012

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [26]

Na grafu č. 4 je zachycen počet přistěhovalých Rusů v jednotlivých letech v období 1992 – 2012. V porovnání s přistěhovalci z Ukrajiny je migrantů z Ruska méně. Ve vývoji se opět projevuje stěžejní rok 2000, kdy byla zavedena vízová povinnost i pro tento stát. Mezi lety 2001 až 2007 pokračoval rostoucí trend v počtu přistěhovalých cizinců z Ruské federace do ČR. K výraznému nárůstu došlo v roce 2002 (726 imigrantů v roce 2001 oproti 2 456 imigrantům v roce 2002), kdy obyvatelé Ruské federace opouštěli svou zemi v přímém důsledku nepříznivé politiky a poměrů v mateřské zemi. Nejvíce Rusů se přistěhovalo v roce 2007, tzn. v roce, kdy se ČR stala součástí schengenského prostoru. Od tohoto roku vzhledem k celosvětové hospodářské krizi, která se v ČR naplno projevila v roce 2008, se růst nově příchozích cizinců výrazně omezil. Tehdy poprvé byl ve více než desetiletém období v celkovém počtu cizinců s povoleným pobytem v ČR zaznamenán meziroční pokles. Citelný skok je možno pozorovat opět v roce 2009, v němž došlo ke zpřísnění rétoriky a praxe úřadů, jež bylo již popsáno výše. Tento klesající trend přetrvával až do roku 2012, kdy se počet Rusů migrujících do ČR opět zvýšil.

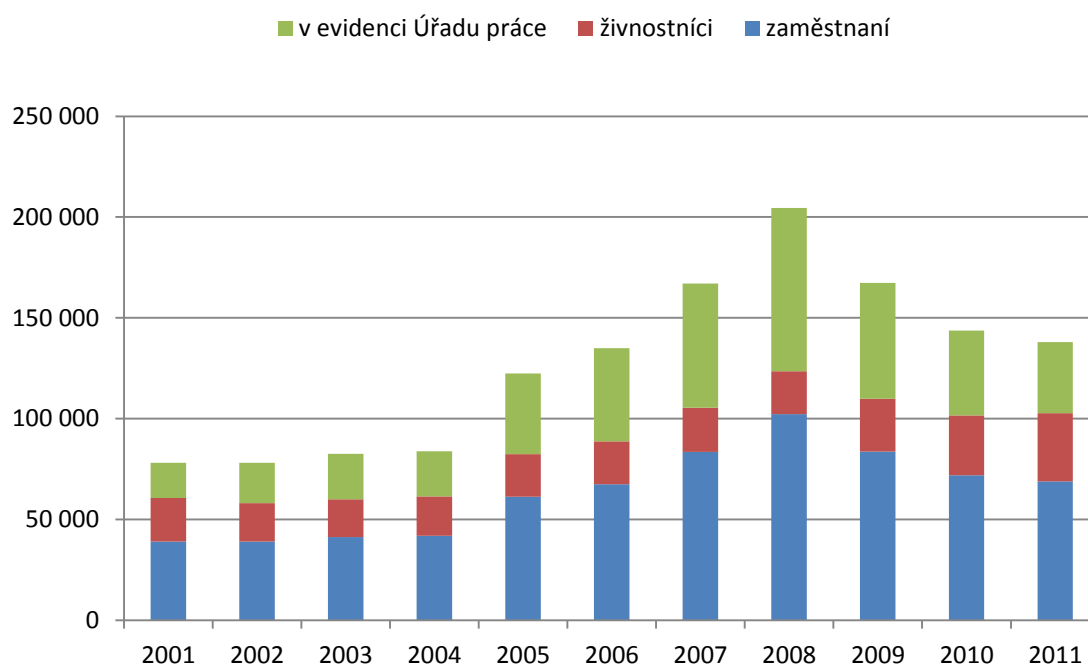
4.1.2 Zaměstnávání

Jednou z nezbytných podmínek pro integraci cizinců je začlenění na trh práce. Tato problematika bude zkoumána prostřednictvím dat z oficiálních statistik. Cizinci představují zdroj levné pracovní síly pro zaměstnavatele, kteří však mnohdy zneužívají jejich ochoty pracovat přesčas a v nestandardní pracovní dobu.

Ukrajinci jsou na českém trhu práce žádáni převážně na sekundárním trhu, kdy se jedná o nekvalifikovaná, fyzicky náročná, méně placená, někdy zdraví nebezpečná a pro domácí populaci nepříliš přitažlivá zaměstnání.

Na grafu č. 5 je zobrazen vývoj zaměstnanosti ukrajinských občanů podle typu ekonomické aktivity v desetiletém období počínaje rokem 2001.

Graf č. 5 – Vývoj zaměstnanosti Ukrajinců v ČR v letech 2001 - 2011

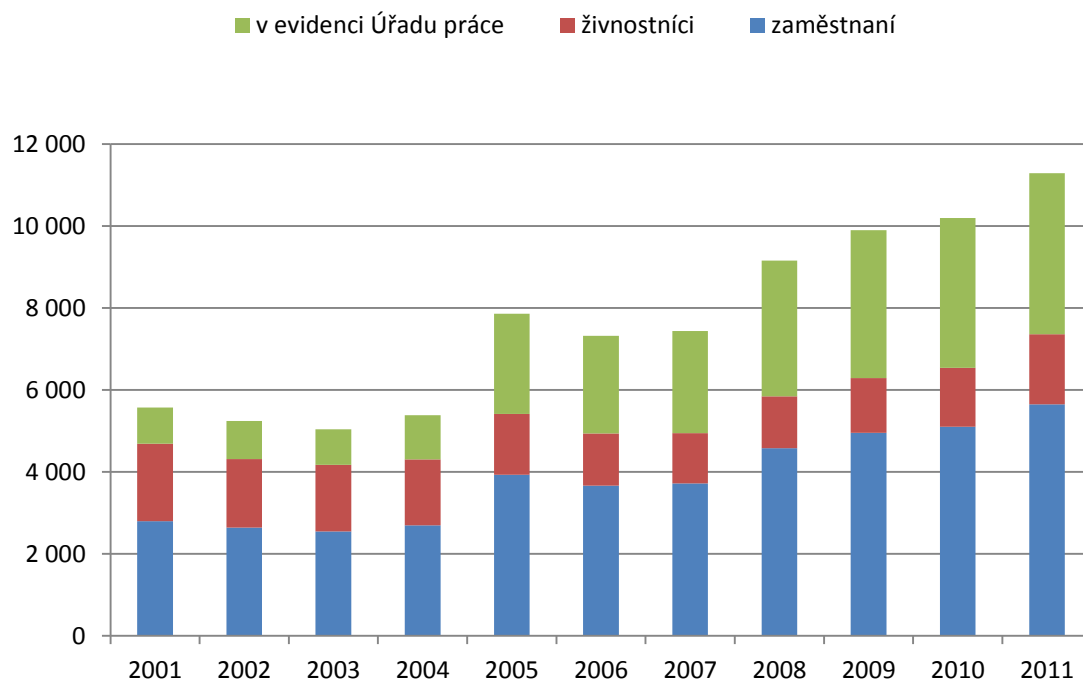
Zdroj: Vlastní zpracování na základě [25]

V přehledných sloupcích jsou v něm barevně odlišeny počty občanů Ukrajiny, kteří jsou v zaměstnaneckém poměru, vlastní živnostenské oprávnění, nebo jsou v evidenci na ÚP.

Z grafu č. 5 je patrné, že v předkrizovém období vzrůstal jak absolutní počet občanů Ukrajiny v postavení zaměstnanců, tak i podíl tohoto typu ekonomické aktivity na jejich celkovém počtu. Druhou nejpočetnější skupinou jsou lidé

evidovaní na úřadu práce a třetí nejmenší zastoupení mají živnostníci. Ve všech třech sledovaných skupinách dochází k růstu až do roku 2008. Od této doby lze pozorovat, že úbytek zahraničních pracovníků souvisel s celkovým vývojem na českém trhu práce, který je i nadále ovlivněn dopady světové hospodářské krize a převážně v prvních letech došlo k celkovému poklesu nabídky práce a cizinci byli hromadně propouštěni. Jak si lze povšimnout, počet živnostníků se počínaje rokem 2009 zvyšuje. Tato skutečnost je dána tím, že imigranti v důsledku ekonomické krize ztratili spolu se ztrátou pracovního místa (a tudíž pracovního povolení vázícího se k němu) i povolení k pobytu. Dalším důvodem je to, že ÚP zpřísnily přístup k prodloužení povolení zaměstnání. Imigranti svou situaci od té doby řeší získáním živnostenského oprávnění, které jim umožní setrvat v ČR i nadále. Vzestup celkové zaměstnanosti ukrajinských zaměstnanců je způsoben zvyšováním počtu živnostenských podnikatelů. Mezi lety 2009 a 2011 stoupl počet podnikatelů z 26 223 na 33 700.

Graf č. 6 – Vývoj zaměstnanosti Rusů v ČR v letech 2001 - 2011

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [25]

Zásadní změny nastaly ve vývoji struktury zaměstnanosti, kdy se zvyšuje počet evidovaných na úřadu práce, proti téměř stagnujícímu počtu vlastníků živnostenských listů.

Lze vidět, že závislé ekonomické aktivity ruských občanů, tzn. zaměstnání na pracovní smlouvu (povolení k zaměstnání) převládají nad nezávislým podnikáním těchto obyvatel (živnostenský list). Jak již bylo zmíněno výše, spolu s dopady ekonomické krize, kdy povolení k zaměstnání bylo vydáváno na dobu 1 roku, musel cizinec po ukončení platnosti povolení (nebylo-li prodlouženo) ČR opustit. Ruští migranti tuto okolnost vyřešili tím, že si opatřili živnostenský list, nebo hledali novou práci ve větších městech v rámci ČR. Rozdíl již ovšem není tak markantní v porovnání s Ukrajinou. V roce 2009 bylo evidováno 1 336 držitelů živnostenských oprávnění a v roce 2011 to bylo 1 713.

4.2 Evaluace problematiky spojené s přistěhovalectvím a vlivu imigrační politiky na její vnímání migranty i obyvatelstvem ČR prostřednictvím analýzy primárních dat získaných dotazníkovým šetřením

Zdrojem pro analýzu stanovisek českého obyvatelstva vůči rusky mluvícím se stalo dotazníkové šetření, které probíhalo od listopadu 2013 do března 2014. Jeho cílem bylo zjistit postoj české populace k rusky mluvícím imigrantům, její povědomí o imigrační politice ČR a v neposlední řadě také subjektivní vnímání postojů české populace rusky mluvícími imigranty, důvody jejich imigrace a vnímání imigračního procesu.

Samotné šetření bylo provedeno pomocí dvou dotazníků. První dotazník byl určen pro české respondenty, druhý pro respondenty z řad rusky mluvících imigrantů. Dotazníky v plném znění jsou uvedeny v přílohách 2 a 3.

K jednotlivým otázkám byly zpracovány grafy převážně výsečového typu. V grafech jsou vždy uvedeny jak absolutní, tak relativní četnosti formou procent.

4.2.1 Vyhodnocení dotazníku pro české respondenty

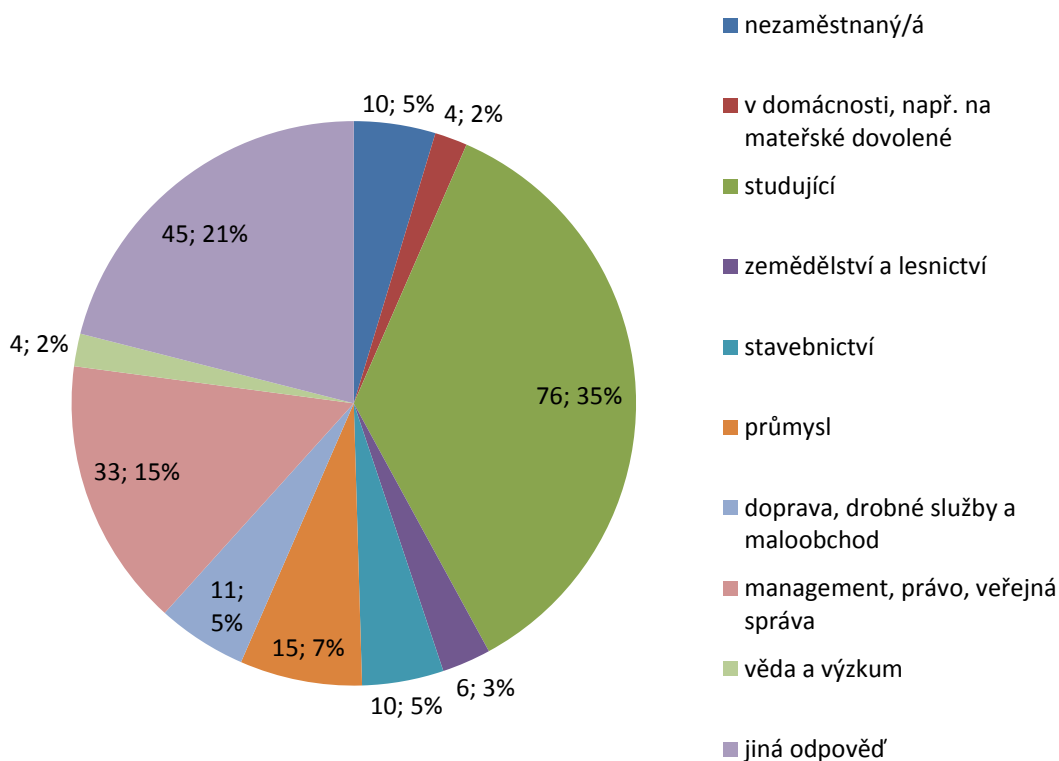
Dotazníkového šetření pro české obyvatele se zúčastnilo 214 respondentů. Dotazník se skládal z 20 otázek, z nichž 16 bylo meritorních a 4 analytické. Otázky jsou pro účely vyhodnocení seskupeny do určitých skupin a jejich pořadí v práci tak neodpovídá pořadí v samotném dotazníku. Meritorní otázky je možné rozčlenit do tří kategorií:

- A. Otázky zjišťující postoj české veřejnosti k rusky mluvícím imigrantům. Do této kategorie spadají otázky číslo: 1, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16.
- B. Otázky zjišťující povědomí české veřejnosti o rusky mluvících imigrantech. Tato kategorie zahrnuje otázky číslo: 2, 6, 11.
- C. Otázky zjišťující povědomí české veřejnosti o imigrační a integrační politice ČR a legislativě s nimi spojené. Do této kategorie lze zařadit otázky číslo: 3, 4, 5, 7, 8.

4.2.1.1 Složení respondentů

Pomocí analytických otázek bylo zjištěno základní složení respondentů.

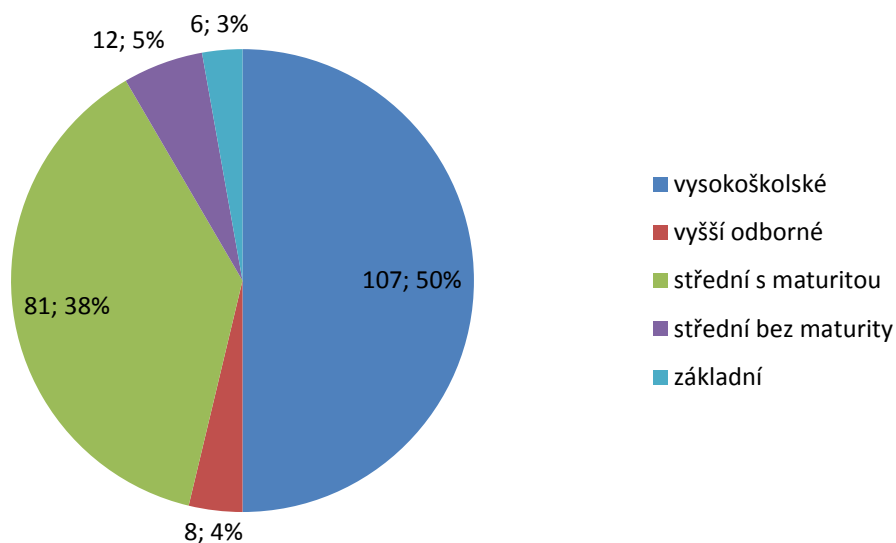
Graf č. 7 – Zastoupení respondentů českého dotazníku dle jejich pracovního zařazení

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 17 českého dotazníku)

Z hlediska pracovního zařazení respondentů tvoří největší skupinu studenti (35 %), dále pak lidé zaměstnaní v oblasti managementu, práva a veřejné správy (15 %). Celých 21 % respondentů uvedlo jako svůj obor činnosti jiný než spadající do nabídnutých kategorií. Mezi těmito respondenty se nejčastěji vyskytovaly obory jako státní zaměstnanec, informační technologie a telekomunikace, podnikání a také v nemalém počtu důchodce.

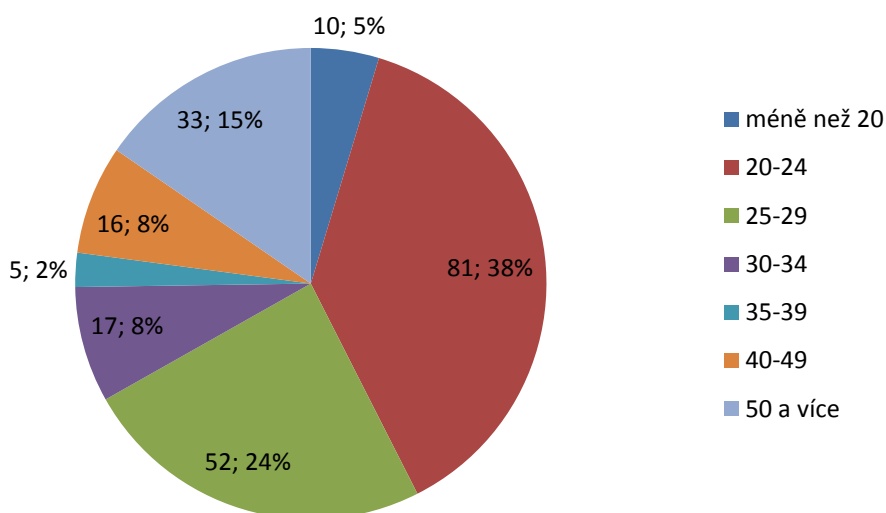
Graf č. 8 – Zastoupení respondentů českého dotazníku dle úrovně jejich vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 18 českého dotazníku)

Co se týče úrovně dosaženého vzdělání, celých 54 % respondentů uvedlo ukončené vysokoškolské nebo vyšší odborné vzdělání a dalších 38 % procent středoškolské s maturitou. Z respondentů, kteří uvedli jako nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské s maturitou, 43 % uvádí, že stále studuje. Dá se tedy předpokládat, že se jedná o vysokoškolské studenty, čemuž odpovídá i fakt, že v této skupině (dokončeně středoškolské vzdělání s maturitou, stále studující) všichni respondenti spadají do věkových skupin 20–24 let nebo 25–29 let. Šetření se tedy zúčastnili ve velké většině respondenti s vysokou úrovní vzdělání.

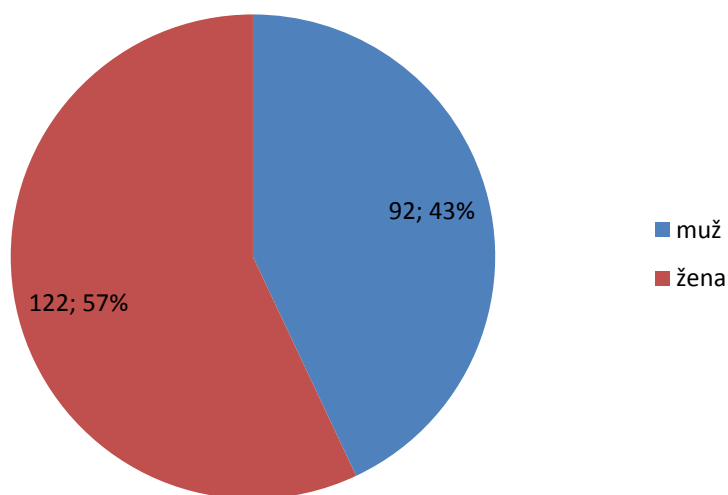
Graf č. 9 – Věkové rozložení respondentů českého dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 19 českého dotazníku)

Na dotazníkovém zkoumání se podíleli především mladí lidé v produktivním věku. Nejvíce byla zastoupena skupina respondentů ve věku 20–24 let (38 %), následována skupinou 25–29 let (24 %). Nevýznamné však není ani zastoupení respondentů ve zralém, až středním věku, případně i starších – 23 % respondentů bylo starší 40 let.

Graf č. 10 – Zastoupení pohlaví respondentů českého dotazníku

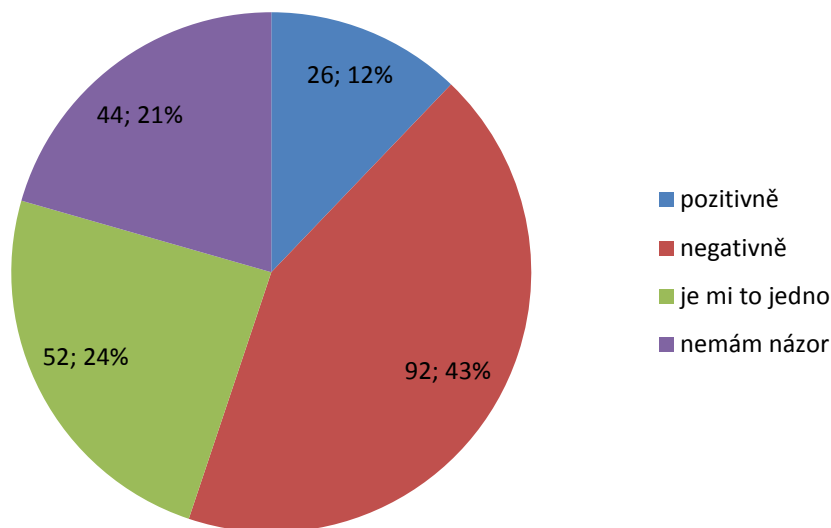

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 20 českého dotazníku)

Z 214 respondentů dotazníku bylo 92 mužů a 122 žen.

4.2.1.2 Otázky zjišťující postoj české veřejnosti k ruským mluvčím imigrantům

Graf č. 11 – Vnímání imigrace ruských mluvčích do ČR respondenty českého dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 1 českého dotazníku)

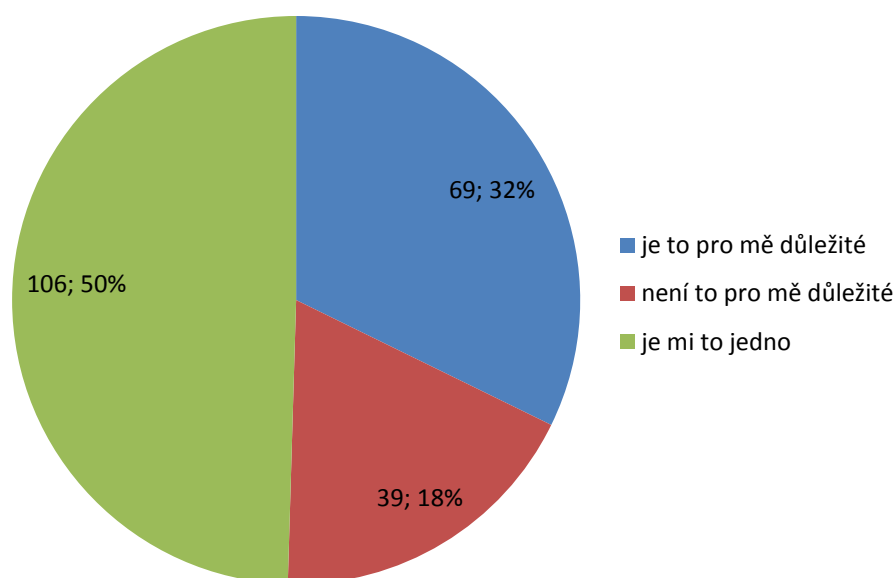
Téměř polovina (43 %) respondentů vnímá migraci ruských mluvčích do ČR negativně. 45 % respondentů nemá na tuto migraci názor, nebo je jí lhostejná. Pouhých 12 % vnímá imigraci ruských mluvčích pozitivně.

Vnímání se mírně liší mezi ženami a muži. Muži jsou v této otázce více vyhranění. Pouze 38 % mužů je k této otázce lhostejných nebo nemá názor, zatímco u žen do této skupiny spadá celých 50 % respondentek. Muži také daleko více vnímají imigraci ruských mluvčích pozitivně. Jako pozitivní vnímá migraci 17 % mužů, mezi respondentkami ženského pohlaví je to pouze 8 %. Negativní vnímání je mezi oběma pohlavími podobné – 45 % mužů a 42 % žen vnímá imigraci ruských mluvčích záporně.

Dalo by se předpokládat, že s rostoucím věkem respondentů bude také růst negativní vnímání ruských mluvčích imigrantů, zejména u občanů, kteří přímo zažili invazi vojsk Varšavské smlouvy v roce 1968 a následnou okupaci. Tento trend se však na zkoumaném vzorku neprojevil. To může být zčásti způsobeno tím, že 72 % respondentů je mladší 30 let a vzorek ve vyšších věkových skupinách není

dostatečně reprezentativní. U respondentů se projevil spíše trend opačný. Do 30 let věku vnímá rusky mluvící imigranty pozitivně 9 % respondentů, mezi 30 a 40 lety je to již 14 % a ve věku nad 40 let dokonce 20 % respondentů. Nárůst počtu pozitivních odpovědí je na úkor nevyhraněných respondentů, negativní vnímání se ve všech věkových skupinách pohybuje okolo 42 %. Negativní postoj mladých lidí může být do určité míry ovlivněn také současnou ruskou zahraniční politikou, anexí Krymu a angažováním Ruska v probíhající ukrajinské krizi.

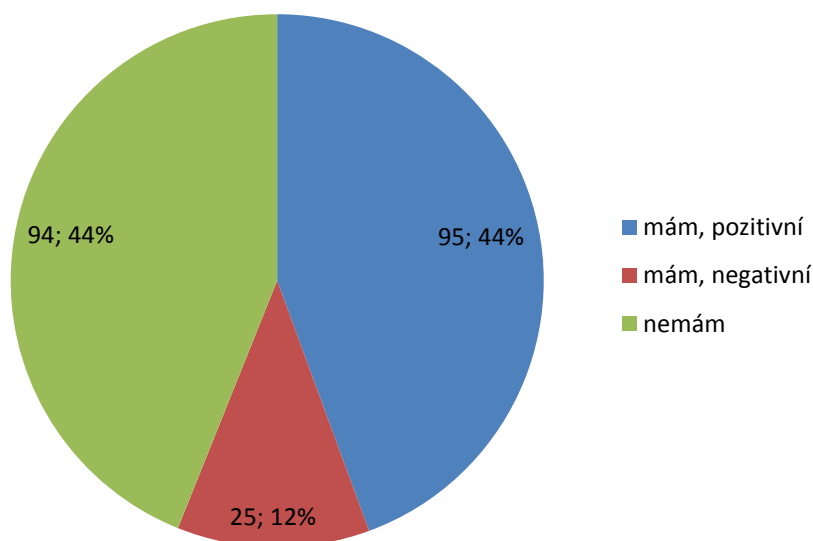
Graf č. 12 – Důležitost spokojenosti rusky mluvících imigrantů v ČR pro respondenty českého dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 9 českého dotazníku)

Jedna třetina respondentů (32 %) uvedla, že jí záleží na tom, aby se ruský mluvící imigrant v ČR cítil dobře a spokojeně. Záporně na tuto otázku odpovědělo 18 % respondentů a 50 % uvedlo, že jim na tom nezáleží.

Graf č. 13 – Zastoupení zkušeností respondentů českého dotazníku s rusky mluvícími imigranty

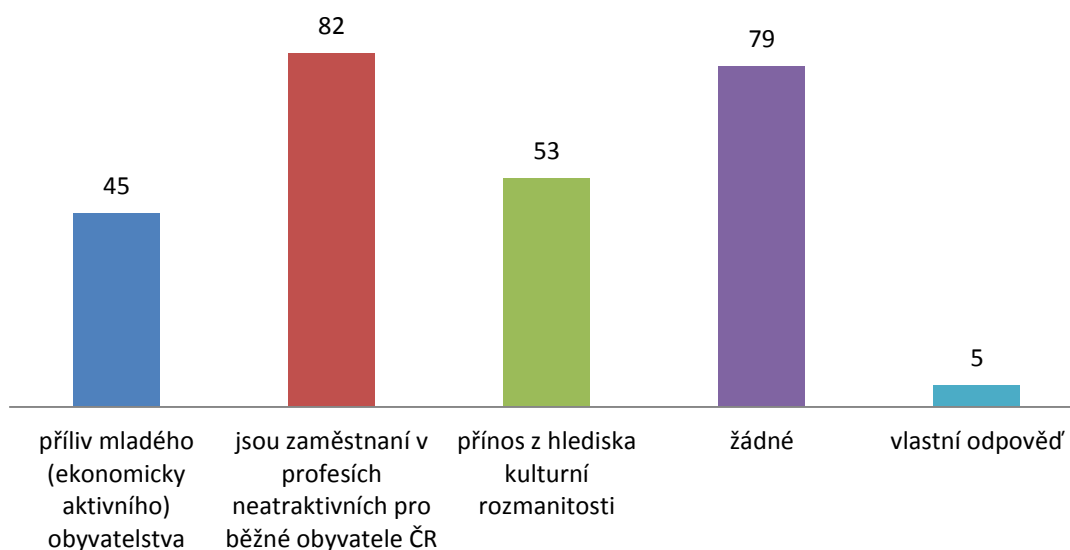

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 10 českého dotazníku)

Více než polovina respondentů (56 %) uvedla, že má zkušenost s rusky mluvícími imigranty. U 44 % respondentů je to zkušenost pozitivní, pouze 12 % uvádí zkušenost negativní. 44 % respondentů zkušenost s rusky mluvícími imigranty nemá. Ačkoliv tedy téměř polovina všech respondentů vnímá imigraci rusky mluvících negativně (viz otázka číslo 1), 79 % z těch, kteří zkušenost s těmito imigranty mají, ji hodnotí pozitivně.

Z 25 respondentů, kteří uvádějí negativní zkušenost, 23 odpovědělo na otázku číslo 1 tak, že vnímá imigraci rusky mluvících do ČR negativně.

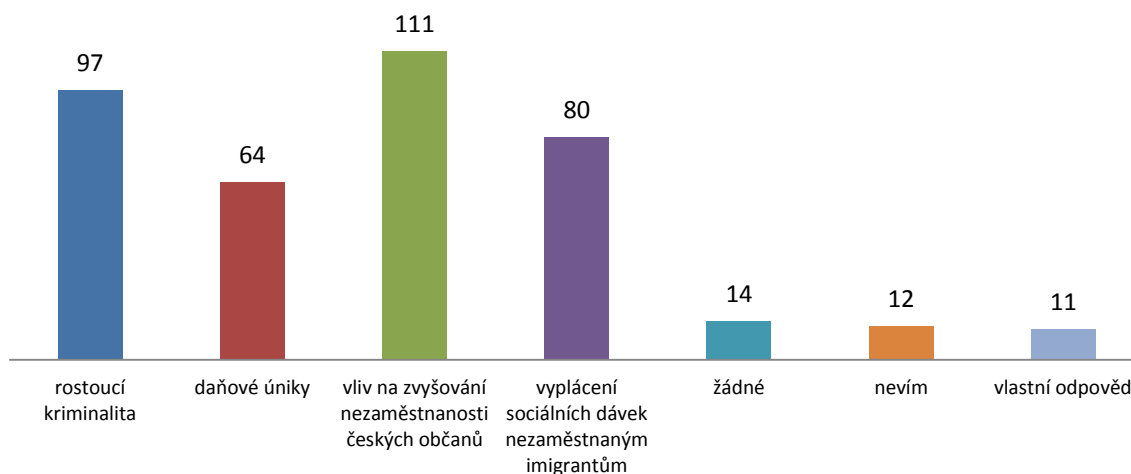
Graf č. 14 – Výhody spojené s imigrací rusky mluvících do ČR dle respondentů českého dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 12 českého dotazníku)

79 respondentů (37 %) se domnívá, že imigrace rusky mluvících do ČR s sebou nepřináší žádné výhody. Zbýlých 63 % respondentů uvedlo alespoň jednu z nabízených výhod. Nejčastěji se vyskytovala odpověď zaměstnání v profesích neatraktivních pro běžné obyvatele ČR, kterou zvolilo 82 respondentů.

Graf č. 15 – Nevýhody spojené s imigrací rusky mluvících do ČR dle respondentů českého dotazníku

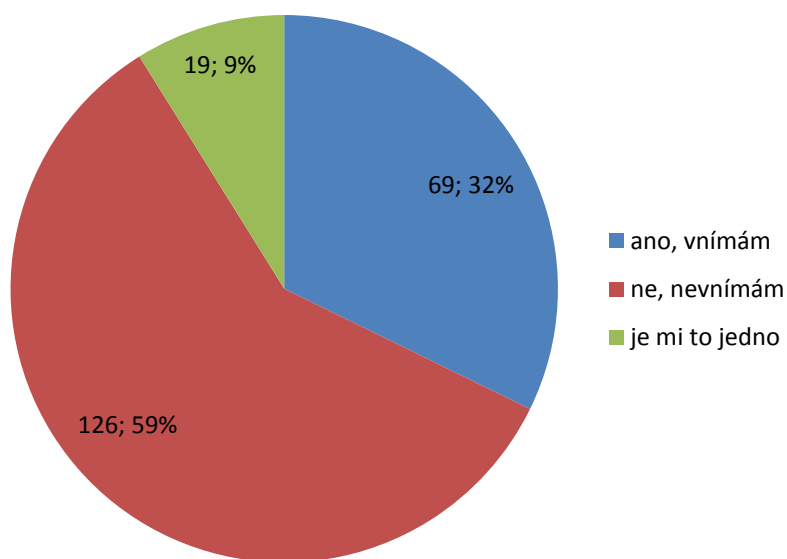

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 13 českého dotazníku)

Kromě 26 respondentů, kteří si imigraci rusky mluvících buď nespojují s žádnou nevýhodou (15 případů), nebo uvedli odpověď nevím (16 případů), uvedlo zbývajících 188 respondentů (88 %) alespoň jednu nevýhodu. Nejčastěji uváděnou nevýhodou spojenou s rusky mluvícími imigranty je tradiční obava z růstu

nezaměstnanosti vlivem přílivu levné pracovní síly (111 respondentů), následovaná neméně typickou obavou z nárůstu kriminality (97 respondentů). 80 respondentů považuje za nevýhodu nutnost vyplácení sociálních dávek nezaměstnaným imigrantům. 64 respondentů se obává daňových úniků. 36 % respondentů zvolilo 1 nevýhodu, 30 % 2 nevýhody, 15 % 3 nevýhody a 7 % nevýhody 4.

Graf č. 16 – Vnímání rusky mluvících imigrantů jako konkurence na trhu práce mezi respondenty českého dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 14 českého dotazníku)

Jedna třetina respondentů (32 %) se domnívá, že pro ně rusky mluvící imigranti představují konkurenci na trhu práce. Ostatní respondenti se necítí ohroženi (59 %), nebo je jim to lhostejné (9 %).

Ve skupinách respondentů určených oborem činnosti (viz otázka číslo 17) s alespoň 10 respondenty v dané skupině bylo zastoupení odpovědi *ano* na otázku číslo 14 následující:

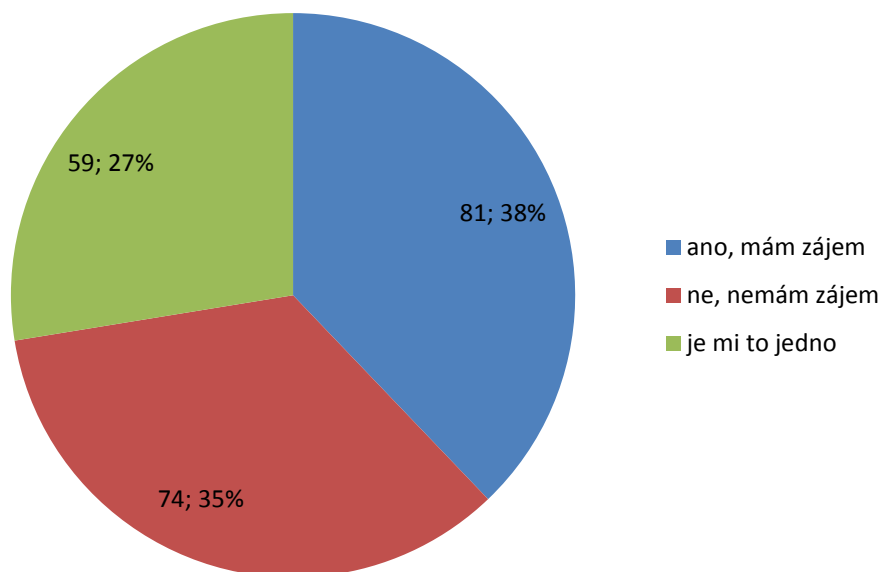
Tabulka č. 3 – Vnímání cizinců jako konkurence na trhu práce dle oboru činnosti českých respondentů

Obor činnosti	Počet respondentů	Procentuální zastoupení respondentů s obavami z konkurence na trhu práce
student	76	34%
management, právo, veřejná správa	33	18%
průmysl	15	27%
doprava, drobné služby a maloobchod	11	45%
stavebnictví	10	60%
nezaměstnaný/á	10	40%

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 14 českého dotazníku)

Zvýšené vnímání konkurence na trhu práce lze vysledovat u skupin respondentů z oboru doprava, drobné služby a maloobchod (45 %), stavebnictví (60 %) a také u nezaměstnaných (40 %). Počet respondentů v těchto skupinách však byl velmi malý. Zajímavé je, že mezi studenty, kteří tvoří se 76 respondenty nejpočetnější skupinu, vnímá rusky mluvící imigranty jako konkurenci na trhu práce celá jedna třetina.

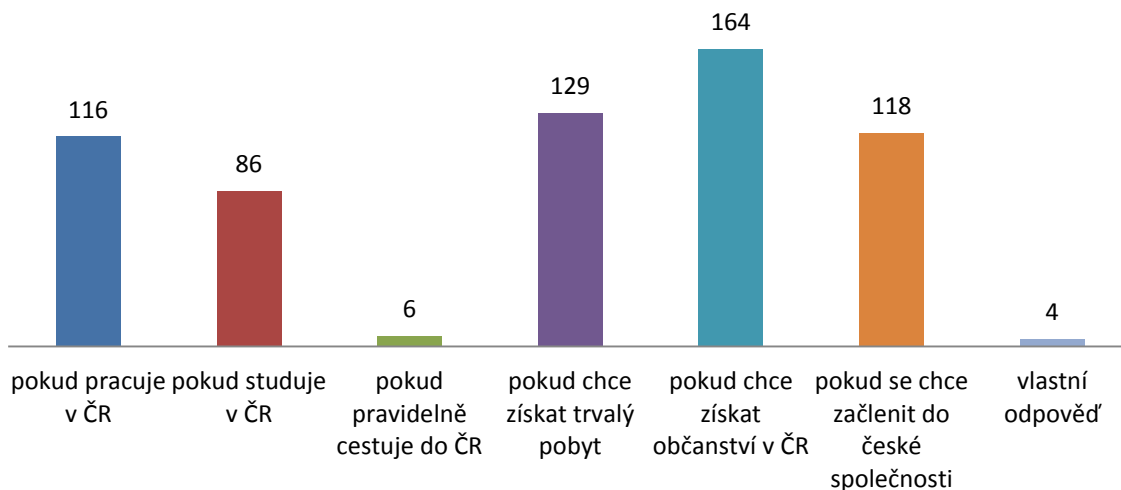
Graf č. 17 – Rozložení preferencí zájmu na integraci rusky mluvících imigrantů dle respondentů českého dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 15 českého dotazníku)

Na integraci cizinců do naší společnosti má zájem 38 % respondentů, 35 % uvedlo, že zájem na integraci nemá, 27 % dotázaných je to lhostejné.

Graf č. 18 – Názor respondentů českého dotazníku na otázku, kdy by měl cizinec ovládat český jazyk

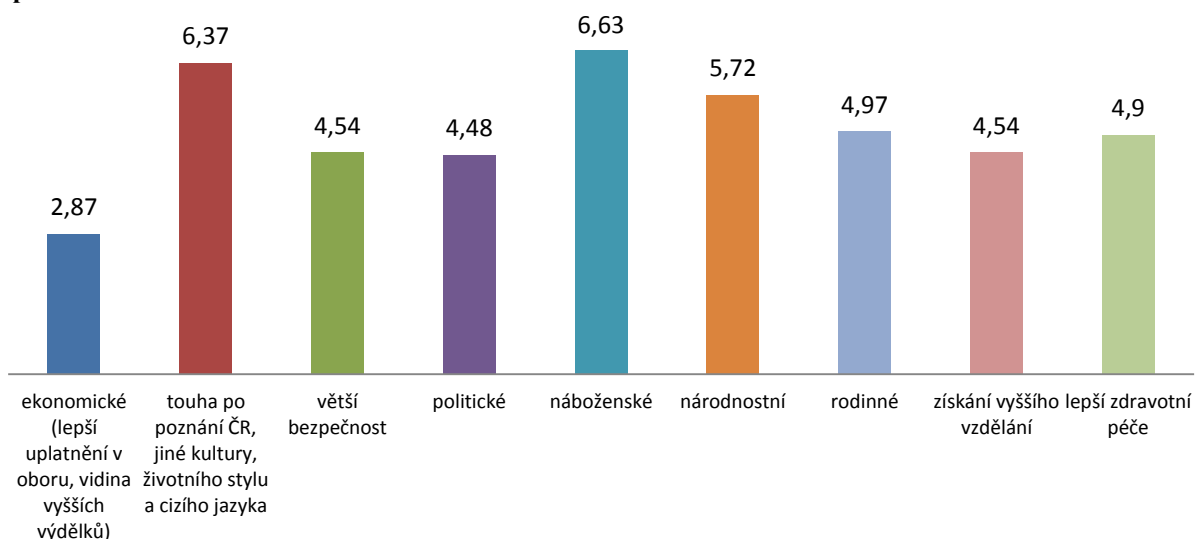
Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 16 českého dotazníku)

Dle odpovědí respondentů se občasné ČR domnívají, že cizinci by měli ovládat český jazyk především, pokud chtějí získat české občanství. Tuto možnost uvedlo

77 % respondentů. Dále by český jazyk měli ovládat cizinci, kteří v ČR usilují o získání trvalého pobytu (60 % respondentů), přejí si začlenit se do české společnosti (55 % respondentů) nebo pokud mají v úmyslu v ČR pracovat (54 % respondentů). Již menší skupina respondentů (40 %) se domnívá, že cizinci by měli znát český jazyk i v případě, že v ČR studují. Zastoupení ostatních možností je marginální.

4.2.1.3 Otázky zjišťující povědomí české veřejnosti o ruský mluvících imigrantech

Graf č. 19 – Názor na důležitost různých faktorů jako důvodů imigrace ruský mluvících do ČR dle respondentů českého dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 2 českého dotazníku)

Respondentům bylo prezentováno 9 různých možných důvodů imigrace ruský mluvících do ČR a jejich úkolem bylo seřadit tyto důvody dle toho, jak vnímají jejich důležitost. Výsledkem je známka udávající průměrnou pozici pro každý důvod podle vnímání respondentů.

Dle názorů respondentů jako nejdůležitější vycházejí důvody ekonomického rázu, neboť cizinci třetích zemí jsou přitahováni zvyšující se životní úrovní České republiky jako magnet. Tato možnost získala jednoznačně nejnižší známku 2,87. Více než 68 % imigrantů ze států bývalého SSSR za posledních 20 let přichází z Ukrajiny, velká míra imigrace z této země je obecně známá a ukrajinský pracovník se typicky ve stavebnictví stal součástí českého folkloru. Dá se tedy

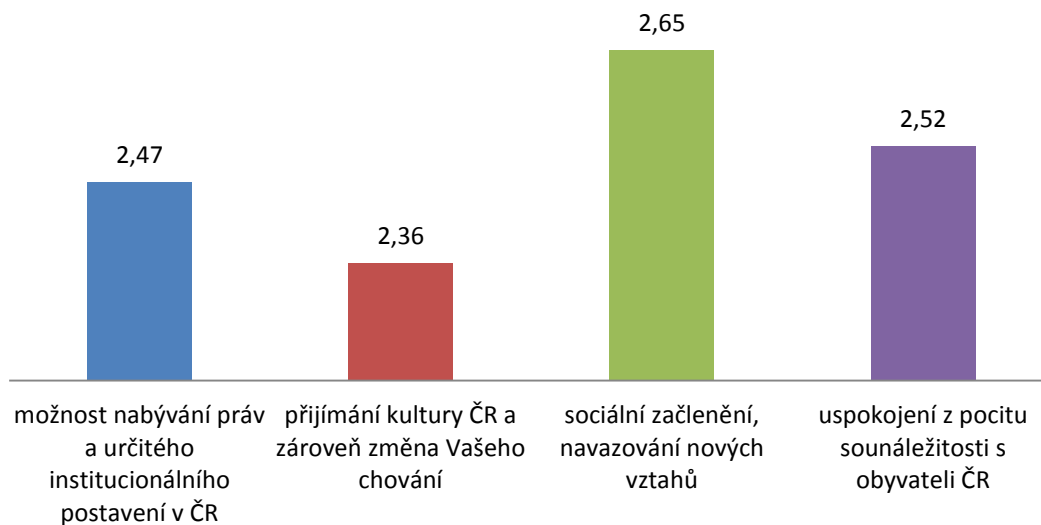
předpokládat, že to nemalou měrou působí na vnímání důvodů imigrace ruský mluvících do ČR. Špatná ekonomická situace v Rusku v období po rozpadu SSSR a její vnímání občany ČR zde zřejmě také hraje roli. Na druhé straně i životní úroveň a ekonomická situace ČR a její členství v EU zvyšují atraktivitu pro ekonomicky motivovanou migraci.

Jako druhý nejdůležitější důvod imigrace vnímají respondenti politické faktory (známka 4,48), následované faktory bezpečnostními (známka 4,54). Tyto faktory nelze vnímat zcela odděleně, protože jsou do značné míry propojené. Vzhledem k chaosu v Rusku po rozpadu SSSR, zapojení Ruska v několika lokálních konfliktech (např. Čečensko) a následných teroristických akcích je bezpečnost na území Ruska vnímána jako problematická. Percepce bezpečnosti jistě také ovlivňuje vysoká míra kriminality, zejména v letech bezprostředně po rozpadu SSSR. Politická situace jako taková je v Rusku předmětem dlouhodobé mezinárodní kritiky (viz kapitola 3.4.2).

Komplikovaná a dlouhodobě nestabilní politická situace na Ukrajině vyhrocená do aktuálně probíhajícího ozbrojeného konfliktu s proruskými separatisty s Ruskou podporou jistě působí jako významný motiv pro odchod z Ukrajiny a je tak rovněž vnímána českou veřejností. V této souvislosti lze uvést aktuální případ s přesídlením volyňských Čechů a dalších krajanů z Ukrajiny podporovaným českou vládou v reakci na probíhající konflikt[41]. Jako další významné důvody imigrace vnímají respondenti získání vyššího vzdělání (4,54), lepší zdravotní péči (4,9) a rodinné důvody (4,97). Migrace z rodinných důvodů je logicky doprovázena, pokud je migrace masová a dlouhodobá a emigranty časem následují i další členové jejich rodiny.

Jako nejméně důležité jsou vnímány národnostní důvody (5,72), touha po poznání ČR jako takové (6,37) a náboženské důvody (6,63).

Graf č. 20 – Postoj českých respondentů v otázce významnosti jednotlivých důvodů integrace ruský mluvčích

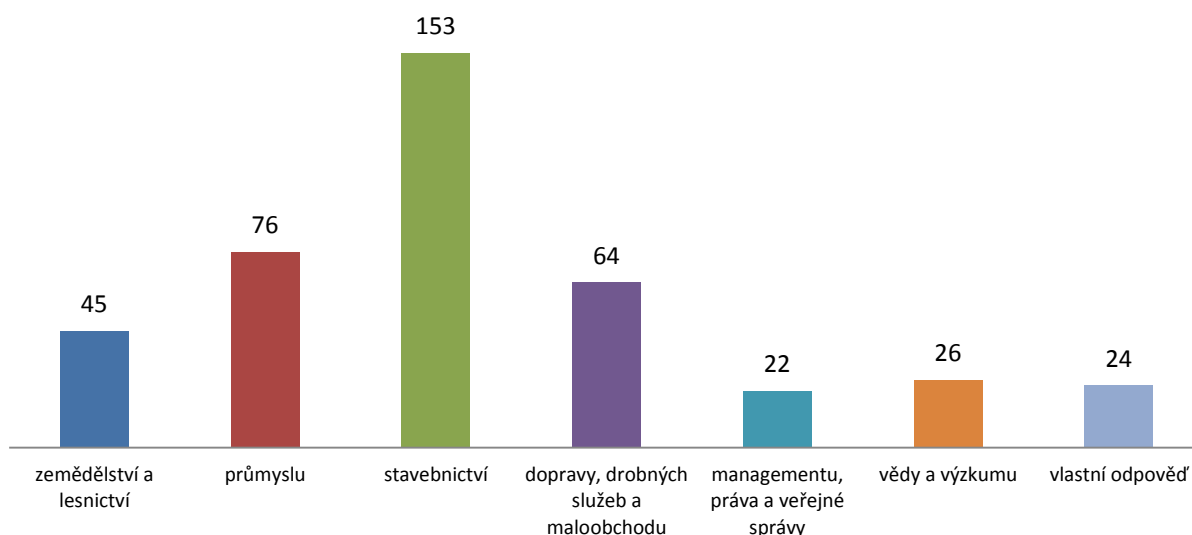

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 6 českého dotazníku)

Respondentům byly prezentovány 4 důvody integrace imigrantů a jejich úkolem bylo na škále 1–4 (kde 1 je nejnižší, 4 nejvyšší) ohodnotit jejich důležitost s tím, že použité hodnoty se nesměly opakovat.

Žádný z důvodů integrace nebyl ohodnocen jako výrazně důležitější nebo naopak nepodstatný. Jako nejdůležitější ohodnotili respondenti sociální začlenění s průměrným hodnocením 2,65.

Graf č. 21 – Obory uplatnění cizinců na trhu práce dle názoru respondentů českého dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 11 českého dotazníku)

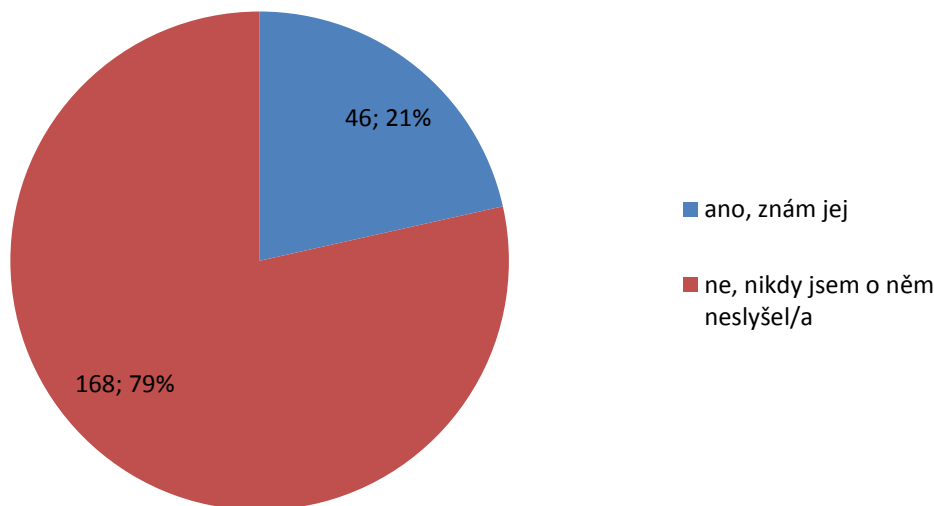
Největší počet respondentů (71 %) se domnívá, že rusky mluvící imigranti jsou zaměstnáni ve stavebnictví. Velké množství ukrajinských imigrantů skutečně působilo v tomto oboru zejména v minulosti a tento fakt přetrvává v povědomí české veřejnosti.

Dle názoru 36 % respondentů jsou rusky mluvící imigranti zaměstnáni v oblasti průmyslu. Významněji je ještě zastoupena doprava, drobné služby a maloobchod (30 %) a zemědělství a lesnictví (21 %).

24 respondentů uvedlo obor mimo nabízené možnosti. Zde se nejčastěji vyskytoval obchod a podnikání (6 respondentů), trestná činnost (5 respondentů), úklid a pomocné práce (4 respondenti) a také zdravotnictví (3 respondenti). Tyto odpovědi ukazují na určité stereotypy ve vnímání rusky mluvících imigrantů, jako například člen mafie, rusky mluvící uklízečka apod.

4.2.1.4 Otázky zjišťující povědomí české veřejnosti o imigrační a integrační politice ČR a legislativě s nimi spojené

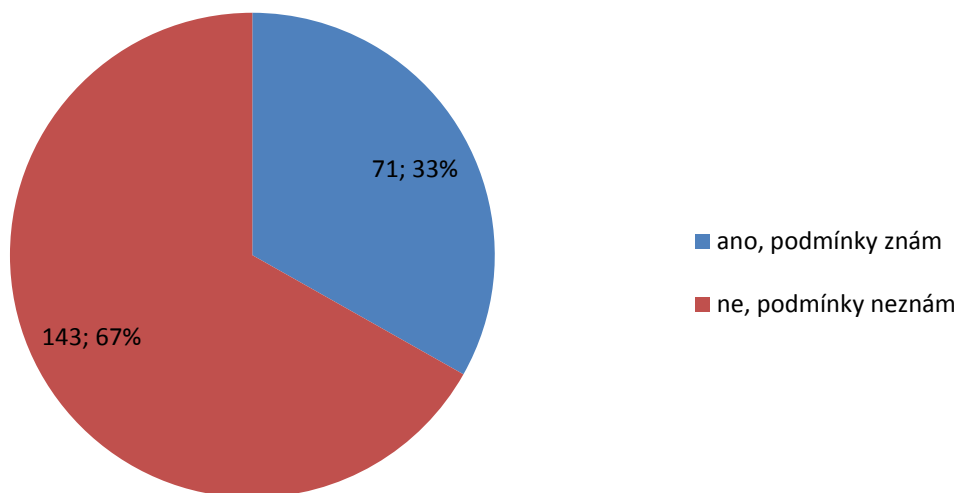
Graf č. 22 – Povědomí respondentů českého dotazníku o existenci dokumentu „Zásady koncepce integrace cizinců“

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 3 českého dotazníku)

O dokumentu „Zásady koncepce integrace cizinců“ má povědomí pouze jedna pětina respondentů.

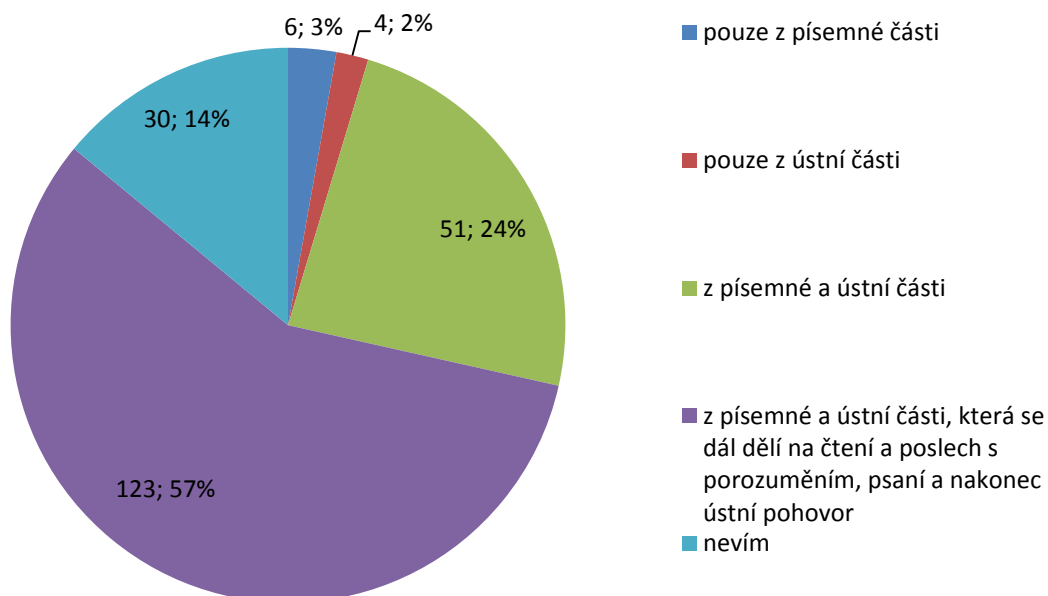
Graf č. 23 – Povědomí respondentů českého dotazníku o podmínkách získání českého státního občanství

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 4 českého dotazníku)

Jedna třetina respondentů uvedla, že zná všechny podmínky, které musí splnit žadatel o občanství ČR. Všichni ostatní respondenti odpověděli, že tyto podmínky neznají. Žádný respondent neuvedl nabízenou možnost, že neví, že je třeba nějaké podmínky splňovat.

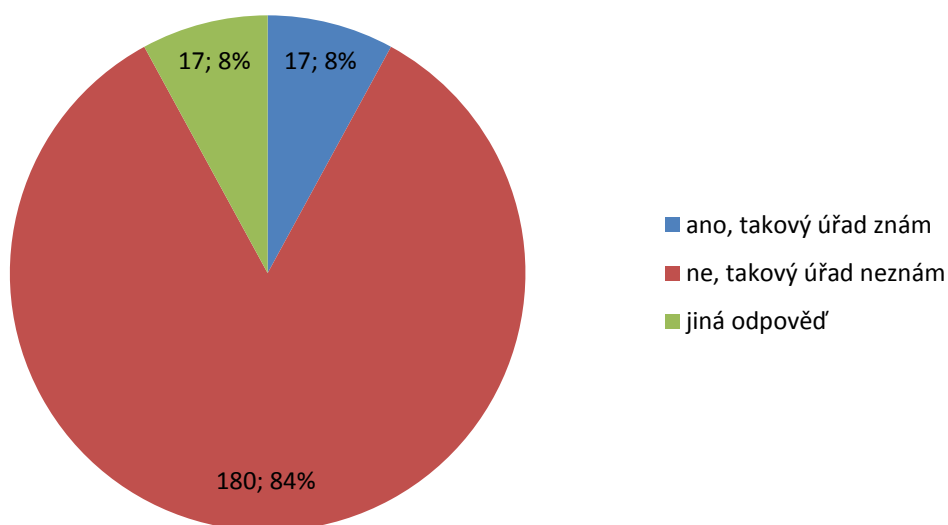
Graf č. 24 – Názor respondentů českého dotazníku na skladbu testu z českého jazyka pro imigranty žádající o české občanství

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 5 českého dotazníku)

Většina respondentů (57 %) se správně domnívá, že test z českého jazyka pro imigranty se skládá z písemné a ústní části, která se dále dělí na čtení a poslech s porozuměním, psaním a ústní pohovor. Menší část respondentů (24 %) předpokládá pouze písemnou a ústní část bez dalšího upřesnění. 14 % respondentů uvedlo, že na tuto otázku nezná odpověď. Ostatní možnosti zvolil marginální počet respondentů.

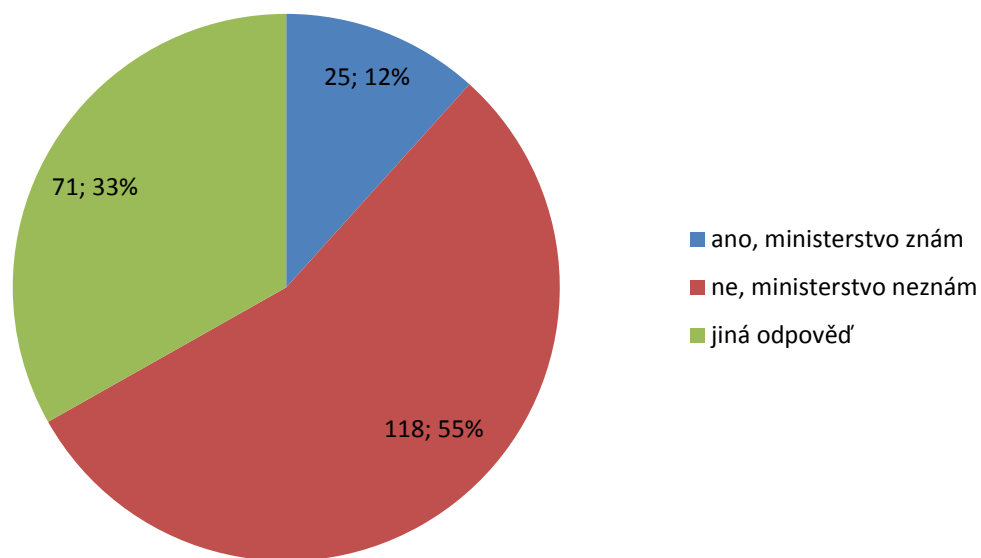
Graf č. 25 – Povědomí respondentů českého dotazníku o instituci zabývající se záležitostmi integrace cizinců v nejbližším okolí jejich bydliště

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 7 českého dotazníku)

Drtivá většina respondentů (84 %) nezná ve svém okolí úřad, zabývající se záležitostmi integrace cizinců. Ostatní respondenti uvedli, že buď takový úřad znají bez dalšího určení, nebo se pokusili uvést konkrétní příklad.

Graf č. 26 – Povědomí respondentů českého dotazníku o ministerstvu zabývajícím se záležitostmi imigrantů

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 8 českého dotazníku)

Přibližně polovina respondentů (55 %) nezná ministerstvo, pod které spadají záležitosti imigrantů. 12 % respondentů odpovědělo, že ministerstvo zná bez jeho bližšího určení. Zbývajících 33 % respondentů konkrétní ministerstvo uvedlo. Mezi těmito respondenty 46 správně uvedlo Ministerstvo vnitra, 21 respondentů uvedlo Ministerstvo zahraničních věcí, 3 respondenti Ministerstvo práce a sociálních věcí a 1 respondent Ministerstvo pro lidská práva.

4.2.2 Vyhodnocení dotazníku pro rusky mluvící imigranty

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 128 respondentů. Dotazník se skládal z 18 otázek, z nichž 14 bylo meritorních a 4 analytické. Díky širší škále zaměření otázek nebyly otázky pro účely vyhodnocení seskupeny jako v případě dotazníku pro české respondenty.

K jednotlivým otázkám je obvykle uveden celkový graf za všechny respondenty a celkové vyhodnocení otázky. Následuje graf s četnostmi zvláště pro respondenty ruského a ukrajinského původu s vyhodnocením rozdílů mezi imigranty z těchto dvou států.

4.2.2.1 Složení respondentů

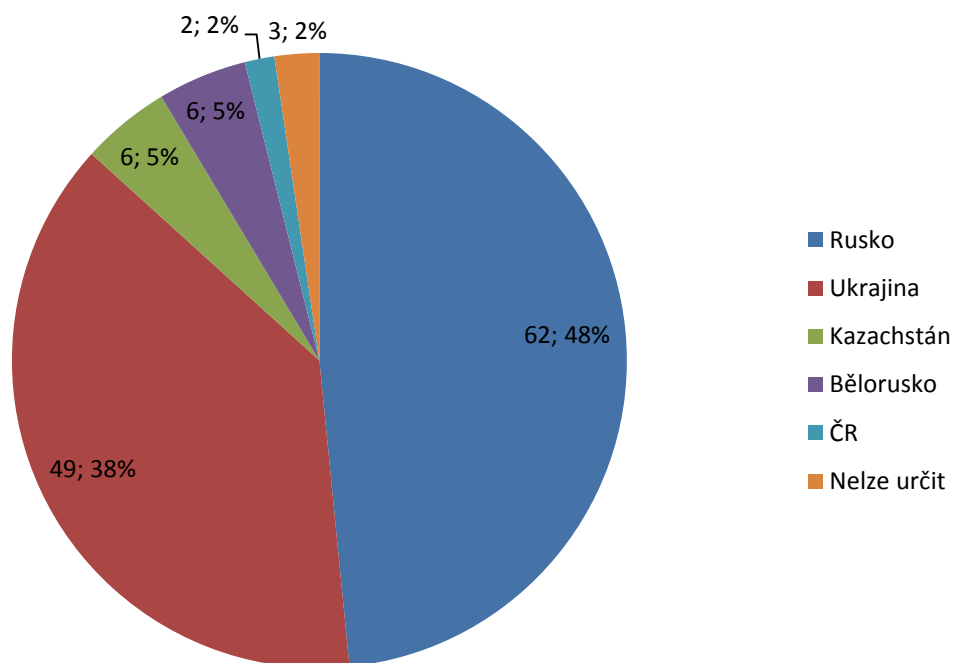
Aby bylo možné provést srovnání mezi ukrajinskými a ruskými imigranty, byla pomocí otázky číslo 15 určena země a oblast, odkud respondenti pocházejí.

Tabulka č. 4 – Původ respondentů ruského dotazníku

Stát	Město	Počet imigrantů	Stát	Město	Počet imigrantů
Bělorusko	Minsk	3	Rusko	Soči	1
Bělorusko	Novopolotsk	2	Rusko	Tatarsk	1
Bělorusko	Vitebsk	1	Rusko	Tomsk	1
Kazachstán	Astana	4	Rusko	Žumeň	1
Kazachstán	Almaty	1	Rusko	Vladimir	1
Kazachstán	Karaganda	1	Rusko	Vladivostok	1
Rusko	Moskva	14	Rusko	Volgograd	1
Rusko	Omsk	7	Ukrajina	Užgorod	7
Rusko	Jaroslavl	4	Ukrajina	Kyjev	6
Rusko	Jekatěrinburg	4	Ukrajina	Lvov	6
Rusko	Petrohrad	3	Ukrajina	Doněck	3
Rusko	Podolsk	2	Ukrajina	Charkov	3
Rusko	Saratov	2	Ukrajina	Ternopil	3
Rusko	Suzdal	2	Ukrajina	Vinnycja	3
Rusko	Voskresenks	2	Ukrajina	Čerkasy	2
Rusko	Bělgorod	1	Ukrajina	Krivoj Rog	2
Rusko	Čeljabinsk	1	Ukrajina	Sevastopol	2
Rusko	Dmitrov	1	Ukrajina	Dněpropetrovsk	1
Rusko	Joškar-Ola	1	Ukrajina	Dniprodzeržynsk	1
Rusko	Kemerovo	1	Ukrajina	Cherson	1
Rusko	Krasnodar	1	Ukrajina	Chust	1
Rusko	Kuznětsk	1	Ukrajina	Luck	1
Rusko	Magnitogorsk	1	Ukrajina	Melitopol	1
Rusko	Miass	1	Ukrajina	Oleksandrija	1
Rusko	Nižnij Novgorod	1	Ukrajina	Rachiv	1
Rusko	Nižnij Tagil	1	Ukrajina	Sumy	1
Rusko	Perm	1	Ukrajina	Čačiv	1
Rusko	Petrovsk	1	Ukrajina	Zápороží	1
Rusko	Pjatigorsk	1		Nelze určit	7

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 15 ruského dotazníku)

Graf č. 27 – Složení respondentů ruského dotazníku dle země původu

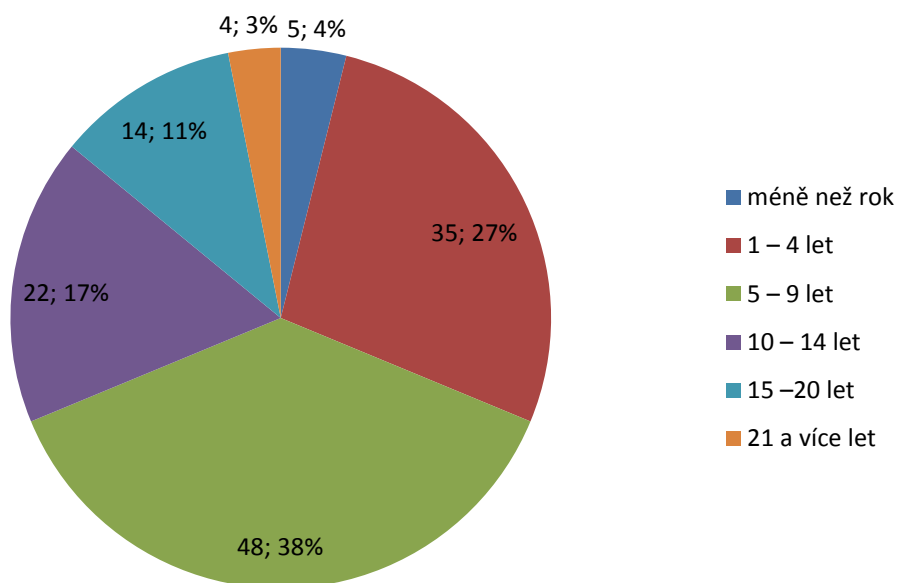

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 15 ruského dotazníku)

Nejvíce respondentů žilo před imigrací do ČR v Moskvě a jejím okolí (14), dále v oblasti Omsku (7), Užgorodu (7), Kyjeva (6) a Lvova (6). U 7 respondentů se město původu nepodařilo určit. Respondenti pochází především z Ruska (48 %) a Ukrajiny (38 %). Zbýlých 14 % se dělí mezi Kazachstán, Bělorusko, respondenty narozené v ČR a ty, u nichž se zemi původu nepodařilo určit (3 respondenti).

Jednotlivé otázky budou vyhodnocovány především s ohledem na ruské a ukrajinské imigranty.

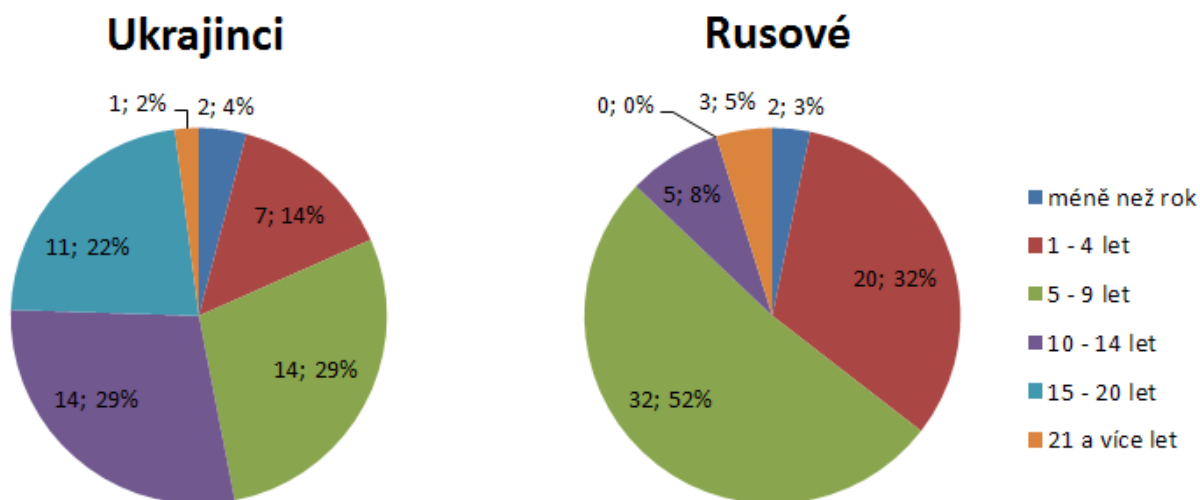
Graf č. 28 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle délky jejich pobytu v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 16 ruského dotazníku)

Převážná většina účastníků šetření pobývá na území ČR již delší dobu. U 27 % respondentů jsou to 1–4 roky, 38 % respondentů žije na území ČR 5–9 let a 35 % respondentů dokonce déle než 10 let.

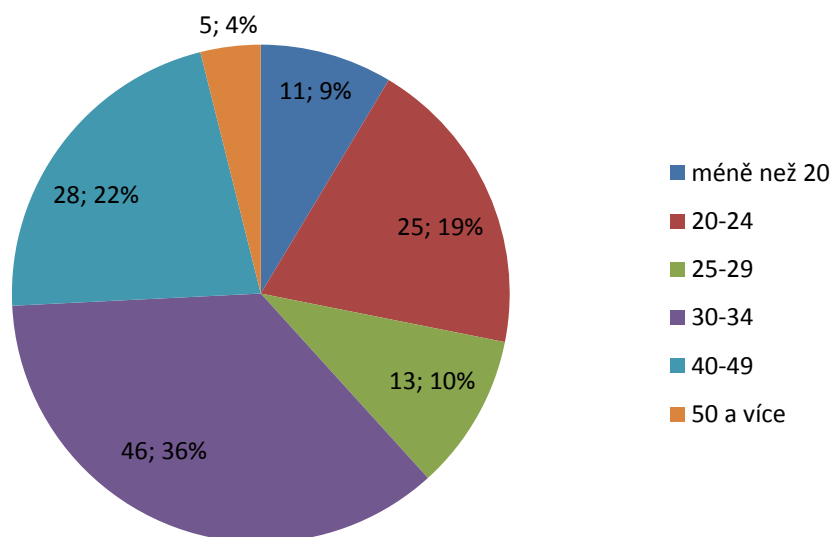
Graf č. 29 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle délky jejich pobytu v ČR – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 16 ruského dotazníku)

Ukrajínští imigranti pobývají obecně na území ČR déle než imigranti ruští. 29 % Ukrajinců žije u nás 5–9 let, 29 % 10–14 let a dalších 22 % dokonce 15–20 let. Naopak 87 % ruských imigrantů na našem území nepobývá déle než 9 let.

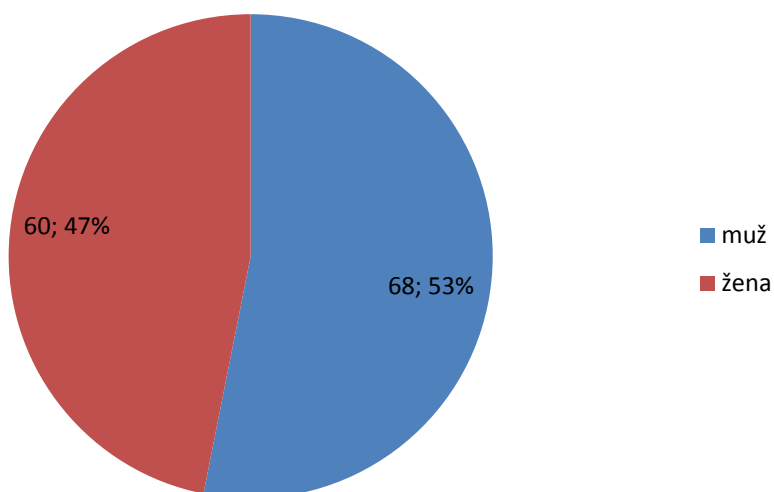
Graf č. 30 – Věkové rozložení respondentů ruského dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 17 ruského dotazníku)

Věkové zastoupení respondentů je relativně rovnoměrné. Nejpočetnější skupinou jsou respondenti ve věku 30 – 34 se zastoupením 36 %.

Graf č. 31 – Zastoupení pohlaví respondentů ruského dotazníku

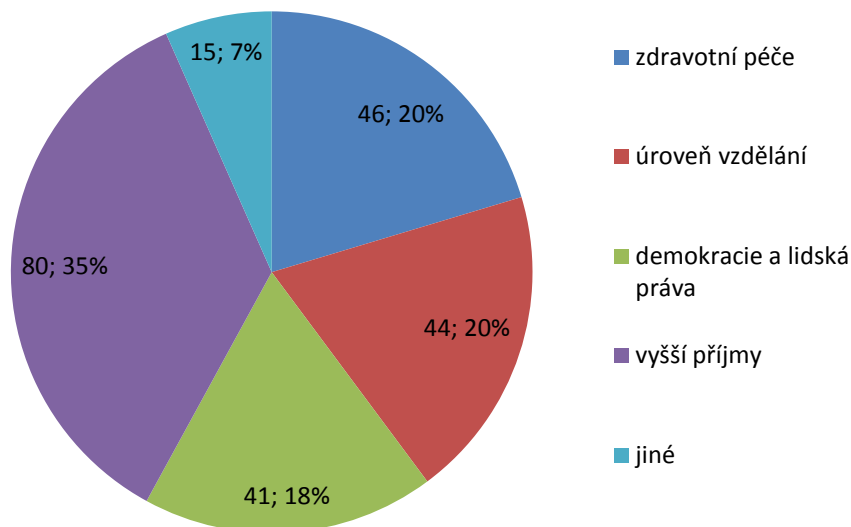

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 18 ruského dotazníku)

Šetření se zúčastnilo 68 mužů a 60 žen.

4.2.2.2 Vyhodnocení meritorních otázek

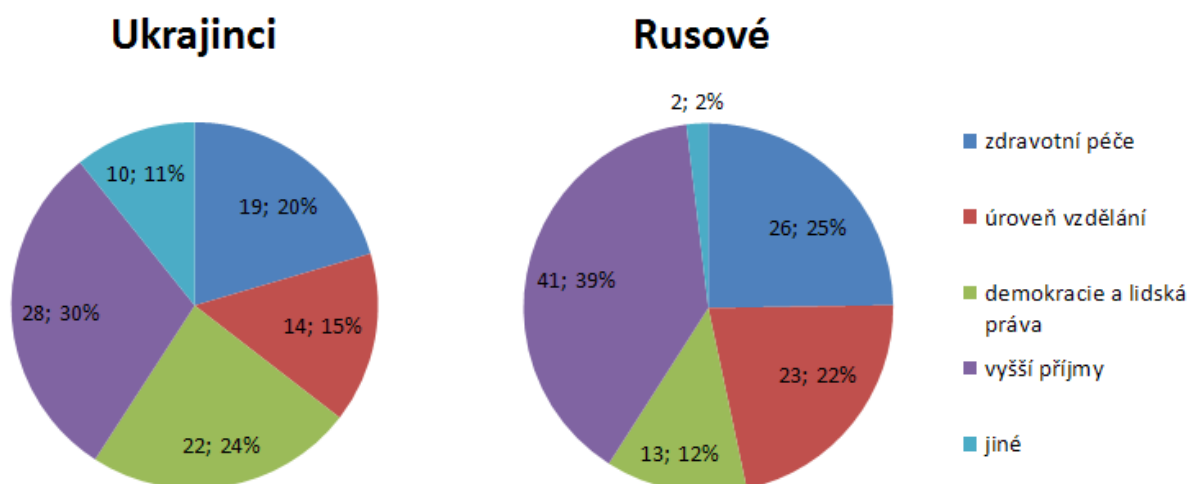
Graf č. 32 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku v otázce faktorů atraktivních s ohledem na migraci do ČR

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 1 ruského dotazníku)

Pro největší část respondentů (30 %) je na ČR přitažlivá především vyšší možnost výdělku. Lékařskou péči, kvalitu vzdělání, demokracii a dodržování lidských práv uvedlo vždy přibližně 20 % respondentů. 7 % respondentů uvedlo také vlastní odpověď.

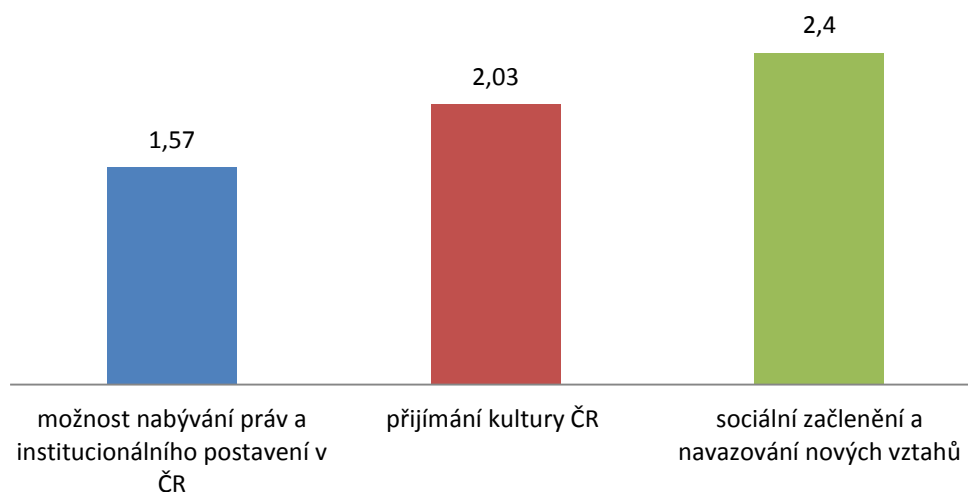
Graf č. 33 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku v otázce faktorů atraktivních s ohledem na migraci do ČR – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 1 ruského dotazníku)

Pro ruské imigranty byly přitažlivější vyšší výdělků (39 % Rusů oproti 30 % Ukrajinců), zdravotní péče (25 % oproti 20 %) a úroveň vzdělání (22 % oproti 15 %). Naopak pro ukrajinské imigranty byla výrazně přitažlivější úroveň demokracie a dodržování lidských práv (24 % Ukrajinců oproti 12 % Rusů). Tento výsledek se zdá být v rozporu s dlouhodobým vnímáním imigrace z Ruska a Ukrajiny. Ukrajínští imigranti bývají tradičně vnímáni spíše jako migranti za prací. Vyšší možnost příjmu je pro ukrajinské respondenty stále nejpřitažlivějším faktorem, avšak je zajímavé, že tento faktor je výrazně důležitější pro Rusy. Velmi výrazný rozdíl je také ve vnímání demokracie a lidských práv jako faktoru ovlivňujícím přitažlivost cílové země, kdy je procentuální zastoupení tohoto faktoru u Ukrajinců oproti Rusům dvojnásobné.

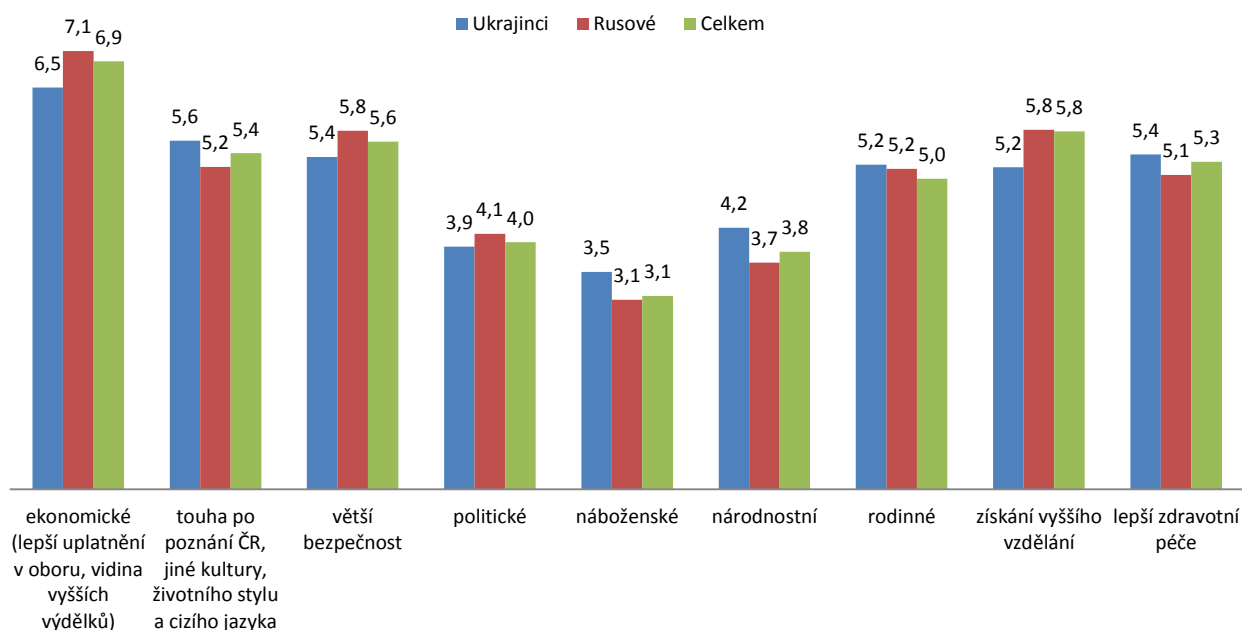
Graf č. 34 – Důležitost různých důvodů zapojení do české společnosti dle respondentů ruského dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 2 ruského dotazníku)

Nejdůležitějším důvodem zapojení imigrantů do české společnosti je dle respondentů sociální začlenění a navazování nových vztahů s průměrnou známkou 2,4. Následuje přijímání kultury ČR (2,03) a nejméně důležitou se ukázala možnost nabývání práv a institucionálního postavení v ČR (1,57). Rozdíly mezi ruskými a ukrajinskými respondenty jsou u této otázky zanedbatelné.

Graf č. 35 – Důvody emigrace do ČR dle preferencí respondentů ruského dotazníku

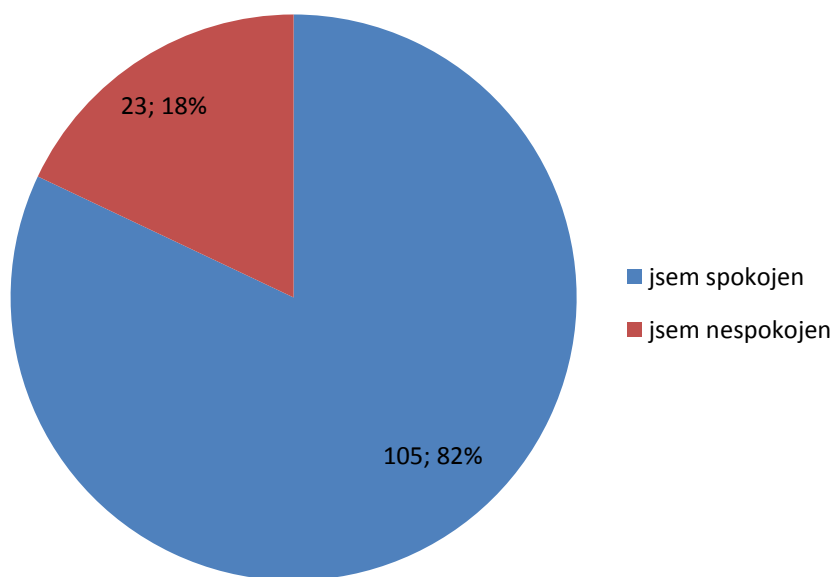

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 3 ruského dotazníku)

Nejvýznamnějším důvodem emigrace jsou pro respondenty faktory ekonomického rázu (lepší uplatnění, vyšší výdělků) s průměrnou známkou 6,9. V souladu s odpověďmi na otázku číslo 1 jsou ekonomické faktory důležitější pro ruské imigranty, u nichž činí průměrná známka 7,1, zatímco u ukrajinských imigrantů je to 6,5.

Dalšími důležitými faktory pro emigraci jsou pro respondenty získání vyššího vzdělání (5,8), větší bezpečnost (5,6), poznání ČR (5,4), zdravotní péče (5,3) a rodinné důvody (5,0). Výraznější rozdíly mezi ruskými a ukrajinskými imigranty lze vysledovat ještě u získání vyššího vzdělání, které je důležitější pro ruské imigranty (5,8 oproti 5,2 u ukrajinských imigrantů) a větší bezpečnost (Rusové 5,8, Ukrajinci 5,4). V obou těchto případech opět v souladu s odpověďmi na otázku číslo 1. Ukrajinci oproti Rusům naopak přisuzují větší důležitost poznání ČR (5,6 oproti 5,2 u Rusů) a také národnostním důvodům (4,2 oproti 3,7 u Rusů).

Graf č. 36 – Spokojenost respondentů ruského dotazníku s fungováním institucí v ČR

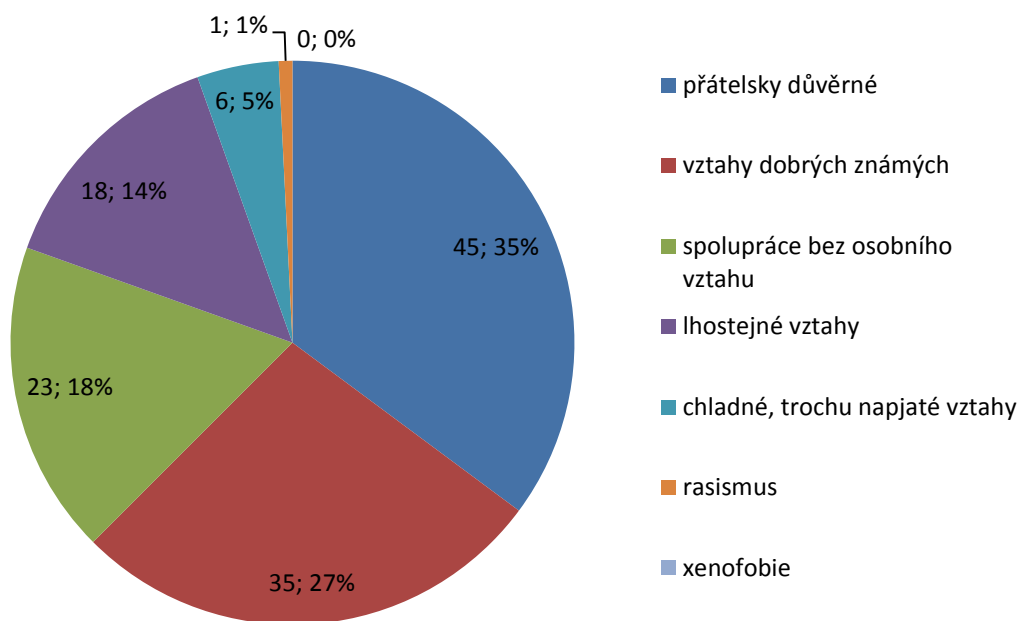

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 4 ruského dotazníku)

82 % respondentů je spokojeno s fungováním institucí, se kterými přichází v ČR do styku. Větší spokojenost panuje u Ukrajinců, kde spokojenost uvádí dokonce 88 % respondentů, zatímco u Rusů je to 82 %.

Z 23 respondentů, kteří uvedli, že jsou s fungováním českých institucí nespokojeni, je 11 nespokojeno s dlouhou čekací dobou při vyřizování žádostí, 7 respondentů uvádí neochotu úředníků, 4 respondenti finanční nákladnost řízení a pouze 1 respondent uvedl, že je obtížné bez pomoci vyplnit požadované dokumenty. Jiný důvod neuvedl nikdo.

Graf č. 37 – Názor respondentů ruského dotazníku na vztahy mezi nimi a českými obyvateli

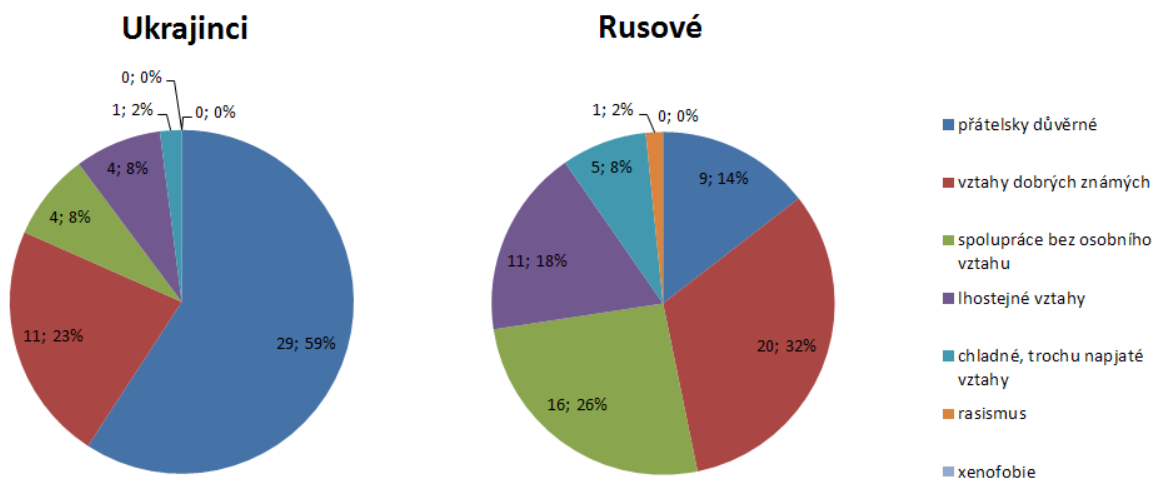
Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 5 ruského dotazníku)

Dle odpovědí respondentů panují mezi rusky mluvícími imigranty a obyvateli ČR dobré vztahy. 35 % respondentů dokonce uvádí, že jsou to vztahy přátelsky důvěrné a dalších 27 % je ohodnotilo jako vztahy dobrých známých. Více než polovina respondentů tak hodnotí vztahy jako kladné.

32 % respondentů považuje vztahy s obyvateli ČR za neutrální, z nichž 18 % hodnotí vztah jako spolupráci bez osobního vztahu a 14 % jako vztah lhostejný.

Pouze 6 % respondentů hodnotí vztahy negativně. 5 % z nich uvádí vztah chladný až lehce napjatý a 1 % zastává názor, že ve vztazích panuje rasismus. Žádný z respondentů neoznačil vztahy za xenofobní a stejně tak žádný respondent ne zvolil možnost uvést vlastní odpověď.

Graf č. 38 – Názor respondentů ruského dotazníku na vztahy mezi nimi a českými obyvateli – srovnání mezi ruskými a ukrajinskými imigranty

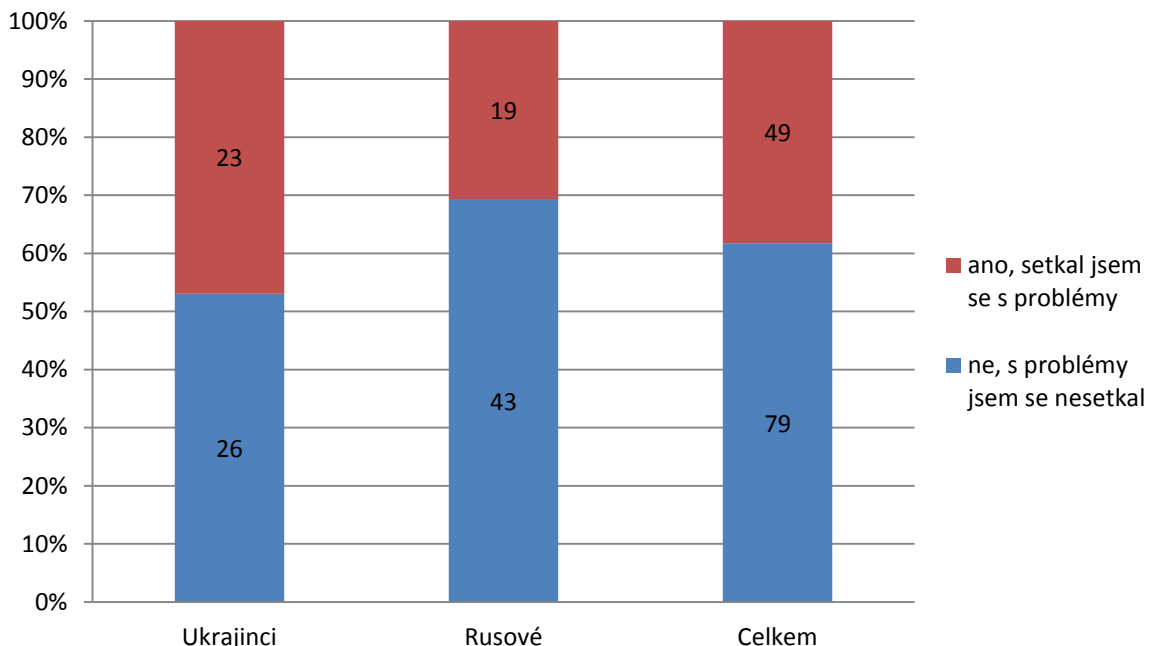

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 5 ruského dotazníku)

Ve vnímání vztahů obyvatel ČR k imigrantům se respondenti z Ruska a Ukrajiny značně rozcházejí. Obecně lze říci, že ukrajinští imigranti vnímají vztahy mnohem pozitivněji než imigranti ruští. Zatímco Ukrajinci ohodnotili vztahy jako přátelsky důvěrné v celých 59 % případů, Rusové uvedli tuto možnost pouze ve 14 % případů. Dalších 23 % ukrajinských imigrantů se ztotožnilo s názorem, že vztahy odpovídají vztahům dobrých známých. Celkem tak 82 % procent Ukrajinců hodnotí vztahy s obyvateli ČR kladně. I když za dobré známé považuje obyvatele ČR 32 % ruských respondentů, celkově hodnotí vztahy kladně pouze 46 % Rusů.

Mezi Ukrajinci se negativní hodnocení vztahů s obyvateli ČR prakticky nevyskytuje. 16 % z nich uvedlo neutrální hodnocení a pouze 1 % označilo vztahy za chladné až napjaté. Jako xenofobní nebo rasistické nehodnotí vztahy mezi Ukrajinci nikdo. Ruští respondenti označili vztahy jako neutrální ve 44 % případů, v 8 % jako chladné, lehce napjaté a 2 % ruských respondentů vnímá ve vztazích rasismus.

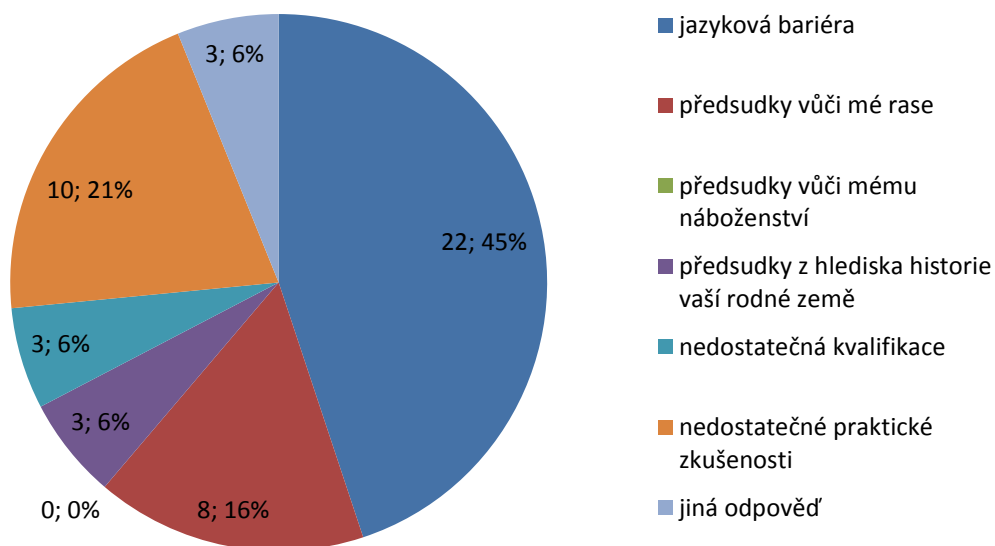
Graf č. 39 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku, kteří se setkali s problémy spojenými s výběrem/získáním zaměstnání

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 6 ruského dotazníku)

S problémy při získání zaměstnání se setkala přibližně jedna třetina respondentů (38 %). Tyto problémy výrazně převažují u Ukrajinců, kteří je uvedli ve 47 % případů. Naopak problémy při získání zaměstnání mělo pouze 31 % Rusů.

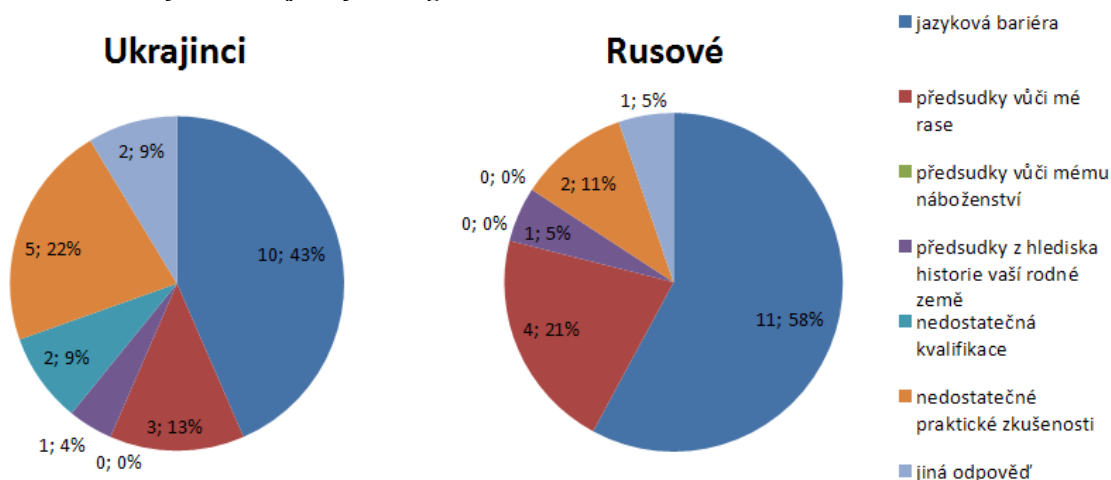
Graf č. 40 – Problémy spojené s výběrem/získáním zaměstnání dle respondentů ruského dotazníku

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 6 ruského dotazníku)

49 respondentů se při získávání zaměstnání s problémy setkala. Jako příčinu nejčastěji uvádí jazykovou bariéru, a to ve 45 % případů. 21 % respondentů uvedlo jako příčinu nedostatečné praktické zkušenosti a 6 % nedostatečnou kvalifikaci, tedy faktory přímo nesouvisející s imigrací. 16 % respondentů se domnívá, že se při získávání zaměstnání někdy setkala s předsudky vůči své rase a dalších 6 % uvádí předsudky vůči své rodné zemi a její historii. Žádný z respondentů se nedomnívá, že by se setkal s problémy se získáním zaměstnání způsobených předsudky náboženskými.

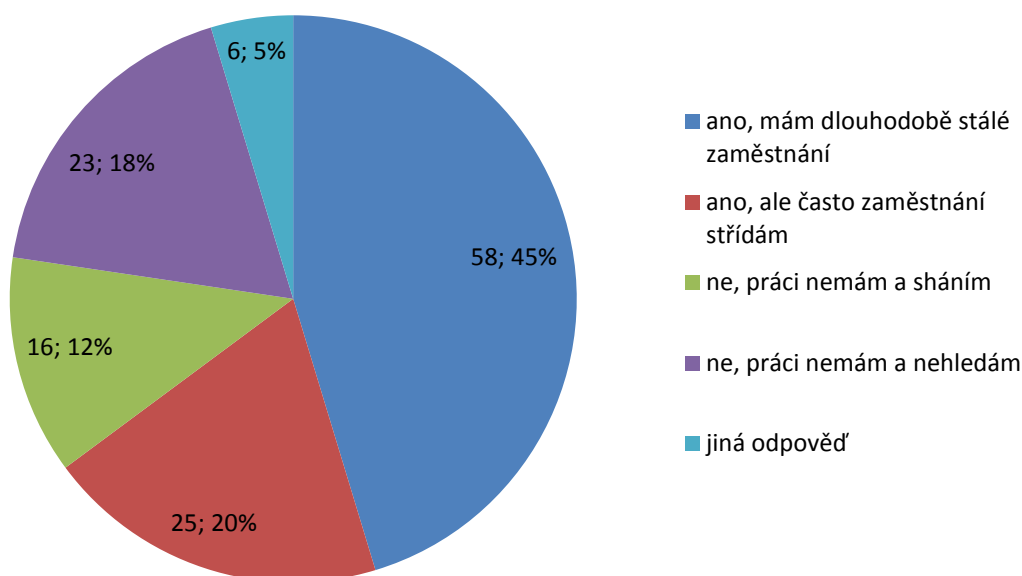
Graf č. 41 – Problémy spojené s výběrem/získáním zaměstnání dle respondentů ruského dotazníku – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 6 ruského dotazníku)

Rusové uvádějí častěji jazykovou bariéru (58 % oproti 43 %) a rasové předsudky (21 % oproti 13 %), zatímco Ukrajinci častěji spatřují příčinu v nedostatečných praktických zkušenostech (22 % oproti %) a nedostatečné kvalifikaci (9 % oproti 0 %).

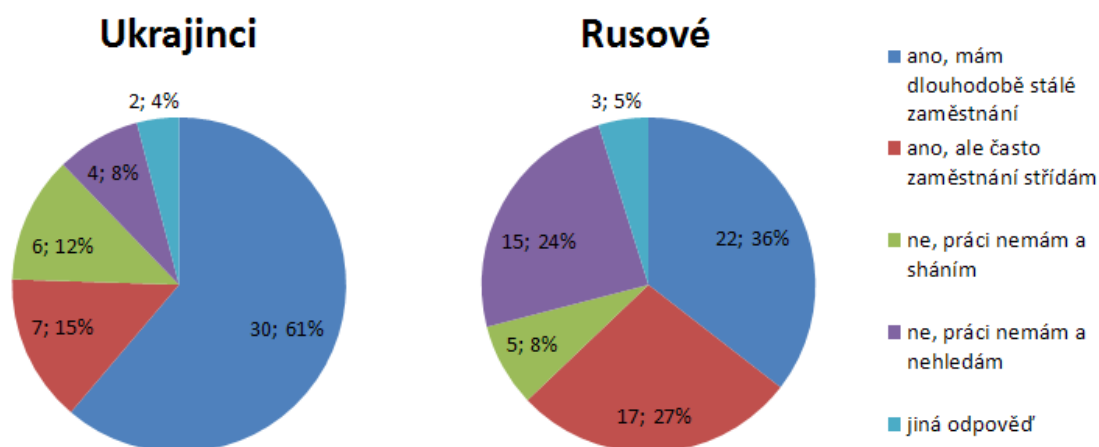
Graf č. 42 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda a jak dlouho jsou v ČR zaměstnaní

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 7 ruského dotazníku)

Dlouhodobé stálé zaměstnání v ČR má 45 % respondentů. 20 % respondentů zaměstnání má, ale často ho střídá. 30 % respondentů zaměstnání nemá, z nichž 12 % se snaží práci získat a 18 % procent práci nehledá. Zbýlých 5 % účastníků šetření uvedlo jinou odpověď, zejména, že podniká.

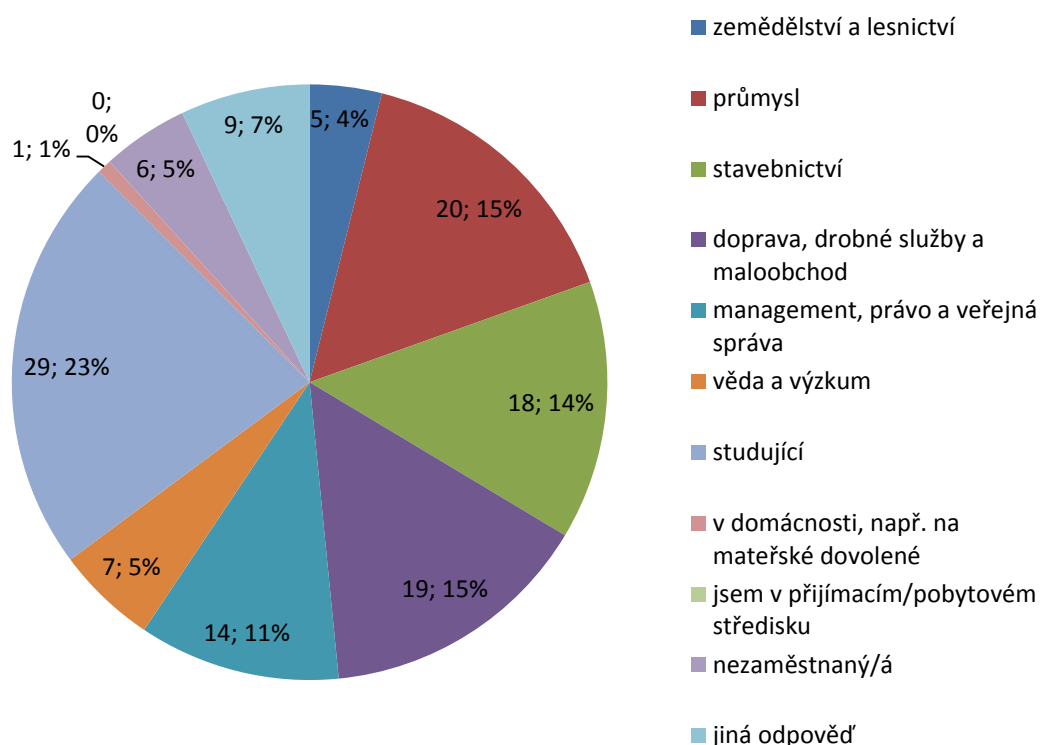
Graf č. 43 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda a jak dlouho jsou v ČR zaměstnaní – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 7 ruského dotazníku)

Dle výsledků šetření mají ukrajinští respondenti daleko častěji v ČR stálé dlouhodobé zaměstnání. Zatímco mezi Ukrajinci zvolilo tuto odpověď 61 % respondentů, u Rusů je to pouze 36 %. Naopak 27 % Rusů uvádí, že práci často střídá, což uvedlo pouze 15 % ukrajinských respondentů. Rusové se od Ukrajinců také výrazně liší tím, že celá jedna čtvrtina (24 %) uvádí, že zaměstnání nemá a nehledá, přičemž mezi Ukrajinci tuto odpověď zvolilo pouze 8 % respondentů.

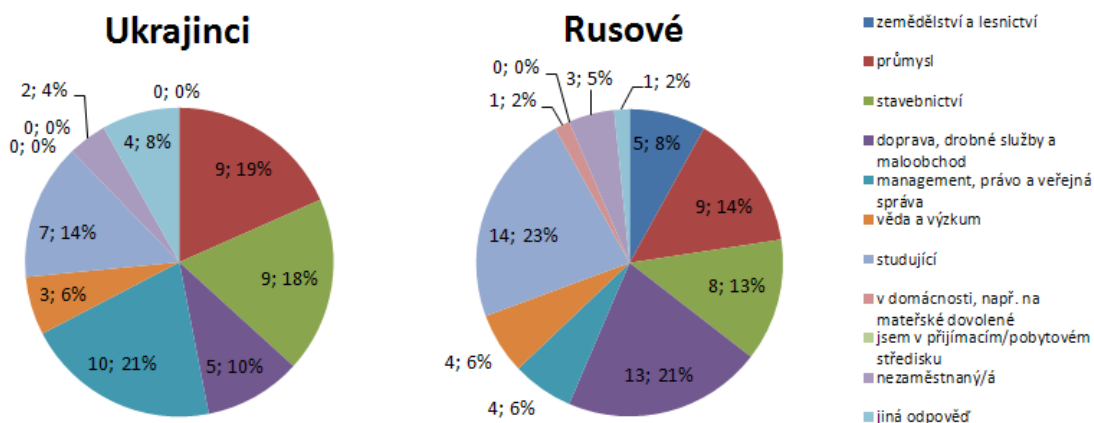
Graf č. 44 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle jejich pracovního zařazení

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 8 ruského dotazníku)

Stejně jako v případě dotazníku pro české občany bylo nejvíce respondentů z řad studentů (23 %), dále byli nejvíce zastoupeni imigranti působící v oblasti průmyslu (15 %), dopravy, drobných služeb a maloobchodu (15 %) a stavebnictví (14 %). Žádný z respondentů nevedl, že by byl aktuálně v přijímacím/pobytovém středisku. Míra nezaměstnanosti (5 %) je mezi účastníky šetření poměrně nízká.

Graf č. 45 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle jejich pracovního zařazení – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů

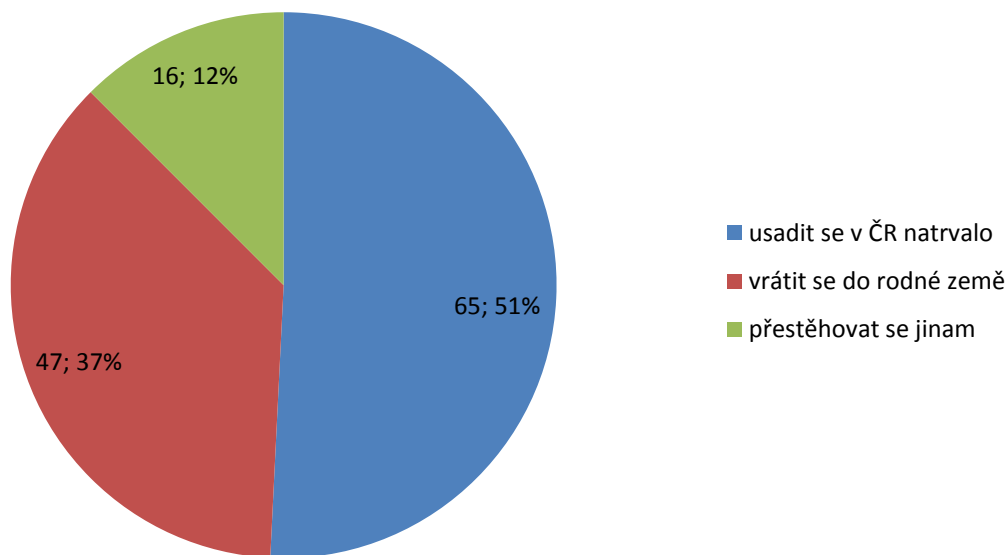

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 8 ruského dotazníku)

Ruští imigranti, kteří se zúčastnili šetření, působí častěji v oblasti dopravy, drobných služeb a maloobchodu (21 % oproti 10 % u Ukrajinců) a je mezi nimi mnohem větší zastoupení studentů (23 % oproti 14 %). Také všichni respondenti, kteří v dotazníku odpověděli, že působí v oblasti zemědělství a lesnictví, byli Rusové, u kterých je tato oblast zastoupena 5 %. Ukrajinci působí častěji v oblasti průmyslu (19 % oproti 14 % u Rusů), stavebnictví (18 % oproti 13 %) a především managementu, práva a veřejné správy (21 % oproti 6 %).

Vyšší zastoupení v průmyslu a zejména stavebnictví u ukrajinských imigrantů se dalo předpokládat. Celkem překvapivé je však více než trojnásobné zastoupení Ukrajinců v oblasti managementu, práva a veřejné správy.

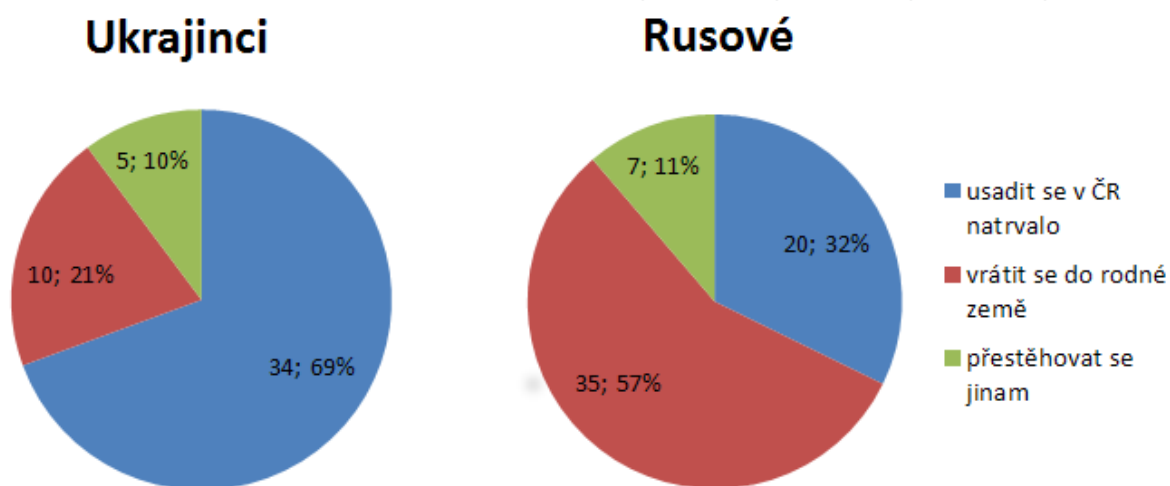
Graf č. 46 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku s ohledem na otázku jejich dalšího setrvání v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 9 ruského dotazníku)

51 % respondentů plánuje usadit se v ČR natrvalo, zatímco 37 % se chce vrátit do své rodné země. Zbýlých 12 % se chce přestěhovat jinam, přičemž nejčastěji uvádějí jako cílovou zemi Německo nebo USA.

Graf č. 47 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku s ohledem na otázku jejich dalšího setrvání v ČR – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů

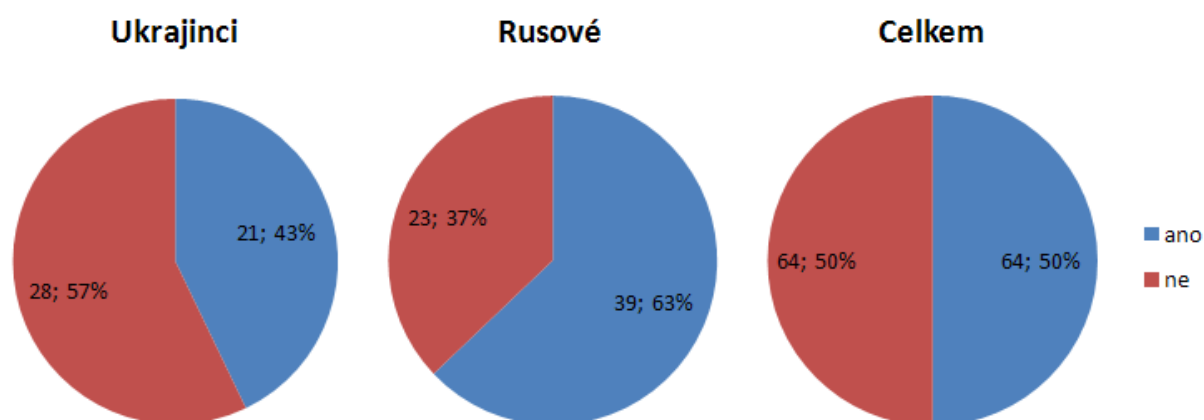

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 9 ruského dotazníku)

Mezi ruskými a ukrajinskými respondenty panují ohledně dalšího setrvání v ČR značné rozdíly. Více než dvě třetiny Ukrajinců (69 %) se chce v ČR usadit natrvalo, zatímco u Rusů je to pouhá jedna třetina (32 %). Většina ruských respondentů (57 %) se chce vrátit zpět do vlasti, přičemž mezi Ukrajinci se k této možnosti kloní

pouze 21 % respondentů. Zastoupení imigrantů, kteří chtějí z ČR migrovat do dalších zemí, je mezi ruskými a ukrajinskými respondenty přibližně stejné.

Graf č. 48 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda navštěvují svou rodnou zemi

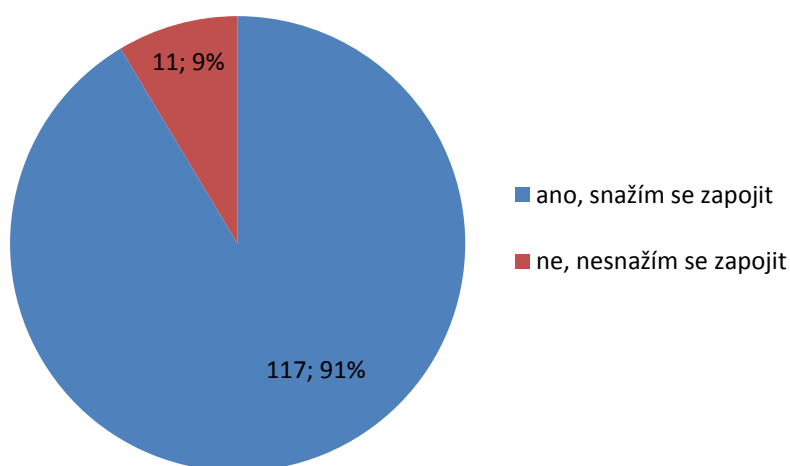

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 10 ruského dotazníku)

Výsledky dotazníkového šetření rozdělily rusky mluvící imigranty přesně na polovinu. Jedna polovina imigrantů do své rodné země jezdí a druhá nikoliv. Více jezdí domů Rusové, a to v 63 % případů. Ukrajinci navštěvují svou rodnou zemi pouze ve 43 % případů.

V případě kladné odpovědi uvedl respondent v drtivé většině případů jako důvod rodinu. Důvodem nenavštěvování rodné země je potom ve velké většině případů nedostatek času a financí.

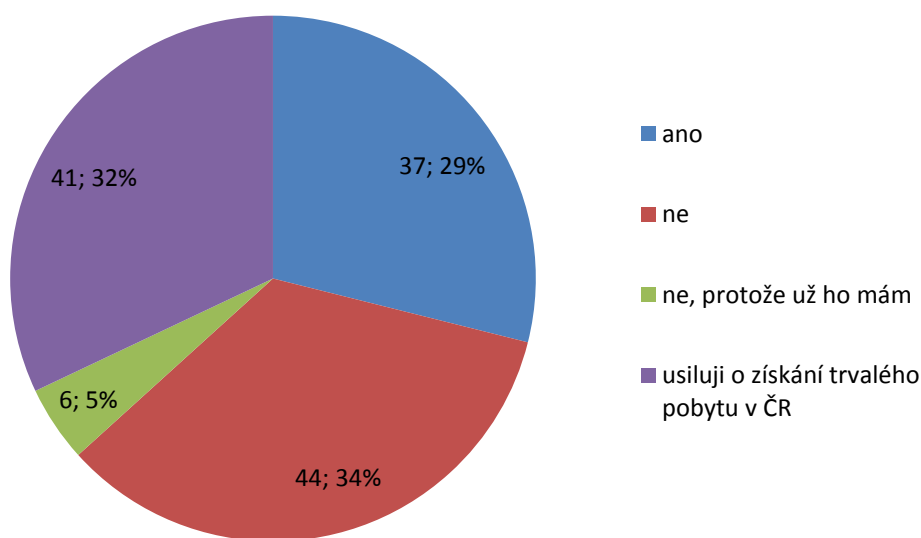
Graf č. 49 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle snahy o zapojení do společenského života v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 11 ruského dotazníku)

Drtivá většina respondentů (91 %) uvedla, že se snaží zapojit do společenského života v ČR. Pouze 11 respondentů odpovědělo, že se zapojit nesnaží a jako důvod uvádí obvykle nedostatek času, špatnou znalost jazyka, nebo že se necítí být součástí komunity.

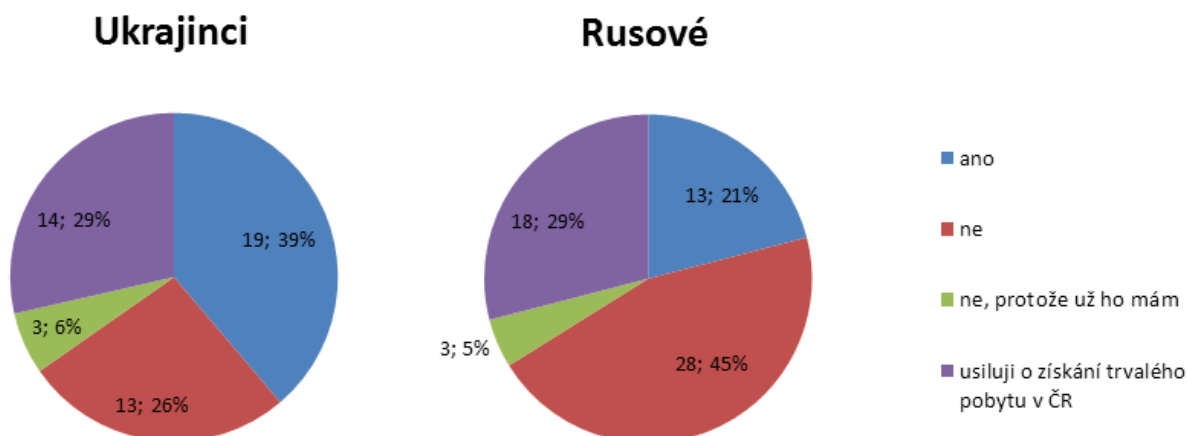
Graf č. 50 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda usilují o získání českého občanství

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 12 ruského dotazníku)

Mezi účastníky šetření je 29 % respondentů, kteří usilují o získání českého občanství. Přibližně jedna třetina respondentů (34 %) o české občanství zájem nemá a další přibližně jedna třetina (32 %) usiluje o získání trvalého pobytu na území ČR. 5 % respondentů uvedlo, že české občanství již vlastní.

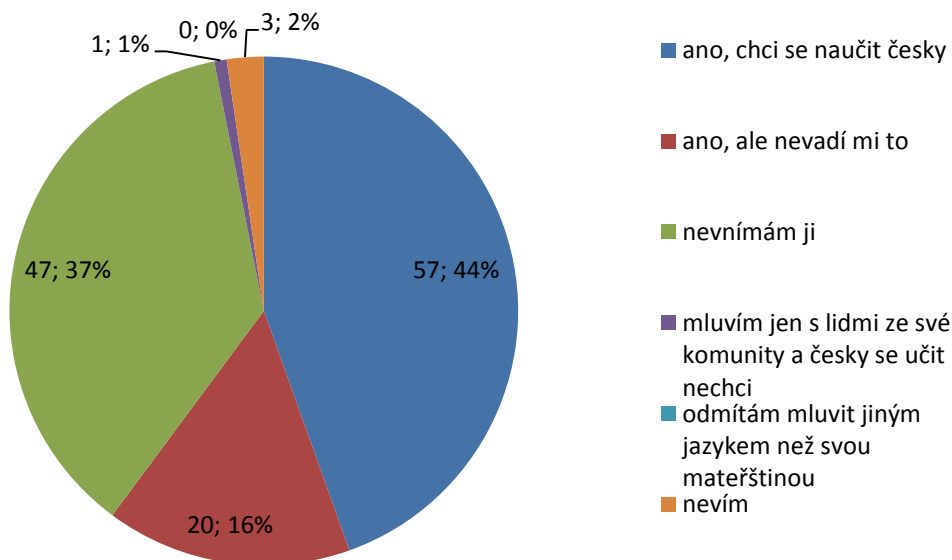
Graf č. 51 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda usilují o získání českého občanství – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 12 ruského dotazníku)

Zastoupení imigrantů usilujících o získání českého občanství je mezi Ukrajinci oproti Rusům přibližně dvojnásobné (39 % oproti 21 %). České občanství se naopak nesnaží získat 26 % Ukrajinců a celých 45 % Rusů. Zastoupení ostatních možností je mezi oběma skupina přibližně stejné.

Graf č. 52 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku dle toho, zda vnímají jazykovou bariéru

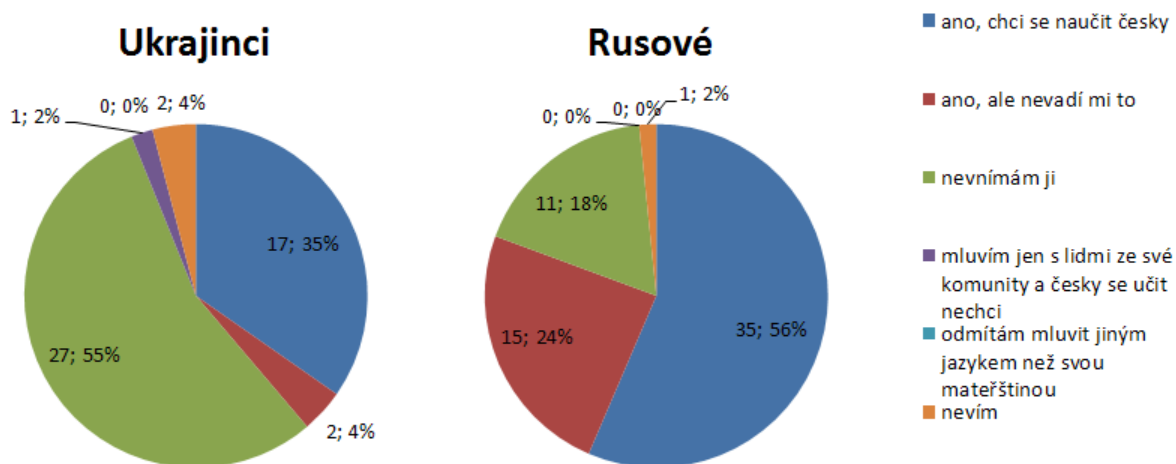

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 13 ruského dotazníku)

Jazykovou bariéru vnímá 60 % respondentů, z nichž 44 % chce tuto situaci řešit a naučit se česky, zatímco 16 % respondentů sice bariéru vnímá, ale nevadí jim.

37 % respondentů jazykovou bariéru nevnímá. Pouze 1 respondent uvedl, že mluví pouze s lidmi ze své komunity, a nikdo neuvedl, že by odmítal mluvit jiným jazykem než svou mateřštinou.

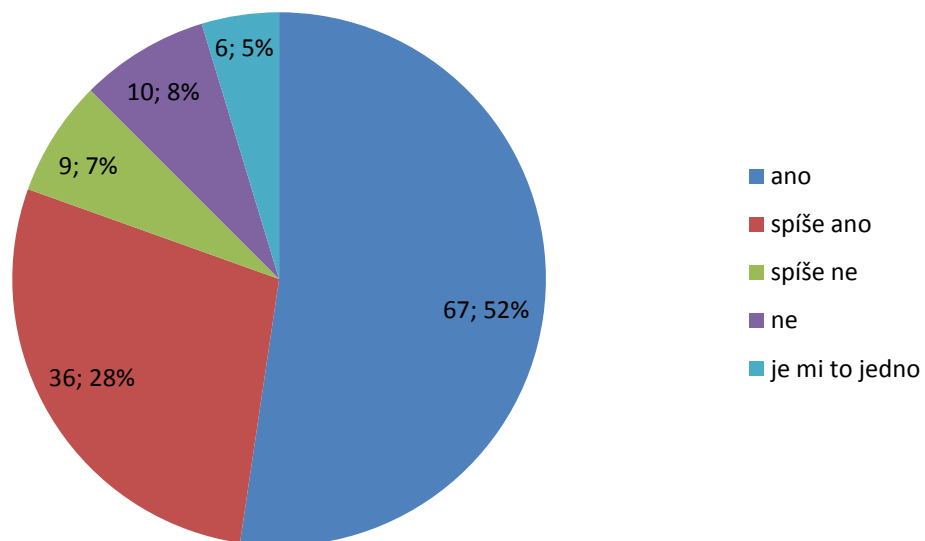
Graf č. 53 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku dle toho, zda vnímají jazykovou bariéru – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 13 ruského dotazníku)

Jazyková bariéra je daleko více vnímána u ruských respondentů, uvádí to 80 % z nich. Ukrajinci vnímají jazykovou bariéru pouze v 39 % případů a pouze ve 4 % případů jim nevadí. Ruským respondentům jazyková bariéra nevadí ve 24 % případů, zdá se tedy, že nepřisuzují integraci do české společnosti takový význam. Výrazně vyšší vnímání jazykové bariéry Rusy může být do jisté míry způsobeno i tím, že na území ČR pobývají ve srovnání s ukrajinskými respondenty významně kratší dobu (viz otázka číslo 16).

Graf č. 54 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda mají zájem o studium českého jazyka

Zdroj: Vlastní zpracování (otázka č. 14 ruského dotazníku)

Dle výsledků dotazníkové šetření má 80 % rusky mluvících imigrantů zájem o studium českého jazyka. Na tuto otázce odpovídali ruští i ukrajinští respondenti velmi podobně.

4.2.3 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Na základě podkladů z dotazníkového šetření je možné přistoupit k vyhodnocení pravdivosti hypotéz stanovených pro účely této práce. Jak již bylo řečeno, otázky v dotazníku určeném českým respondentům byly seskupeny dle tématu, se kterým souvisejí. Toto téma je primárně určeno tím, k jaké se vztahuje hypotéze.

Otázky ze skupiny A a B se vztahují k hypotéze II. a otázky ze skupiny C poslouží jako podklad pro vyhodnocení hypotézy I. Hypotéza III. bude vyhodnocena na základě literární rešerše a také dle výsledků dotazníkového šetření pro ruský mluvící imigranty. Toto šetření je také zdrojem dat pro hodnocení hypotézy II.

4.2.3.1 Vyhodnocení hypotézy I.

Hypotéza I. říká, že *občané ČR nemají povědomí o aktuální imigrační politice ČR*. Dle výsledků dotazníkového šetření pro české respondenty lze tuto hypotézu z velké části potvrdit. Při hodnocení je třeba vzít v potaz také to, že jednu třetinu respondentů tvoří studenti a že polovina respondentů má vysokoškolské vzdělání, je tedy pravděpodobné, že výsledky jsou nezanedbatelně lepší, než by byly v reprezentativním vzorku české populace.

Na otázku číslo 3, zjišťující, zda respondenti vědí o dokumentu „Zásady koncepce integrace cizinců“, odpovědělo kladně pouze 21 % procent účastníků šetření. 79 % uvedlo, že o tomto dokumentu nikdy neslyšelo.

Pouze jedna třetina respondentů se domnívá, že zná všechny podmínky, které musí splnit žadatel o občanství ČR, viz otázka číslo 4.

Poněkud lepší je situace u otázky číslo 5. Celých 57 % respondentů správně předpokládá, že test z českého jazyka pro imigranty žádající o české občanství se skládá z písemné a ústní části, která se dále dělí na čtení a poslech s porozuměním, psaním a nakonec ústní pohovor. K určení, jestli je imigrační politika náročná, byla autorkou zvolena možnost vyplnění testu z českého jazyka a českých reálií. Několik lidí bylo požádáno o vykonání těchto zkoušek a poté shledáno, že ačkoli vybraní lidé jsou rodilými Čechy a již od základní školy by měli mít povědomí o základní

znalosti ústavního systému ČR a měli se umět orientovat v kulturně-společenských, zeměpisných a historických otázkách, spousta z nich měla problém s vyplněním dotazníku tak, aby jej úspěšně složila. Na tomto byla zjištěna náročnost imigrační politiky pro cizince, kteří někdy ani zdaleka nerozumí češtině, jako velmi vysoká.

Drtivá většina respondentů (84 %) nezná ve svém nejbližším okolí svého bydliště úřad nebo instituci, která se zabývá záležitostmi integrace cizinců, jak bylo zjištěno pomocí otázky číslo 7.

Za obecně dobře známý triviální fakt lze označit vědomost, pod které ministerstvo spadají záležitosti imigrantů. Jeho znalost se pokoušela zjistit otázka číslo 8. Na tuto otázku kladně odpověděla necelá polovina respondentů (45 %). Z těchto respondentů 12 % ministerstvo neuvedlo a 33 % ho sice uvedlo, ovšem pouze ve 21 % případů správně, tedy že se jedná o Ministerstvo vnitra. Zcela správně tedy odpověděla pouze jedna pětina respondentů, což lze vzhledem ke složení souboru považovat za relativně velmi nízké číslo.

Špatné výsledky respondentů v otázkách z oblasti imigrační politiky ČR lze jistě z části přisuzovat faktu, že od roku 2014 se změnil legislativní rámec a vstoupil v platnost nový zákon o státním občanství, který obsahuje spoustu změn v dosavadní úpravě a také některé novinky.

4.2.3.2 Vyhodnocení hypotézy II.

Hypotéza II. říká, že *mezi občany ČR panují předsudky vůči přistěhovalcům z jiných zemí*. Tato hypotéza byla posuzována jak dle výsledků dotazníkového šetření pro české občany (dále český dotazník), tak rovněž porovnáním odpovědí na určité otázky v českém dotazníku s odpověďmi na odpovídající otázky v dotazníku pro rusky mluvící imigranty (dále ruský dotazník).

I hypotéza II. byla do značné míry potvrzena, zejména pokud by její znění bylo omezeno na imigranty rusky mluvící.

Jako základ hodnocení slouží otázky ze skupiny A českého dotazníku. Tyto otázky obecně především zjišťují postoj české veřejnosti k rusky mluvícím imigrantům. Jistě nelze říci, že pokud někdo zastává negativní postoj vůči imigraci

z určité země, automaticky tak musí mít vůči imigrantům z této země předsudky. Negativní postoj však má jistě své důvody. Tyto důvody mohou být zcela racionálního a pragmatického rázu, mohou však být a také často bývají způsobené předsudky, jinými slovy neadekvátním vnímáním imigrace jako hrozby na základě zkreslených nebo nepřesných informací, které dotyčný racionálně zhodnotí jako ohrožení pro něho zcela reálné.

Dle odpovědí na otázku číslo 1 českého dotazníku vnímá 43 % respondentů imigraci rusky mluvících negativně, velká část respondentů je k této imigraci lhostejná a pouze 12 % ji vnímá pozitivně.

32 % respondentům českého dotazníku záleží na tom, aby se rusky mluvící imigrant cítil v ČR dobře a byl spokojený, viz otázka číslo 9 českého dotazníku. Jedna třetina jistě není zanedbatelná, nicméně ostatní odpovědi na tuto otázku ukazují na vysokou míru lhostejnosti vůči rusky mluvící imigrantům a jejich spokojenosti v ČR.

Na předsudky u české veřejnosti nepochybně poukazuje otázka číslo 10 českého dotazníku. Ze všech respondentů, kteří na tuto otázku odpověděli tak, že mají zkušenost s rusky mluvícími imigranty, 79 % procent uvádí, že je to zkušenost kladná. I když je tedy imigrace rusky mluvících vnímána do značné míry negativně nebo lhostejně (viz otázka číslo 1), pokud má český občan osobní zkušenost s rusky mluvícím imigrantem, je to zkušenost ve velké většině případů pozitivní. To lze interpretovat i tak, že v ČR panují do značné míry předsudky vůči rusky mluvícím jako skupině, nicméně zkušenost s konkrétním člověkem je pozitivní, tedy typický projev předsudků.

V souvislosti s předchozím odstavcem nelze neuvést i pohled z druhé strany, konkrétně odpovědi na otázku číslo 5 ruského dotazníku. Rusky mluvící imigranti vnímají vztahy s občany ČR v 52 % jako přátelské nebo vztahy dobrých známých a dalších 32 % respondentů jako lhostejné nebo neosobní, nicméně je nehodnotí negativně. Opět se tedy zdá, že ani rusky mluvící imigranti nevnímají v osobních vztazích nepřátelství, přesto přese všechno je imigrace rusky mluvících k nám v obecné rovině českými občany hodnocena spíše negativně.

Otázka číslo 12 českého dotazníku poukazuje na to, že čeští občané příliš nevnímají výhody imigrace rusky mluvících. Nejčastěji zvolené možnosti byly, že imigrace s sebou nepřináší žádné výhody nebo že výhodou je zaměstnání imigrantů v ekonomicky neatraktivních odvětvích. Pro českého občana tedy do značné míry stále platí, že rusky mluvící imigrant rovná se člověk zaměstnaný jako dělník na stavbě, pomocník v domácnosti apod.

Na možné předsudky poukazuje i otázka číslo 13 českého dotazníku, zkoumající, jak vnímají čeští občané nevýhody spojené s imigrací rusky mluvících. Nemalé zastoupení mají odpovědi rostoucí kriminalita (46 % respondentů) a daňové úniky (30 % respondentů). Tradiční obava z vyplacení sociálních dávek je vnímána 37 % respondentů.

Dle odpovědí na otázku číslo 14 českého dotazníku představují rusky mluvící imigranti konkurenci na trhu práce pro jednu třetinu respondentů. Zde se však dá spekulovat, do jaké míry je tato obava oprávněná, pro jistá odvětví může nebo mohla v minulosti být. V každém případě vnímá rusky mluvící jako konkurenci i jedna třetina studentů.

Na integraci rusky mluvících imigrantů do české společnosti má dle odpovědí na otázku číslo 15 českého dotazníku zájem pouze 38 % respondentů.

Anticipaci českých občanů s ohledem na důvody imigrace rusky mluvících imigrantů mapuje otázka číslo 2 českého dotazníku. Porovnáním s otázkou číslo 3 ruského dotazníku lze určit, do jaké míry tato anticipace koresponduje se skutečností.

Tabulka č. 5 – Srovnání anticipace důvodů imigrace českými občany a skutečných důvodů rusky mluvících imigrantů

Důvody imigrace rusky mluvících do ČR	Pořadí dle důležitosti	
	Pro české občany	Pro rusky mluvící imigranty
ekonomické (lepší uplatnění v oboru, vidina vyšších výdělků)	1	1
politické	2	7
větší bezpečnost	3	3
získání vyššího vzdělání	4	2
lepší zdravotní péče	5	5
rodinné	6	6
národnostní	7	8
touha po poznání ČR, jiné kultury, životního stylu a cizího jazyka	8	4
náboženské	9	9

Zdroj: vlastní zpracování (data získaná dotazníkovým šetřením)

Dle tohoto srovnání panuje mezi anticipací českých občanů a skutečnými důvody rusky mluvících imigrantů relativně velká shoda. Významný rozdíl v očekávání českých občanů se vyskytuje pouze u politických důvodů a touhy po poznání ČR. Čeští občané zařadili politické důvody na druhé místo, zatímco pro rusky mluvící imigranty to je až sedmý nejdůležitější důvod imigrace do ČR. Naopak touha po poznání ČR se mezi českými občany umístila až na osmém místě, zatímco rusky mluvící respondenti ji zařadili na místo čtvrté.

Díky velké míře shody v tomto porovnání tedy na předsudky u českých občanů příliš usuzovat nelze. Přesto právě možná ony dva nalezené významné rozdíly na určité stereotypy v uvažování občanů ČR poukazují. Rusky mluvící imigrant je zkrátka vnímán spíše jako politický utečenec (možná i pod vlivem probíhající ukrajinské krize), než jako někdo, kdo by do ČR přišel za poznáním její kultury a životního stylu.

Další otázkou českého dotazníku, jež je možné srovnávat s výsledky dotazníku ruského, je otázka číslo 11. Ta zjišťuje, v jaké oblasti předpokládají čeští občané, že

jsou zaměstnání rusky mluvící imigranti. Skutečnost mezi ruskými respondenty mapuje otázka číslo 8 ruského dotazníku. Toto srovnání již na předsudky jasně ukazuje. Celých 71 % českých občanů vyslovilo názor, že rusky mluvící imigranti jsou zaměstnání ve stavebnictví. Žádná další možnost nedosáhla ani polovičního zastoupení. Zde je patrný zažitý stereotyp ve vnímání zejména ukrajinských imigrantů jako stavebních dělníků. Ve skutečnosti však ve stavebnictví dle odpovědi na otázku číslo 8 ruského dotazníku pracuje pouze 14 % respondentů, což je hodnota, která nijak nevybočuje ve srovnání s ostatními obory.

4.2.3.3 Vyhodnocení hypotézy III.

Hypotéza III říká, že *žadatelé o získání občanství v ČR často čelí nadměrné byrokratické zátěži při vyřizování základních dokumentů spojených se získáním trvalého pobytu/občanství*. Pro podporu této hypotézy v rámci dotazníkového šetření mezi rusky mluvícími imigranty mnoho faktů nalezeno nebylo.

Dle otázky číslo 4 je 82 % respondentů spokojeno s fungováním českých institucí, se kterými jsou ve styku. Z těch, kteří jsou nespokojeni, uvádí 48 % jako důvod dlouhou čekací dobu při vyřizování žádostí, 30 % neochotu úředníků a 17 % finanční nákladnost řízení. Všechny tyto tři faktory je možné označit jako nadměrnou byrokratickou zátěž, avšak ta je tedy vnímána pouze u 18 % rusky mluvících imigrantů.

Naopak ve prospěch hypotézy III. hovoří opatření MV zavedené v reakci na dopady celosvětové hospodářské krize týkající se administrativních bariér ztěžujícím přistěhovalcům vstup a pobyt na českém území. Mezi tyto bariéry lze zařadit například intenzivnější kontrolu výše a zdroje příjmů cizinců a také způsob jejich podnikání. V případě, že pracují na živnostenský list, platí dražší komerční pojištění. Spolu s přechodem agendy dlouhodobých víz a pobytů na odbor azylové a migrační politiky měla takřka všechna tato pracoviště problémy s průtahy v řízeních, kdy i jednoduchý administrativní úkol vzhledem k špatně nastavené byrokratické zátěži může dosahovat délky i několik let. Mezi podstatné nelegislativní zpřísnující opatření patří i omezení počtu přijímaných žádostí o dlouhodobá víza. Z výzkumu také vyplynulo, že některé žádosti jsou složitě

popsány a cizinci potřebují využít služeb různých zprostředkovatelů a tlumočnicků, popřípadě právních zástupců. Hypotéza III. je také potvrzena.

5 Závěr

Diplomová práce se týkala vývoje imigrace rusky mluvících do ČR a jejich integrace, přičemž s ohledem na relevantní zastoupení rusky mluvících obyvatel se práce zaměřila především na dvě země, a to Ukrajinu a Rusko.

Cílem práce bylo ověření komplexní náročnosti imigrační politiky ČR a vnímání její obtížnosti rusky mluvícími migranty. Cílem bylo rovněž zjistit, jak česká veřejnost vnímá rusky mluvící imigranty.

Na základě literární rešerše, analýzy dat z ČSÚ a dotazníkového šetření bylo provedeno vyhodnocení hypotéz.

První hypotéza byla potvrzena především na základě dotazníkového šetření. Ačkoliv respondenti byli převážně mladšího věku s vysokou úrovní vzdělání, nedá se říci, že mají povědomí o aktuální imigrační politice České republiky. Důvodem může být nová legislativní úprava platná od roku 2014.

Co se týče druhé hypotézy, percepce rusky mluvících přistěhovalců majoritní populací je vesměs negativní. Češi jsou proti zvyšování počtu cizinců v populaci a pokud by s aktivní imigrační politikou měli souhlasit, požadují asimilační prvky. Předsudky se pojí především se zaměstnáváním cizinců a tvrzením, že nám „kradou“ práci. Jedná se o mýtus, neboť migranti vesměs zaplňují mezery na trhu práce, protože jde o málo atraktivní, špatně placené pracovní pozice s nízkým sociálním statutem, o které nemá majoritní populace zájem. Druhá hypotéza byla tedy také verifikována.

Z analýzy relevantních dat a informačních zdrojů vyplývá, že cizinci zřejmě čelí nepřiměřené byrokratické zátěži, jak předpokládá třetí hypotéza. Některé bariéry vstupu a pobytu na území ČR byly zavedeny zejména v reakci na celosvětovou hospodářskou krizi a patří sem intenzivnější kontrola zdroje příjmů a způsobu podnikání, dražší komerční pojištění pro cizince pracující na živnostenský list nebo omezení počtu přijímaných žádostí o dlouhodobá víza. K nadměrné zátěži také přispívají zdlouhavá řízení, kdy některé administrativní úkony mohou trvat i několik let a také to, že některé žádosti jsou složitě popsány a cizinci potřebují specializovanou pomoc, aby je byli schopni správně vyplnit.

Vláda České republiky se musí rozhodnout, jak svou imigrační politiku nastaví, zda zvolí restriktivní nebo spíše liberální přístup. Na základě pochopení problematiky se domnívám, že pokud ČR povolí vstup většímu množství nových imigrantů, nebude způsobilá soustředit se plně na integraci stávajících, kteří ještě nejsou plně začleněni. Nižší imigrace povede zároveň ke snazšímu integrování cizinců do společnosti. Česká republika sice nemůže regulovat pohyb migrantů v rámci EU, ale pohyb imigrantů ze třetích zemí může usměrnit například tím, že omezí vydávání nových pracovních povolení.

Podmínkou efektivní imigrace je úspěšná integrace. Je neméně nezbytné, aby cizinci sami měli o integraci zájem, což znamená zvládnutí jazyka jako stěžejní podmínky a dále pozitivní postoj vůči cílové zemi a snaha o integraci. Na majoritní společnosti je, aby zaujala vstřícný postoj vůči cizincům a garantovala jim základní práva a institucionálně zabezpečila sociální služby. Je nezbytné zapojení těchto aktérů, jedná se totiž vždy o oboustranný proces. Jedině tak se může předcházet vzniku nedorozumění, nepochopení, izolovanosti, kriminalitě a dalším sociálním problémům spojených s nezvládnutím integračního procesu.

6 Doporučení

Pokud česká společnost vyjde ze skutečnosti, že naše hranice není možné vůči nově příchozím cizincům uzavřít, je nutné odstranit některé nedostatky provázející aplikaci české imigrační politiky, jež mnohdy až zásadně ztěžují život cizincům, kteří mají upřímný zájem žít a pracovat v české společnosti.

Účinnou imigrační politiku je třeba podpořit sadou několika opatření, která umožní zájemci o život v ČR relativně rychlou integraci. V současnosti přichází podnět k integraci cizinců především z centrální úrovně, což nestačí. Je třeba, aby se touto oblastí zabývaly i městské úřady a obce na regionální a lokální úrovni.

Je nezbytné stávající i nové imigranty začleňovat do všech oblastí života, aby nedocházelo k jejich izolaci od okolního prostředí.

Společnost by měla například prostřednictvím neziskových organizací a s pomocí ÚP nabízet cizincům kurzy češtiny, které by mohli navštěvovat bezplatně, měla by jim asistovat s uplatněním na trhu práce, kde by nekvalifikovaným osobám mohla být nabízena možnost zvýšení kvalifikace a dále by se asistence mohla týkat základní orientace cizince v českém prostředí. Neziskový sektor by měl plnit poradenskou roli. Majoritní společnost by měla prostřednictvím příslušných organizací podporovat integrační aktivity, jako jsou různé festivaly či přednášky týkající se prezentací rozdílných kultur a tradic. Česká veřejnost by taktéž měla být více „osvícená“, k dosažení tohoto cíle by mohla sloužit medializace pravdivých informací spojená se zvyšováním povědomí o kultuře cizinců se zdůrazněním jejich potenciálních přínosů. Takto by bylo možné zamezit negativnímu postoji ze strany majoritní společnosti, zlepšit její vnímání cizinců a ve výsledku tak umožnit, aby byli cizinci společností přijati.

Pro snadnou integraci cizinců je třeba, aby měli požadované vzdělání, účastnili se kulturního vyžití a sportu. Zvláště pro cizince s trvalým pobytem zaměstnané na marginálních pozicích na trhu práce je nutné přijmout opatření, která by podporovala jejich zaměstnatelnost, aby se předešlo jejich sociálnímu vyloučení a závislosti na dávkách sociálního systému. Ty by totiž v konečném důsledku mohly vést ke zvýšeným protiimigračním a xenofobním postojům v české populaci.

Dalším doporučením je podpora legální migrace, přičemž pozornost by měla být zaměřena na omezení administrativních bariér, které zvyšují náročnost pro legální pobyt na území ČR a které mnohdy vedou k rozhodnutí imigranta ke vstupu do ilegality.

7 Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázek č. 1 – Rozhodující faktory při procesu migrace	15
Tabulka č. 1 – Bariéry integrace	22
Tabulka č. 2 – Porovnání rozdílů mezi ukrajinskými a ruskými imigranty.....	27
Tabulka č. 3 – Vnímání cizinců jako konkurence na trhu práce dle oboru činnosti českých respondentů.....	53
Tabulka č. 4 – Původ respondentů ruského dotazníku	63
Tabulka č. 5 – Srovnání anticipace důvodů imigrace českými občany a skutečných důvodů rusky mluvících imigrantů	88
Graf č. 1 – Celkový počet imigrantů ze států bývalého SSSR do ČR za období 1992 - 2012.....	23
Graf č. 2 – Vývoj imigrace ze států bývalého SSSR do ČR za období 1990 - 2012... 37	
Graf č. 3 – Vývoj imigrace z Ukrajiny do ČR za období 1992 – 2012.....	39
Graf č. 4 – Vývoj imigrace z Ruska do ČR za období 1992 – 2012.....	40
Graf č. 5 – Vývoj zaměstnanosti Ukrajinců v ČR v letech 2001 - 2011	41
Graf č. 6 – Vývoj zaměstnanosti Rusů v ČR v letech 2001 - 2011	42
Graf č. 7 – Zastoupení respondentů českého dotazníku dle jejich pracovního zařazení.....	45
Graf č. 8 – Zastoupení respondentů českého dotazníku dle úrovně jejich vzdělání	46
Graf č. 9 – Věkové rozložení respondentů českého dotazníku	47
Graf č. 10 – Zastoupení pohlaví respondentů českého dotazníku	47
Graf č. 11 – Vnímání imigrace rusky mluvících do ČR respondenty českého dotazníku.....	48
Graf č. 12 – Důležitost spokojenosti rusky mluvících imigrantů v ČR pro respondenty českého dotazníku	49
Graf č. 13 – Zastoupení zkušeností respondentů českého dotazníku s rusky mluvícími imigranty.....	50

Graf č. 14 – Výhody spojené s imigrací rusky mluvících do ČR dle respondentů českého dotazníku	51
Graf č. 15 – Nevýhody spojené s imigrací rusky mluvících do ČR dle respondentů českého dotazníku	51
Graf č. 16 – Vnímání rusky mluvících imigrantů jako konkurence na trhu práce mezi respondenty českého dotazníku.....	52
Graf č. 17 – Rozložení preferencí zájmu na integraci rusky mluvících imigrantů dle respondentů českého dotazníku	54
Graf č. 18 – Názor respondentů českého dotazníku na otázku, kdy by měl cizinec ovládat český jazyk.....	54
Graf č. 19 – Názor na důležitost různých faktorů jako důvodů imigrace rusky mluvících do ČR dle respondentů českého dotazníku	55
Graf č. 20 – Postoj českých respondentů v otázce významnosti jednotlivých důvodů integrace rusky mluvících	57
Graf č. 21 – Obory uplatnění cizinců na trhu práce dle názoru respondentů českého dotazníku	57
Graf č. 22 – Povědomí respondentů českého dotazníku o existenci dokumentu „Zásady koncepce integrace cizinců“	58
Graf č. 23 – Povědomí respondentů českého dotazníku o podmínkách získání českého státního občanství	59
Graf č. 24 – Názor respondentů českého dotazníku na skladbu testu z českého jazyka pro imigranty žádající o české občanství.....	59
Graf č. 25 – Povědomí respondentů českého dotazníku o instituci zabývající se záležitostmi integrace cizinců v nejbližším okolí jejich bydliště (otázka č. 7)	60
Graf č. 26 – Povědomí respondentů českého dotazníku o ministerstvu zabývajícím se záležitostmi imigrantů.....	61
Graf č. 27 – Složení respondentů ruského dotazníku dle země původu.....	64
Graf č. 28 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle délky jejich pobytu v ČR	65
Graf č. 29 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle délky jejich pobytu v ČR – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů.....	65

Graf č. 30 – Věkové rozložení respondentů ruského dotazníku	66
Graf č. 31 – Zastoupení pohlaví respondentů ruského dotazníku	66
Graf č. 32 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku v otázce faktorů atraktivních s ohledem na migraci do ČR	67
Graf č. 33 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku v otázce faktorů atraktivních s ohledem na migraci do ČR – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů	67
Graf č. 34 – Důležitost různých důvodů zapojení do české společnosti dle respondentů ruského dotazníku	68
Graf č. 35 – Důvody emigrace do ČR dle preferencí respondentů ruského dotazníku	69
Graf č. 36 – Spokojenost respondentů ruského dotazníku s fungováním institucí v ČR	70
Graf č. 37 – Názor respondentů ruského dotazníku na vztahy mezi nimi a českými obyvateli	71
Graf č. 38 – Názor respondentů ruského dotazníku na vztahy mezi nimi a českými obyvateli – srovnání mezi ruskými a ukrajinskými imigranty	72
Graf č. 39 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku, kteří se setkali s problémy spojenými s výběrem/získáním zaměstnání	73
Graf č. 40 – Problémy spojené s výběrem/získáním zaměstnání dle respondentů ruského dotazníku	73
Graf č. 41 – Problémy spojené s výběrem/získáním zaměstnání dle respondentů ruského dotazníku – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů	74
Graf č. 42 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda a jak dlouho jsou v ČR zaměstnaní	75
Graf č. 43 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda a jak dlouho jsou v ČR zaměstnaní – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů	75
Graf č. 44 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle jejich pracovního zařazení	76
Graf č. 45 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle jejich pracovního zařazení – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů	77

Graf č. 46 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku s ohledem na otázku jejich dalšího setrvání v ČR.....	78
Graf č. 47 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku s ohledem na otázku jejich dalšího setrvání v ČR – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů .	78
Graf č. 48 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda navštěvují svou rodnou zemi.....	79
Graf č. 49 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle snahy o zapojení do společenského života v ČR.....	79
Graf č. 50 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda usilují o získání českého občanství.....	80
Graf č. 51 – Rozložení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda usilují o získání českého občanství – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů	81
Graf č. 52 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku dle toho, zda vnímají jazykovou bariéru	81
Graf č. 53 – Rozložení preferencí respondentů ruského dotazníku dle toho, zda vnímají jazykovou bariéru – srovnání ruských a ukrajinských imigrantů	82
Graf č. 54 – Zastoupení respondentů ruského dotazníku dle toho, zda mají zájem o studium českého jazyka	83

8 Literatura

Monografie

- [1] ABRAHÁM, Michal. Mezinárodní migrace z Ukrajiny do České republiky a její ekonomické konsekvence. Brno, 2013. Diplomová práce. Mendelova univerzita.
- [2] BORJAS, J. George. Friends or Strangers: The Impact of immigrants on the U.S. Economy. New York: 1990. Basic Books.
- [3] CASTLES, Stephen, MILLER, J. Mark: The Age of Migration. 2nd. edition, Basingstoke: Macmillan Press Ltd. 1998. 336 s. ISBN 0-333-80180-6.
- [4] HOLLIFIELD, F. James, eds: The Politics of International Migration. How Can We Bring The State Back In? In Caroline B. Brettell and James F. Hollifield Migration Theory. New York: Routledge, 2000. str. 137-185.
- [5] JANICKI, Wojciech. European Multiculturalism as a Challenge - Policies, Successes and Failures: Political geography studies no.1. 2007. vyd. Lublin: Polihymnia, 2007. ISBN 978-83-7270-556-9., str. 39
- [6] KOSCHIN, Felix. Demografie poprvé. Vyd. 2. přeprac. V Praze: Oeconomica, 2005, 122 s. ISBN 80-245-0859-1.
- [7] RABUŠIC, Ladislav a Aleš BURJANEK. Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?. Praha: Výzkumné centrum Brno, 2003. Str. 58., str. 7, 9,15,17,33, 37,43
- [8] RÁKOCZYOVÁ, Miroslava a Robert TRBOLA. Lokální strategie integrace cizinců v ČR I. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2008, 74 s. ISBN 978-807-4160-066., str 7,10, 29, 32, 33

- [9] RŮŽKOVÁ, Jana. Analýza důvodů migrace vnitřně přesídlených osob na teritoriích států východní Afriky. Brno, 2012. Bakalářská práce. Mendelova univerzita.
- [10] SARTORI, Giovanni. Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci: esej o multietnické společnosti. 1. vyd. v čes. jaz. Překlad Karolina Křížová. Praha: Dokořán, 2005, 134 s. ISBN 80-736-3022-2., str. 9, 10, 20,26
- [11] SLÁDEK, Karel. Ruská diaspora v České republice: sociální, politická a religiózní variabilita ruských migrantů. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2010, 144 s. ISBN 978-808-7378-496., 15-16; 26 – 39
- [12] TOLLAROVÁ, Blanka, Marie HRADEČNÁ a Andrea ŠPIRKOVÁ. Jsme lidé jedné Země: program prevence xenofobie a rasismu. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 259 s. ISBN 978-802-6203-766.
- [13] TRBOLA, Robert, Miroslava RÁKOCZYOVÁ. Vybrané aspekty života cizinců v České republice. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2010, 121 s. ISBN 978-807-4160-677., str. 10, 52, 53
- [14] VAVREJNOVÁ, Marie. Migrace obyvatelstva jako faktor ekonomického rozvoje. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2011. 79 s. ISBN: 978-80-86729-66-4.

Internetové zdroje

- [15] Aktuálně: Ukrajinská vláda padla. Ustojí Tymošenková krizi? [online]. 2008 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/ukrajinska-vlada-padla-ustoji-tymosenkova-krizi/r~i:article:616638/>

- [16] BBC: Languages across Europe [online]. 2014 [cit. 2014- 10-22]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/languages/european_languages/languages/belarusian.shtml)
- [17] Britské listy: Human Rights Watch: Německo ohrožuje Evropu tím, že ignoruje ruský útok na lidská práva [online]. 2014 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/74575.html>
- [18] BURJANEK, Aleš. Xenofobie po česku - jak si stojíme mezi Evropany?: Xenophobia in the Czech fabion: How the Czechs are doing as compared with tre rest of Europe.Sociální studia. s. 73-89 [online]. 2001 [cit. 2014-09-05]. Dostupné z: <http://www.socstudia.fss.muni.cz/dokumenty/080319134116.pdf>
- [19] CIA WorldFactbook: Russia [online]. 2014 [cit. 2014-10-27]. Dostupný z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/rs.html>
- [20] CIA WorldFactbook: Ukraine [online]. 2014 [cit. 2014-10-27]. Dostupný z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html>
- [21] Česká televize: Jaká je rozloha ČR a kde leží Podyjí? Zkuste si test pro české občanství [online]. 2014 [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/251414-jaka-je-rozloha-cr-a-kde-lezi-podyji-zkuste-si-test-pro-ceske-obcanstvi/>
- [22] Česká tisková kancelář: Cizincům ubyde papírování, dvě karty nahradí jediná [online]. 2014 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cizinci-tu-praci-ziskaji-snadneji-dve-karty-nahradi-jedna/r~ec3b58440c0311e4bd55002590604f2e/>

- [23] Česká tisková kancelář: Každý druhý Čech míní, že v tuzemsku žije příliš mnoho cizinců [online]. 2014 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/kazdy-druhy-cech-mini-ze-v-tuzemsku-zije-prilis-mnoho-cizincu-20140412.html
- [24] Česká tisková kancelář: Z Ukrajiny letos uprchlo do Ruska 730 tisíc lidí [online]. 2014 [cit. 2014-10-28]. Dostupné z: http://www.denik.cz/ze_sveta/z-ukrajiny-letos-uprchlo-do-ruska-730-tisic-lidi-20140805.html
- [25] Český statistický úřad: Cizinci: Zaměstnanost – datové údaje. [online]. [cit. 2014-12-01]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_zamestnanost#cr
- [26] Český statistický úřad: Demografické ročenky [online]. 2014 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/casova_rada_demografie_2009_1990
- [27] Český statistický úřad: Srovnání pěti nejčastějších státních občanství cizinců v ČR [online]. [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/67002FCA18/\\$File/11180636.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/67002FCA18/$File/11180636.pdf)
- [28] Člověk v tísni: Rusko [online]. 2013 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.clovekv tisni.cz/cs/lidska-prava/zeme/rusko>
- [29] Democracy Ranking: Democracy Ranking 2013 [online]. 2013 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: http://democracyranking.org/wordpress/?page_id=738
- [30] Demografie.info: Migrace [online]. 2014 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_migrace

- [31] Deník: Cizinci v Česku: Ukrajinci pomalu odcházejí [online]. 2014 [cit. 2014-11-05]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/cizinci-v-cesku-ukrajinci-pomalou-odchazeji-20140216.html
- [32] DOBIÁŠOVÁ, Karolína: Demografické, socioekonomické a kulturní charakteristiky migrantů ze třetích zemí. Přístup migrantů ke zdravotní péči. Středisko vzdělávání ve zdravotní péči o občany z třetích zemí [online]. 2011 [cit. 2014-10-05]. Dostupné z: http://www.eifzvip.cz/dokumenty/EIF_demografie_zdrav_pece.pdf
- [33] DRBOHLAV, Dušan. Mezinárodní migrace obyvatelstva - pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů). [online]. [cit. 2014-04-25]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/Pohyb_a_pobyt.pdf
- [34] DRBOHLAV, Dušan. The Czech Republic: on its way from emigration to immigration country. Charles University in Prague, s. 6 [online]. 2009 [cit. 2014-10-05]. Dostupné z: http://www.idea6fp.uw.edu.pl/pliki/WP11_Czech_Republic.pdf
- [35] Ethnologue: Belarus. Languages of the World [online]. 2014 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: <http://www.ethnologue.com/country/BY/languages>
- [36] FEDOROV, Maxim: Česko místo vojny [online]. 2008 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z: www.advojka.cz/archiv/2008/11/cesko-misto-vojny
- [37] HOKOVSKÝ, Radko: Česku se dlouhodobě vyplatí rozvázná imigrační politika [online]. 2013 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://blog.ihned.cz/c3-59383910-06b000_d-59383910-06b000_d-59383910-cesku-se-dlouhodobe-vyplati-rozvazna-imigracni-politika

- [38] Human Rights Watch: Russia in Trial [online]. 2008 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.hrw.org/en/video/2008/04/06/russia-trial>
- [39] International organization for migration: the migration agency. Integrace imigrantů v České republice [online]. 2014 [cit. 2014-5-05]. Dostupné z: <http://www.iom.cz/aktivity/integrace-imigrantu-v-ceske-republice>
- [40] KEJLOVÁ, Tamara: Ukrajina utnula přípravy asociační dohody s EU. Tymošenkovou nepustí. Česká televize [online]. 2013 [cit. 2014-10-28]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/251426-ukrajina-utnula-pripravy-sociacni-dohody-s-eu-tymosenkovou-nepusti/>
- [41] KOPECKÝ, Josef: Chovanec předloží program pro přesídlení krajanů z Ukrajiny do ČR [online]. 2013 [cit. 2014-10-28]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/chovanec-chysta-program-pro-presidleni-krajanu-z-donbasu-i-odjinud-1ds-/domaci.aspx?c=A141201_164413_domaci_kop
- [42] KRÁKOROVÁ, Iva, MARHEFKOVÁ, Mária: *Začne platit novela zákona, která zjednoduší zaměstnávání cizinců. Co to znamená pro zaměstnavatele?* [online]. 2014 [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-62323790-zacne-platit-novela-zakona-ktera-zjednodusi-zamestnavani-cizincu-co-to-znamená-pro-zamestnavatele>
- [43] KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza, ČIŽINSKÝ Pavel: Dvacet let české migrační politiky: liberální, restriktivní, anebo ještě jiná? [online]. 2011 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2012/01/g11-4-7kusnirakova_cizinsky.pdf
- [44] MACHAIDZE, Natela: Info cizinci [online]. 2014 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://infocizinci.cz/>

- [45] Migrace online: Pilotní projekt "Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků" startuje [online]. 2003 [cit. 2014-11-17]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/pilotni-projekt-aktivni-vyber-kvalifikovanych-zahranicnich-pracovniku-startuje>
- [46] Ministerstvo práce a sociálních věcí: Vstup cizinců na trh práce v ČR [online]. 2014 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zz_zamest_cizincu/zz_moznosti
- [47] Ministerstvo práce a sociálních věcí: Zaměstnanecké karty pro cizince v České republice [online]. 2014 [cit. 2014-11-25]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/zamka/ciz
- [48] Ministerstvo práce a sociálních věcí: Zaměstnávání cizinců [online]. [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhm/zamestnavani_cizincu
- [49] Ministerstvo vnitra ČR: Azyl, migrace a integrace [online]. 2014 [cit. 2014-10-7]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>
- [50] Ministerstvo vnitra ČR: Fenomén migrace obecně [online]. 2008 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/azyl/migrace.html>
- [51] Ministerstvo vnitra ČR: Informace k novému zákonu o státním občanství [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>
- [52] Ministerstvo vnitra ČR: Migrační politika České republiky [online]. 2014 [cit. 2014- -]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/docDetail.aspx?docid=46522&doctype=ART&chnum=6#1>

- [53] Ministerstvo vnitra ČR: Zaměstnanecká karta [online]. 2014 [cit. 2014-11-20]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx>
- [54] Občanství: Zákon o státním občanství [online]. 2014 [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=zakon-o-statnim-obcanstvi-cr&hl=cs_CZ
- [55] Odbor azylové a migrační politiky: Integrace [online]. 2013 [cit. 2014-11-19]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>
- [56] Odbor azylové a migrační politiky: Migrační a azylová politika České republiky [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx>
- [57] PYSARIEVA, Oleksandra: Migrace ukrajinských občanů do ČR a její dopady na bezpečnost [online]. 2013 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z: <https://communityua.wordpress.com/2013/03/19/migrace-ukrajinskych-obcanu-do-cr-a-jeji-dopady-na-bezpecnost/>
- [58] Rating Group: The language question, the results of recent research in 2012 [online]. 2012 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: <http://ratinggroup.com.ua/en/products/politic/data/entry/14004/>
- [59] Statistica Moldevei: Demographic, national, language and cultural characteristics. National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova [online]. 2014 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: <http://www.statistica.md/pageview.php?l=en&id=2234&idc=295>
- [60] Trading Economics: Russia Unemployment Rate [online]. [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/russia/unemployment-rate>

- [61] UHEREK, Zdeněk: Společenská integrace migračních skupin – základní pojmy a problémové okruhy [online]. 2003 [cit. 2014-4-26]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/spolecenska-integrace-migracnich-skupin-zakladni-pojmy-a-problemove-okruhy>
- [62] VAVROŇ, Jiří: Cizinců u nás žije moc, myslí si většina Čechů. Právo [online]. 2014 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/333297-cizincu-u-nas-zije-moc-mysli-si-vetsina-cechu.html>
- [63] World Bank: Ukraine Review [online]. 2014 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview>

Přílohy

Příloha č. 1 – Podmínky pro získání českého státního občanství, 2014

Zákonné podmínky pro udělení českého státního občanství jsou následující:

- 1) Žadatel má na území ČR povolen trvalý pobyt ke dni podání žádosti nepřetržitě
 - a) po dobu alespoň 5 let,
 - b) po dobu alespoň 3 let, jde-li o žadatele, který je občanem státu Evropské unie, Švýcarska nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o evropském hospodářském prostoru nebo
 - c) po dobu, která společně s bezprostředně předcházejícím oprávněným pobytem na území České republiky dosahuje alespoň 10 let.

Do doby pobytu požadované v písmenech a) a b) se započítává doba jakéhokoli oprávněného pobytu na území České republiky před dosažením 18 let věku.

- 2) Žadatel musí prokázat, že se na území České republiky skutečně zdržuje alespoň v rozsahu jedné poloviny doby pobytu, jak je stanovena v předešlém bodu. Do této doby se započítávají i období nepřítomnosti cizince na území České republiky, pokud jednotlivá období nepřítomnosti nepřesáhla 2 po sobě jdoucí měsíce, nebo ze závažného důvodu 6 po sobě jdoucích měsíců; závažným důvodem je zejména těhotenství a narození dítěte, vážné onemocnění, studium, odborné školení nebo pracovní cesta.

- 3) Žadatel starší 15 let

- a) nesmí být pravomocně odsouzen pro nedbalostní trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, nebo pro úmyslný trestný čin,
- b) pokud se v České republice zdržuje po dobu kratší 10 let, musí prokázat, že ve státě, jehož je státním občanem, nejde-li o žadatele, kterému byla na území České republiky udělena mezinárodní ochrana formou azylu nebo doplňkové ochrany, nebo ve státech, ve kterých v posledních 10 letech přede dnem podání žádosti pobýval nepřetržitě více než 6 měsíců po dosažení věku 15 let, že nebyl pravomocně odsouzen pro nedbalostní trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nebo pro úmyslný trestný čin.

Podmínka podle písmen a) a b) je splněna, pokud se na žadatele hledí, jako by nebyl odsouzen, nebo pokud byl v cizím státě odsouzen za čin, který není trestný podle práva České republiky.

- 4) Žadatel musí prokázat znalost českého jazyka. Tato podmínka se pokládá za splněnou, pokud žadatel doloží, že v minulosti absolvoval alespoň po dobu 3 školních let základní, střední, nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk nebo žadatel je ke dni podání žádosti mladší 15 nebo starší 65 let, anebo jde o žadatele s tělesným nebo mentálním postižením, které mu znemožňuje osvojit si znalost českého jazyka¹⁴.

- 5) Žadatel musí prokázat základní znalost ústavního systému České republiky a základní orientaci v kulturně-společenských, zeměpisných a historických reáliích České republiky. Tato podmínka se podkládá za splněnou, pokud žadatel doloží, že v minulosti absolvoval alespoň po dobu 3 školních let základní, střední, nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk nebo žadatel je ke dni podání žádosti mladší 15 nebo

starší 65 let, anebo jde o žadatele s tělesným nebo mentálním postižením, které mu znemožňuje osvojit si znalost ústavního systému České republiky a základní orientaci v kulturně-spoločenských, zeměpisných a historických reáliích České republiky^[1].

6) Žadatel v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti neporušil závažným způsobem povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů upravujících vstup a pobyt cizinců na území České republiky, veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, zaměstnanost, daně, cla, odvody a poplatky, vyživovací povinnost vůči dítěti, které má trvalý pobyt na území České republiky, nebo veřejnoprávní povinnosti k obci, ve které je žadatel přihlášen k pobytu, jde-li o povinnosti uložené obcí v samostatné působnosti.

7) Žadatel musí prokázat výši a zdroje svých příjmů, popřípadě splnění oznamovací povinnosti při přeshraničním převozu nebo bezhotovostní převod finančních prostředků z ciziny, a že ze svých příjmů v deklarované výši odvádí daň, pokud podle jiného právního předpisu tuto povinnost neplní jiná osoba. Skutečnosti dle předchozí věty je žadatel povinen prokázat za období posledních 3 let předcházejících dni podání žádosti.

8) Žadatel na území České republiky v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti výrazně a bez vážných důvodů nezatěžoval systém státní sociální podpory nebo systém pomoci v hmotné nouzi. Výrazným zatížením systému státní sociální podpory nebo systému pomoci v hmotné nouzi se rozumí, že žadatel je převážně závislý na dávkách poskytovaných ze systému státní sociální podpory nebo systému pomoci v hmotné nouzi, pokud se nejedná o osobu, která je vyloučena z výkonu výdělečné činnosti z důvodu svého zdravotního stavu, připravuje se na budoucí povolání, nebo čerpá mateřskou či rodičovskou dovolenou, nebo soustavně pečuje o jinou osobu, která je na takovou péči odkázána.

Příloha č. 2 – Dotazník pro české občany

- 1) Jak vnímáte migraci ruský mluvících obyvatel do ČR?
 - a) pozitivně
 - b) negativně
 - c) nemám názor
 - d) je mi to jedno

- 2) Seřad'te následující důvody, proč ruský mluvící občané imigrují do ČR od nejdůležitějšího (1) po nejméně důležitý (9). Každá hodnota může být použita pouze jednou.
 - a) ekonomické (lepší uplatnění v oboru, vidina vyšších výdělků)
 - b) touha po poznání ČR, jiné kultury, životního stylu a cizího jazyka
 - c) větší bezpečnost
 - d) politické
 - e) náboženské
 - f) národnostní
 - g) rodinné
 - h) získání vyššího vzdělání
 - i) lepší zdravotní péče
 - j) jiné, uveďte

- 3) Víte, že v ČR existuje dokument nazvaný „Zásady koncepce integrace cizinců“, který definuje integraci jako „proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva“?
 - a) ano
 - b) ne, nikdy jsem o něm neslyšel/a

- 4) Víte, co všechno musí cizinec splnit, žádá-li o státní občanství ČR?
 - a) ano
 - b) ne

- 5) Test z českého jazyka pro imigranty žádající o české občanství se podle Vás skládá:
 - a) pouze z písemné části
 - b) pouze z ústní části
 - c) z písemné a ústní části
 - d) z písemné a ústní části, která se dále dělí na čtení a poslech s porozuměním, psaní a nakonec ústní pohovor
 - e) nevím

- 6) Uveďte, jak velkou důležitost podle Vás mají pro imigranty jednotlivé důvody jejich integrace (1 nejnižší, 4 nejvyšší). Každá hodnota může být použita pouze jednou.
 - a) možnost nabývání práv a určitého institucionálního postavení v ČR
 - b) přijímání kultury ČR a zároveň změna Vašeho chování
 - c) sociální začlenění, navazování nových vztahů
 - d) uspokojení z pocitu sounáležitosti s obyvateli ČR

- 7) Znáte v nejbližším okolí svého bydliště „úřad“, který se zabývá záležitostmi integrace cizinců?
 a) ano, jaký
 b) ne
- 8) Víte, pod které ministerstvo spadají záležitosti imigrantů?
 a) ano, doplňte:
 b) ne
- 9) Záleží Vám na tom, aby se rusky mluvící imigrant ČR cítil dobře a byl zde spokojený?
 a) ano
 b) ne
 c) je mi to jedno
- 10) Máte osobní zkušenost s rusky mluvícími imigranty?
 a) pozitivní, uveďte jakou
 b) negativní, uveďte jakou
 c) žádnou
- 11) Kde si myslíte, že jsou zaměstnaní rusky mluvící imigranti (pokud pracují)?
 a) zemědělství a lesnictví
 b) průmyslu
 c) stavebnictví
 d) dopravy, drobných služeb a maloobchodu
 e) managementu, práva a veřejné správy
 f) vědy a výzkumu
 g) uveďte jinou možnost
- 12) Jaké výhody má podle Vás imigrace rusky mluvících do ČR
 a) příliv mladého (ekonomicky aktivního) obyvatelstva
 b) jsou zaměstnaní v profesích neatraktivních pro běžné obyvatele ČR
 c) přínos z hlediska kulturní rozmanitosti
 d) jiné, napište
 e) žádné
- 13) Co považujete za nevýhody spojené s imigrací rusky mluvících obyvatel do ČR?
 Můžete zaškrtnout více možností.
 a) rostoucí kriminalita
 b) daňové úniky
 c) vliv na zvyšování nezaměstnanosti českých občanů
 d) vyplácení sociálních dávek nezaměstnaným imigrantům
 e) jiné, uveďte.....
 f) žádné
 g) nevím
- 14) Představují pro Vás rusky mluvící imigranti konkurenci na českém trhu práce?
 a) ano
 b) ne
 c) je mi to jedno

- 15) Máte zájem na tom, aby se cizinci integrovali do naší společnosti?
- a) ano
 - b) ne
 - c) je mi to jedno
- 16) V jakém případě by měl podle Vás cizinec ovládat dobře český jazyk?
- a) pokud pracuje v ČR
 - b) pokud studuje v ČR
 - c) pokud pravidelně cestuje do ČR
 - d) pokud chce získat trvalý pobyt
 - e) pokud chce získat občanství v ČR
 - f) pokud se chce začlenit do české společnosti
 - g) jiné, doplňte
- 17) V jakém sektoru jste zaměstnán/a či jste činný/á jinak?
- a) zemědělství a lesnictví
 - b) průmysl
 - c) stavebnictví
 - d) doprava, drobné služby a maloobchod
 - e) management, právo a veřejná správa
 - f) věda a výzkum
 - g) studující
 - h) v domácnosti, např. na mateřské dovolené
 - i) nezaměstnaný/á
 - j) uveďte jinou možnost
- 18) Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?
- a) základní
 - b) střední bez maturity
 - c) střední s maturitou
 - d) vyšší odborné
 - e) vysokoškolské
- 19) Kolik Vám je let?
- a) méně než 20
 - b) 20-24
 - c) 25-29
 - d) 30-34
 - e) 40-49
 - f) 50 a více
- 20) Jste
- a) muž
 - b) žena

Příloha č. 3 – Dotazník pro rusky mluvící imigranty

- 1) Co je podle Vás v ČR pozitivní/přitažlivé? Můžete zaškrtnout více možností.
 - a) lékařská péče
 - b) kvalita vzdělání
 - c) demokracie a dodržování lidských práv,
 - d) vyšší možnost výdělku
 - e) jiné, doplňte.....

- 2) Uveďte, jak jsou pro Vás důležité jednotlivé důvody zapojení do české společnosti (1 nejnižší, 3 nejvyšší)
 - a) možnost nabývání práv a institucionálního postavení v ČR (např. volební právo)
 - b) přijímání kultury ČR
 - c) sociální začlenění a navazování nových vztahů

- 3) Přiřaďte body následujícím důvodům Vaší emigrace do ČR, přičemž 1 je nejnižší preference a 9 je nejvyšší. Každá hodnota může být použita pouze jednou.
 - a) ekonomické (lepší uplatnění v oboru, vidina vyšších výdělků)
 - b) touha po poznání ČR, jiné kultury, životního stylu a cizího jazyka
 - c) větší bezpečnost
 - d) politické
 - e) náboženské
 - f) národnostní
 - g) rodinné
 - h) získání vyššího vzdělání
 - i) lepší zdravotní péče

- 4) Jste spokojeni s fungováním institucí, se kterými jste ve styku v ČR?
 - a) jsem spokojen
 - b) jsem nespokojen

V případě, že jste nespokojen, uveďte, z jakého důvodu:

 - a) příliš dlouhá lhůta pro vyřízení žádosti
 - b) neochota úředníků při vyřizování dokumentů
 - c) finanční nákladnost vyřízení
 - d) bez pomoci je obtížné vyplnit dokumenty
 - e) jiné, doplňte.....

- 5) Jaké vztahy převládají podle Vašeho názoru mezi Vámi a obyvateli ČR?
 - a) přátelsky důvěrné
 - b) vztahy dobrých známých
 - c) spolupráce bez osobního vztahu
 - d) lhostejné vztahy
 - e) chladné, trochu napjaté vztahy
 - f) rasismus
 - g) xenofobie

- 6) Setkal/a jste se během pobytu v ČR s překážkami nebo problémy při výběru/získání zaměstnání?
a) ano
b) ne

Pokud ano, uveďte z možností, které překážky Vás potkaly:

- a) jazyková bariéra
b) předsudky vůči mé rase
c) předsudky vůči mému náboženství
d) předsudky z hlediska historie Vaší rodné země
e) nedostatečná kvalifikace
f) Nedostatečné praktické zkušenosti
g) Jiné, doplňte.....
- 7) Máte po celou dobu pobytu v ČR zaměstnání?
a) ano, mám dlouhodobě stálé zaměstnání
b) ano, ale často zaměstnání střídám
c) ne, práci nemám a sháním
d) ne, práci nemám a nehledám
e) jiné, uveďte.....
- 8) V jakém sektoru jste zaměstnán/a či jste činný/á jinak?
a) zemědělství a lesnictví
b) průmyslu
c) stavebnictví
d) dopravy, drobných služeb a maloobchodu
e) managementu, práva a veřejné správy
f) vědy a výzkumu
g) studující
h) v domácnosti, např. na mateřské dovolené
i) jsem v přijímacím/pobytovém středisku
j) nezaměstnaný/á
k) uveďte jinou možnost
- 9) Do budoucna plánujete
a) usadit se v ČR natrvalo
b) vrátit se do rodné země
c) přestěhovat se jinam – uveďte, kam.....
- 10) Jezdíte do své rodné země?
a) ano, jak často a z jakého důvodu
- b) ne, z jakého důvodu
- 11) Snažíte se zapojit do společenského života v ČR?
a) ano (proč a jak?)
- b) ne, uveďte důvod

- 12) Usilujete o získání českého občanství?
a) ano
b) ne
c) ne, protože už ho mám
d) usiluji o získání trvalého pobytu v ČR
- 13) Vnímáte jazykovou bariéru?
a) ano, chci se naučit česky
b) ano, ale nevadí mi to
c) nevnímám ji
d) mluvím jen s lidmi ze své komunity a česky se učit nechci
e) odmítám mluvit jiným jazykem než svou mateřštinou
f) nevím
- 14) Studoval/a byste rád češtinu?
a) ano
b) spíše ano
c) spíše ne
d) ne
e) je mi to jedno
- 15) Kde jste se žil/a v rodné zemi (uved'te město nad 100 tis. obyvatel nejbližší Vašemu místu narození)
- 16) Kolik let v ČR žijete?
a) méně než rok
b) 1 – 4 let
c) 5 – 9 let
d) 10 – 14 let
e) 15 –20 let
f) 21 a více let
- 17) Kolik vám je let?
a) méně než 20
b) 20-24
c) 25-29
d) 30-34
e) 40-49
f) 50 a více
- 18) Jste:
a) muž
b) žena